תולדות

וטהר לבנו

מענה על שאלות רבות בפרשה

זיד"ושים מקוריים וזיווקים עצומים

להצלחת ולישועת ה' בכל משאלות לבו לטובה אמן
שותפי לכל זיכוי הרבים של "וטהר לבנו"

ר' אברהם בן שושן גואטה שליט"א

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו

יצאו לאור 5 כרכי "וטהר לבנו"

בראשית - שמות - ויקרא -במדבר – דברים

ובקרוב בס"ד "מועדים"

ואנא התפללו להצלחת שותפי רבי אברהם בן שושן לעשירות בקרוב

ושנזכה אני ושותפי להוציא כרך מועדים וכרך הגדה של פסח
ומרחב ים על ב"ב ותמצית מנחת חינוך ועוד בס"ד.

ושיהיה לעילוי נשמת אביו מר שושן בן אברהם וסמינה גואטה זצ"ל

ולע"נ אמו מרת זאיה גואטה ע"ה בת שלמה ורחל כליפי ע"ה

וברכה לבנו היקר **שי שושן בן אברהם גואטה נ"י** על מסירותו המושלמת לספרים הקדושים
הקב"ה ישלם שכרם בזה ובבא

חלוקת כרך "בראשית" אצל המחבר יוחנן ריינר 0527120333 בבני ברק, "בחינם" ללומדים בספר

פרשת
תולדות

פרשת תולדות

ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק

האדמו"ר רבי אברהם מרדכי מגור זצ"ל הביא מדרש (רבה ס"ג א') על הפסוק הזה "**גיל יגיל אבי צדיק, גילה אחר גילה בזמן שהצדיק נולד**", וביאר האדמו"ר שאבא שנולד לו בן זה כבר שמחה עבורו שקיים את המצווה שנצטווה על פריה ורביה, והיות והבן צדיק אזי השמחה כפולה.

ולפי זה מובן כפילות התורה "**יצחק בן אברהם – אברהם הוליד את יצחק**" כי יש כאן שמחה כפולה בלידת יצחק ואת זה באה התורה להדגיש כאן.

ונשאלת השאלה מה ראתה התורה צורך להדגיש זאת דווקא כאן??? נכון אצל לידת יעקב לא הייתה שמחה כפולה כי נפגמה השמחה בלידת עשו, ואם כן יש הבדל בין לידת יצחק ללידת יעקב, אבל למה היה נחוץ לתורה להבליט ולציין זאת.

ואולי רוצה התורה ללמד אותנו שלמרות שיש בן צדיק, כל עוד בו זמנית יש בן רשע זה פוגם בשמחה, ולמרות שאין על יצחק ורבקה שום טענה על רשעותו של עשו כי זה היה קבוע מלידה והם פעלו בכל יכולתם לשנות זאת כפי שהארכנו לכתוב בעניין, בכל זאת "**אי אפשר לשמוח**"!!!

וייתכן שיצחק המחיש לעצמו את חוסר שמחה הזו, וזה ליווה אותו שנים רבות, וגם זה דרבן אותו לנסות לשנות את הנקבע וששני בניו יהיו צדיקים, כך גם לו תהיה שמחה כפולה או שמחה כפולה ומכופלת אם אכן ישמח גם על קיום מצוות פריה ורביה וגם על בן אחד צדיק - יעקב וגם על עוד בן צדיק – עשיו, מעל לנקבע מראש.

ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק

הקשה רש"י, מדוע טרחה התורה להזכיר לנו שאברהם הוליד את יצחק, בפרט שכבר נכתב בתחילת הפסוק שיצחק הוא בן אברהם?? ומתרץ רש"י, שבורא עולם צר את צורת פני יצחק שידמה לצורת פני אברהם, מפני הליצנים שאמרו מאבימלך התעברה שרה, ומחמת הדמיון העידו כולם שאברהם הוליד את יצחק.

ולכאורה גם לוט אחיינו של אברהם היה דומה מאוד לאברהם (כפי שמופיע ברש"י ע"פ המדרש בפסוק "אנשים אחים" בפרשת לך לך), ואם כן אין כאן ראיה שיצחק הוא בנו של אברהם, שעדיין ייתכן לטעון שיצחק הוא בנו של אבימלך, ומה שהוא דומה לאברהם זה בגלל ששרה הייתה אחיינית של אברהם???

לכן צריך להוסיף כדברי **המדרש** (רבה ס"ה ט') שפני יצחק היו כל כך דומים לפנים של אברהם עד כדי כך שלא היה ביניהם הפרש בכלל, ולכך ביקש אברהם היכר של זיקנה בכדי שיפרידו ויבחינו בינו לבין בנו יצחק.

ועדיין יש לדון, שהרי לכאורה הפנים של יצחק כבר דמו לפנים של אברהם עוד לפני פרשתנו שבתחילתה מדברת על התקופה בה היה יצחק בן 40, הרי גם לפני העקידה היה צורך שיצחק יהיה דומה לאביו אברהם, בכדי שהליצנים לא יאמרו שלא היה כאן ניסיון לאברהם, כי אברהם שש לשחוט את יצחק בגלל שהוא ממזר.

ואכן מצאתי **במדרש תנחומא**, שמשעה ששרה נלקחה לבית פרעה או אבימלך קבע הקב"ה שכל בן יהיה בדמות אביו, כדי שידעו כולם שיצחק הוא בנו של אברהם.

וגם ראיתי **שהט"ז** (בדברי דוד על התורה) מקשה מה ההוכחה שקלסתר פניו של יצחק דמה לאברהם, הרי כתוב בגמרא שכל אישה שמזנה היא מהרהרת בבעלה בשעת הזנות ואימתו עליה ולכן הולד שנוצר בעת ההוא קלסתר פניו דומה לבעלה???

והביא תירוץ **מהב"ח** שבגמרא (ב"מ פ"ז) כתוב שבזמן הסעודה שעשה אברהם ביום הגמל את יצחק, היו ליצנים בסעודה שאמרו שמאבימלך התעברה שרה, ואז באמצע **הסעודה נהפך קלסתר פניו של יצחק ונדמה לאברהם**, וזה שימש עדות גלויה שאברהם הוליד את יצחק.

ותירוץ זה גם מתרץ מה שהקשינו קודם, שאולי יצחק היה דומה לאברהם כי שרה הייתה ממשפחתו, ומה ההוכחה שאברהם היה אביו, **והתשובה** היא שבתחילת חייו לא היה יצחק דומה לאברהם ורק בגלל הליצנים השתנו פניו לפני אברהם.

אם כן יוצא שכבר בפרשה שעברה נעשה נס ויצחק נהפך להיות דומה לאברהם, אז למה ממתין הכתוב להדגיש זאת דווקא בפרשתנו??? אלא נראה שהתורה בפרשתנו כשהיא באה לספר את עניין בני יצחק - יעקב ועשיו, היא מקדימה "**ואלה**" לחדד לנו שמצד אחד גם לאברהם היו שני בנים אחד צדיק ואחד רשע וכהסבר **השפתי חכמים**.

אבל יש הבדל משמעותי ביניהם, כי אצל אברהם היה ברור מי הצדיק ומי הרשע, שהרי יצחק היה דומה לאברהם אביו גם בפרצוף וגם במעשים וכדברי **הרד"ק**, והיה ברור **שיצחק** הוא **ממשיך** דרכו של אברהם חד וחלק. אולם אצל תולדותיו של יצחק יש שוני משמעותי, כי אצלו למרות שיש אחד צדיק ואחד רשע, כאן עדיין יש עבודה לברר מי הבן המיוחד וממשיך הדרך של יצחק, וכאן העניין לא כל כך ברור, וכפי שיבואר בקטע הסמוך.

ללמדנו, שלכל אחד יש מסלול חיים משלו ותפקיד מיוחד עבורו, ואולי זה קצת דומה לניסיון חבריך אבל לעיתים זה נראה דומה בעוד שבאמת הוא שונה בתכלית, ולכל אחד בורא עולם נותן כוחות נפש להתמודד עם תפקידו וניסיונותיו, ולא יאמר אדם אני לא מסוגל, זה שקר! כי אם בורא עולם העמידך במסגרת ובמשבצת זו אז אתה כן מסוגל.

אברהם הוליד את יצחק

ראו נא עד כמה צריך לשמור על כבוד המשפחה ועל שם טוב, שלא נחטא ונבייש את משפחתנו חלילה, הנה בשביל כמה ליצנים שאמרו מאבימלך התעברה שרה, הקב"ה שינה פני יצחק כפני אברהם, בכדי שאף ליצן לא יפקפק בכבוד המשפחה.

נלמד אנו לעצמינו, כמה עלינו לשמור שלא נפרק את משפחתינו בחטאים,

של רגע והבל רוח, בושה וכלימה, אלא אדרבא נקדש שם שמים באמת, ונהיה קדושים בסתר ובגלוי כך שיוצאי חלצינו יתגאו בנו.

"ואלה תולדות"

הגאון הצדיק הקדוש רבי ישראל רפאל פלדמן שליט"א המשותק בגופו, ומוסר נפשו ללימוד התורה, העיר האם יש עומק במה שכתוב ואלה תולדות יצחק, על פי כללו של **רש"י** בפרשת משפטים "**ואלה**" מוסיף על הראשונים, "**אלה**" פסל את הראשונים, ומה עניינו כאן??

והנה בפשטות זה המשך לפרשה הקודמת שכתוב בו "**ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם אשר ילדה הגר המצרית שפחת שרה לאברהם**: "והנה שם כתוב כפילות את המילה "**ואלה**" כפי שכתוב בפסוק יג' "**ואלה שמות בני ישמעאל בשמותם לתולדתם בכור ישמעאל נביות וקדר ואדבאל ומבשם**: ואכן כלפי בני ישמעאל כתוב "**ואלה**" כי קודם לזה כתוב על **בני קטורה אשת אברהם**, וב"ה מצאתי כן **במדרש רבה** (שמות משפטים ל' ג').

ואכן על בני קטורה לא כתוב לשון **אלה או ואלה**, כי הם לא נחשבו כביכול לבני אברהם כלל. וכביכול מעלים בקודם, שישמעאל נחשב יותר מעולה מבני קטורה כי הוא מתייחס חצי לאברהם וחצי להגר המצרית.

ואילו ביצחק כתוב "**ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק**", שכלפי יצחק **לא כתוב "אשר ילדה לו שרה אשת אברהם"** כנכתב כלפי ישמעאל, כי יצחק התעלה מעל כל ילדי אברהם, שהתייחס בשלימות לאברהם באופן מושלם ולכן לא הוזכר שרה, להדגיש **שיצחק 100 אחוז אברהם.**

ולכן גם **כפלה** זאת התורה, שלא נחשוב שבגלל שנולד ליצחק עשו זה מוכיח שיש חוסר שלימות ביצחק בהתייחסותו המושלמת לאברהם, אלא למרות זאת יצחק הוא המשך מושלם לאברהם.

ויתכן עוד, שבכל זאת כתוב "**ואלה**" על תולדות יצחק, כי **מצד עשו יש המשך לבני ישמעאל הרשעים**, ובפרט שעיקר רשעות עשו נבעה מכך שרצה לעשות ברית מילה רק בגיל 13 כי למד זאת מישמעאל שנימול בגיל 13 ולכן דחה מילתו עד גיל זה, כפי שהארכתי בעניין במאמר הקודם.

והיות ועשו נטה מדרך אברהם אבינו שמל את יצחק המשכו המושלם בגיל 8 ימים, ונטה לדחות זאת בשנים רבות לגיל

13 כישמעאל, לכן לא זכה להתחזק בכוח אברהם ואדרבא בפטירת אברהם הוא פרץ גדר והתקלקל לגמרי, במקום להתחזק בפטירת הצדיק.

ללמדנו שעלינו להידמות בכל כוחנו בשלימות לצדיק, כי בכוח הידמותנו לצדיק זוכים אנו להתגבר על ניסיונות קשים ולהתקדש כמו שהצדיק התקדש, ואכן מצאנו דבר פלא שהלל הקפיד לדבר בלשון רבו – שמעיה ואבטליון, עד כדי כך שאפילו דיבר בטעויות הנובעות מבעיה שפתית שהייתה לרבותיו כי היו גרים, כמובא במשנה בעדויות פרק א׳ משנה ג׳.

חיי שרה תולדות – הקשר בין הפרשות – והאם מי שמת במסיבה בשמחת תורה מת על קידוש ה׳?

אולי נסמכה פרשת חיי שרה לתולדות, לומר לנו ששרה אמנו חיה את חייה עבור התולדות שלה, **ולכן** על פי כמה מדרשים כאשר חשבה שבנה יצחק נפטר בעקידה ושלא יהיה ממנו המשך לעם ישראל שזה בעצם "**התולדות**" שלה.

לכן מתוך צער זה פרחה נשמתה כי אם אין לה תולדות למה לה חיים!!! **ולכן** כתוב "**ויהי**" חיי שרה, ש"**ויהי**" משמש לשון צער.

אבל במחשבה מעמיקה יותר חשבתי להסביר באופן דומה אבל שונה, שהנה הקשו המפרשים וכי שרה אמנו לא הייתה בשמחה כאברהם אבינו שה׳ בחר ביצחק שיהיה קרבן עולה לה׳?? ואם רצון ה׳ שיצחק ימות כעולה תמימה לה׳ הרי זה פסגת התולדות שלה בתור אמא יהודיה??

ובכדי לתרץ זאת ברצוני להקדים מה שהתחדש יחד עם **בני בכורי הרב יעקב ישראל נ״ו**, שהתבונן בסוף פרשת נח שכתוב שם "**ושם אשת אברם שרי, ושם אשת נחור מלכה, בת הרן אבי מלכה ואבי יסכה**", ומפרש **רש״י** שיסכה זו שרה אמנו שסוכה ברוח הקודש.

והקשה בני בכורי היקר מדוע אצל שרי/שרה לא כתוב את היחוס שלה שהיא בת הרן, ורק נכתב יחוסה אחרי מלכה, ורק ברמז – יסכה, שהיא שרה שסוכה ברוח הקודש, וכל כך למה?

ותירץ בני היקר שאולי זה בא לגלות לנו ששרה אמנו בחרה להתנתק מאביה הרן ולהידבק באברהם ובדרכו, לכן כביכול נסתר יחוסה שהיא בת הרן, ונכתב אשת אברהם.

והקשתי לבני היקר הרי הרן היה הראשון שמת על קידוש ה', ומדוע ששרה אמנו תרצה להתנתק מאביה הצדיק? ועוד קשה מה פתאום דווקא כאן כתוב ששרה הייתה עטופה ברוח הקודש שלכן מכונה כאן ששמה יסכה?

ותחילה בני היקר נבהל מהשאלות ורצה להתחרט מחידושו הנפלא, אבל אמרתי לו בני היקר חידושך עוד יותר מתוק ומתוקן וחלילה לך להתחרט מחידושך הנפלא.

כי חשבתי לתרץ שלמרות שהרן אבי שרה היה הראשון שנהרג על קידוש ה', בכל זאת שרה אמנו רצתה להתנתק לגמרי מדרך אביה, כי באמת הרן מת בכבשן האש ולא ניצול כאברהם אבינו, כי הרן לא האמין באמונה שלימה בה' כאברהם אבינו, אלא אמר אם יצא אברהם חי אזי אני יכנס כמוהו, ולא התמסר למות על קידוש ה', וספק אם רצה למות על קידוש ה', ולכן הרן מת, ואילו אברהם שנכנס על מנת להישרף על קידוש ה' לכן אברהם יצא חי, כי הקידוש ה' של אברהם ואמונתו בה' הייתה מושלמת, וה' רצה שימשיך לחיות בקידוש ה'.

ויתכן ששרה רצתה אמונה שלימה כאברהם ולא אמונה חצויה כאביה, ולא הסתנוורה מהיופי של אביה שהוא הראשון שמת על קידוש ה', אלא רצתה אמת מושלמת ועבודה מושלמת בלי שום חיסרון, לכן התנתקה מאביה, ובחרה בדרך השלימות האמיתית של אברהם, וכשיש בירור לשלימות האמיתית בלי אבק שלילי בכל פעולה שעושים בחיים, אזי מגיעים לרוח הקודש על פי מעלות שהביא רבי פנחס בן יאיר.

ושרה אמנו רצתה חיים של קידוש ה', ולא מוות של רגע על קידוש ה', וכמו **הסיפור** המפורסם על **מרן הבית יוסף** שביקש מהמגיד שבא ללמוד עמו מהשמים שגם הוא יזכה למות על קידוש ה', כי קינא במות קדושים של אנוסי ספרד שחיו ומתו על קדושת ה' בתקופתו, והמגיד הבטיח לו שיזכה בכך, אבל כידוע מרן הבית יוסף נפטר בפטירה רגילה ולא מת על קידוש ה', וכי המגיד שיקר לו?

אלא תירצו גדולי ישראל **שלחיות על קידוש השם הרבה יותר חשוב מלמות על קידוש ה'**, כי מוות זה רגע, וחיים זה מיליון רגעים של ניסיונות היצר, ומרן הבית יוסף זכה לדרגה גבוהה יותר, שחי על קידוש ה', כמו אברהם אבינו שבא בימים, שכל ימיו היו שלימות של חיי קידוש ה'.

ולכן כשחשבה שרה אמנו שיצחק נבחר על ידי ה' למות בתחילת חייו על קידוש ה', במקום לחיות שנים ארוכות בחיי קידוש ה', הצטערה ביותר, כי כל מהותה הייתה לא להתפעל מאביה שמת על קידוש ה', אלא בדרכי אברהם שחי כל חייו בקידוש ה' שזה ניסיון קשה וגדול יותר, והיא כביכול חשבה שיצחק כחנוך שלקח אותו אלוקים בתחילת חייו כי ה' ידע שבהמשך חייו יתקלקל וירשיע, וזה גרם לשרה צער עצום שמתה מצער זה.

ולכן מדגישה וכופלת פרשתנו פרשת תולדות, **"ואלה תולדות יצחק בן אברהם,**

אברהם הוליד את יצחק", לומר שאכן זכתה שרה שיצחק בנה היה לא רק בן של אברהם אלא מיוחס אחריו פעמים לומר שהוא ממש ממשיך דרכו המושלמת של אברהם אבינו שגם הוא חי כל רגע של החיים על קידוש ה', כשאיפת לבה הטהור של שרה אמנו, שכל שאיפתה ודרכה בחייה שיהיה לה תולדות שיחיו כל חייהם בקידוש ה'.

ולפי יסוד זה יתכן שזה הדו שיח של הקב"ה עם האבות לפני ביאת המשיח, כמובא **בגמרא שבת** (פט') שלעתיד לבא יאמר הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי, אמר לפניו רבונו של עולם ימחו על קדושת שמך, וכן גם יעקב ענה בלשון זה, ולכאורה איך יתכן שאברהם עמוד החסד ביקש רחמים על סדום הרשעים ולא על בניו? אלא יתכן שאברהם ויעקב הציעו להקב"ה שהרשעים מעם ישראל ימותו על ידי גויים שירצחו אותם וזה יהיה קידוש ה', שנמחו כי הם יהודים, ובכך יהיה להם תיקון ויזכו לתחיית המתים ולגאולה אחר שיקמו נקיים ועי' **בספר בניהו**.

ואכן מצאנו **ברש"י בתהילים** (עט') **"נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ: שפכו דמם כמים סביבות ירושלים ואין קובר"**: ומפרש **רש"י** (ב) בשר **חסידיך - והלא רשעים היו** אלא משקבלו פורענותם הרי הם חסידים וכן הוא אומר (דברים כה) **ונקלה אחיך** כיון שלקה אחיך הוא.

אבל הקב"ה רצה שהרשעים לא ימותו על קידוש ה', אלא יחיו על קידוש ה', לכן פנה ליצחק אבינו ואכן בזכות דברי יצחק הרשעים לא ימותו, אלא יזכו לחזור בתשובה על ידי משיח ואליהו הנביא שישיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, וכך יתוקן חטאם ויזכו לגאולה בלי מוות אכזרי.

ובבכי אני כותב שורות אלו, שהיה לי תלמיד בקירוב בשובו ראשון לציון שעבר בבגרותו לתיכון המעיין, ושמו גיא יעקב ישראל עזר הי"ד בן לבנה ואורי עזר, שלצערי היה במסיבה בשמחת תורה, ולפי מה ששמעתי הוא התחבא שעות אבל בסוף המחבלים מצאו אותו ורצחו אותו, וגם הוא נמחה על קדושת שמך!!

ולדברי רש"י הוא חסיד ה', ויחד עמו נרצח חברו הטוב בן חסיד הי"ד.

אבל בטוח אני בתלמידי גיא הצדיק שנפטר בדרגה גבוהה יותר!! כי בשעות החדרה והפחד הנורא, כשהתחבא!! בוודאי התפלל ושפך נפשו לבורא עולם, ובוודאי נפטר מתוך תפילה ותחינה לבורא עולם ושב בשובה שלימה כילד

טהור לפני שנרצח על קידוש ה'!! גיא תלמידי היקר אנא טוב לך עכשיו בגן עדן אבל עם ישראל והוריך אבלים ושבורים ומתחזקים ומחזקים יהודים אחרים ליהדות ומפיצים תורה וחיזוקים לעילוי נשמתך, אנא תתחנן שיבוא כבר הגואל לעם ישראל, ושנזכה לחזור בתשובה שלימה ולחיות על קידוש ה' תמיד כל רגע אמן ואמן.

ולאחר כותבי כ"ז מצאתי **בשו"ת מהרי"ל** (ע"ב) וז"ל - ומה שכתבת **באלו שנהרגו מתוך רשעותם שנקראים "קדוש וחסיד"**, אין הכי נמי / אכן הדבר, קרא נמי כתיב / ככתוב "נתנו נבלת עבדיך" וגו' ומוקמינ' בהני דנהרגין מתוך רשען/שמדובר באלו שמתו מתוך רשעותם.

ובעצם רש"י כתב זאת הרבה לפני המהרי"ל אבל המהרי"ל הוסיף קדוש!! והאם יתכן שלדעתו יש בחינה של קידוש ה'?

והאמת רש"י לא כתב זאת על עבדיך?? ולמה?? כי אין עבדיך לאחר מיתה?? הרי זה אמור להיות ביחד חסדיך ועבדיך?? ויש לעיין ואולי דרגת חסידך גדול יותר מעבדיך? ובאמת כך נראה כי גם רש"י לכאורה חייב להודות שהם כמשמעות הפסוקים גם מכונים עבדיך וגם חסידך.

אומנם הראו לי **שהרב דסלר** בספרו **"מכתב מאליהו"** (ח"ג עמ' שמ"ח) כתב בשנת תש"ו (שנה אחרי השואה) "רבים שאלו ותמהו, מה בצע במיתות הללו? אילו מתוך גזירת שמד מתו, ומסרו נפשם על קדושת שמו, הלא דבר הוא. אבל הרוצחים הללו לא לאמונה דרשו, אלא להשמיד להרוג ולאבד כמאמין כמומר, ולהמית את כולם על שנולדו ויהודים, וכי מה ענין יש בזה? הן גם אפשרות לקדש את שמו ית' לא ניתנה להרוגים! ואם כן, על מה למה? תמיהה רבתי".

וכן הרב יצחק ויינברג בספר "בכל נפשך" (ירושלים, תשס"ד, עניני קידוש השם, בסי' ע"ב) הביא בשם **מרן רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל** שהנהרגים בשואה אינם נחשבים שמתו על קידוש השם.

לעומת זאת **מרן הרב שך** זצ"ל ("מכתבים ומאמרים" ח"ג סי' כ"ה) כתב כי הנהרג ע"י אומות העולם רק בגלל שהוא יהודי, הרי זה נחשב שנהרג על קידוש השם שאמרו חז"ל "אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן" (בבא בתרא י'). כמ"כ מרן הרב שך בעמ' פ"ו כינה להרוגים הללו בשם "**קדושים**". אבל לא הביא שום מקור לשימוש בכינוי זה, **אומנם דברי רש"י והמהרי"ל הוכחה חשובה לדבריו**, שאכן יש להחשיב כל יהודי שנרצח קדוש וחסיד כי הוא יהודי אפילו שהוא רשע ולא חזר בתשובה, ומת מתוך רשעותו.

ומעניין לעניין מצאנו באבשלום בן דוד שמרד בדוד ומלך במקומו ודוד נמלט לנפשו שלא יהרגנו אבשלום, עכ"כ שכתוב **בגמרא סנהדרין** (קז') ביקש דוד לעבוד עבודה זרה שיראה כאילו עבד, שלא יהיה חילול ה' למה דוד הצדיק סובל עכ"כ, אלא יחשבו שבגלל זה שעבד ע"ז לכן דוד נענש

בעונש חמור כזה שבנו מבקש להורגו!!! וא"כ מלבד שאבשלום היה ארור מקלה אביו בדרגה הגרועה ביותר, גם גרם חילול ה' נורא ואיום!!

ובכל זאת מובא **בגמרא** (סוטה י ב): שדוד בתפילתו על אבשלום הוציא את בנו אבשלום משבעה מדורי גיהינום, ובתפילה השמינית גם העלה אותו לעולם הבא. ואם כן מצאנו שיש כוחות מיוחדים שמצילים אדם מגיהינום ואפילו מעלים אותו לחיי העולם הבא. וכן קדיש שבן אומר לעילוי נשמת אביו.

וכן מה שכתוב **בזוהר** (הבאתי באריכות בפרשת לך לך) על מלמדי תינוקות שאפילו שהם עוברי עבירה שמגיע להם גיהינום בכל זאת אברהם אבינו אמר שלא ירדו לגיהינום, ואין אנחנו מבינים בחשבונות של מעלה.

ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה הוא ויעתר לו ה'

במדרש כתוב על המילה "ויעתר" – ששפך תפילות בעושר, ולכאורה לא מובנת כוונת המדרש "בעושר"??

והנה במשך חכמה הביא את דברי **הרשב"ם** ש"**לנוכח אשתו**" הכוונה בשביל אשתו, וביאר דבריו שליצחק הייתה הבטחה שממנו יהיה ילדים והמשך לאברהם אבינו ככתוב "**וקראת את שמו יצחק והקימותי את בריתי אתו לזרעו אחריו**", ולכן כל תפילת יצחק הייתה שמרבקה יהיה לו ילדים, וכן מפורש **במדרש רבה** (ס"ג ה') שהתפלל שכל בנים שאתה נותן לי יהיו מן הצדקת הזו.

ואולי זוהי כוונת **המדרש** שהתפלל בעושר, דהיינו שליצחק כביכול הייתה "**עשירות**" ולא הייתה חסרה לו תפילה על ילדים, כי הייתה לו הבטחה, ולכן כעשיר יחשב לעניין זה, אבל הקב"ה שמח בתפילתו שלמרות שלו יש הבטחה בכל זאת הוא דואג לאחר, ולא רק לעצמו, ובפרט שהתחנן שההבטחה שיהיו לו ילדים תהיה כלולה בזה שמרבקה תתקיים ההבטחה.

ויתכן שזה כלול במה שכתב **רש"י** שנעתר לו ה' ולא לה, כי אינה דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע, ולכאורה צדיק בן רשע התעלה הרבה מעל אביו ויש להעריכו לכאורה עוד יותר מצדיק בן צדיק שלא התעלה (הרבה) יותר מאביו??

ואולי דווקא בגלל שליצחק הצדיק הייתה הבטחה שממנו יצא המשך זרעו של אברהם וממנו יצא עם ישראל, אם כן כביכול לצדיק כזה יש בעלות על ילדיו, ולכן רק הוא יכל לקבוע שילדיו יהיו מצדקת בת רשע, ולא להיפך.

ויעתר לו ה'

ויתכן שזה כלול במה שכתב רש"י שנעתר לו ה' ולא לה, כי **אין דומה תפילת צדיק בן צדיק לתפילת צדיק בן רשע**, ולכאורה צדיק בן רשע התעלה הרבה מעל אביו, ויש להעריכו לכאורה עוד יותר מצדיק בן צדיק שלא התעלה (הרבה) יותר מאביו??

ואולי יש לו לכל צדיק בן צדיק יותר כוח לבקש דור שלישי של צדיקים, שכך יתמלא הרצף של 3 דורות צדיקים, וכך יתקיים הפסוק "**לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם**", והוא כעשיר בתפילתו שיש לו על מה לסמוך בתפילה.

בן צדיק ובן רשע – המשך

ראיתי מפרשים שכתבו תשובה אחרת על השאלה הקודמת, שלכן מודגש שוב שאברהם הוליד את יצחק למרות שהדברים ידועים ומפורסמים, כי **שוב היה גל של ליצנות** שטענו **שיצחק נולד מאבימלך**.

וטענתם הייתה, שהרי יצחק הוליד **בן אחד צדיק ובן אחד רשע**, ולכן טענו ש**הצדיק יצא מכוח שרה** הצדיקה **והרשע יצא מכוח אבימלך הרשע**. לכן מעידה התורה "**אברהם הוליד את יצחק**", שתראו כמה דומים הם וכאמור, **ובכל** זאת יש לו בן אחד רשע, כי רוב הבנים דומים לאחי האם, ולבן הרשע היה אח של רבקה.

ובעצם למה היה בן רשע לאברהם ויצחק??? למה דווקא לאבות הקדושים בתחילת בניית עם ישראל למה היה להם להתחיל עם צער ועוגמת נפש על בן רשע, הרי אברהם אבינו מת 5 שנים קודם זמנו שלא יצטער על נכד שמתקלקל!!!!

ואם כן למה היה לו לאברהם אבינו בן רשע – ישמעאל שסבל עוגמת נפש ממנו במשך שנים רבות עד שחזר בתשובה בסוף ימיו של אברהם???

וייתכן, שזה שימש טענה טובה ללמד זכות על עם ישראל, אבא יקר! אבא רחום! אבינו

מלכינו רחם נא עלינו, ותאהב אותנו גם אם אנחנו רשעים, כמו שאבות האומה אברהם ויצחק היה להם בן רשע שהלך נגד דרכם ונגד השקפת עולמם ועשה להם הרבה צער ועצב וכאב לב, **ובכל** זאת הם אהבו אותם, כפי שיצחק טען להקב"ה על אהבת בנו עשו, כמובא **בגמרא שבת** (פט').

כי הנה על ישמעאל בגיל 50 למרות שניסה לקלקל את יצחק בעריות וגם לרצוח את יצחק כפי שכתב **רש"י** (בראשית כ"א ט') בכל זאת בעקידה כשאמר הקב"ה לאברהם "**בנך אשר אהבת**"!!! ענה לו אברהם שגם ישמעאל הוא בן אהוב!!! וזאת למרות שניסה לקלקל ולרצוח את יצחק!!! וגם יצחק כתוב מפורש שאהב את עשיו וביקש לברכו לפני מותו, וזאת למרות הצער ועוגמת הנפש שגרם לו, ונשיו של עשיו שהקטירו לעבודה זרה בבית הקדוש של יצחק!!!

ובעצם זה פתחון פה בוודאי לאבותינו הקדושים שילמדו עלינו זכות בכל מצב בו נהיה, שהקב"ה יאהב אותנו גם במצב של ירידה עצומה בעבירות!! והיה שווה לאבות לסבול מבן רשע רק בשביל הלימוד זכות הזו על רשעי עם ישראל.

וחוץ מזה יש ללמוד מזה, שאם חלילה יש בן שנכשל מדרך החינוך והתקלקל ויצא לתרבות רעה, חלילה להורים להיכנס למשבר וייאוש מוחלט, כי גם לאבותינו קדושי עולם קדשי הקדשים היה בן אחד רשע ומקולקל.

נכון שעלינו לעשות כל שביכולתנו לא להגיע חלילה למצב כזה, שהרי חיי אברהם נחתכו בכדי לא יראה בקלקול נכדו, אבל אם בכל זאת זה קרה אל יאוש! המשך בכל דרך להציל את הנופל ויש עוד דרכים!!! וגם תתעודד ותשקיע ביצחק שלך!! ותשקיע ביעקב שלך!! העולם עדיין לא קרס, עדיין יש לך להמשיך בעבודה ובתפקידך החשוב בחיים!!!

ורב יעבד צעיר

כאמור קודם בתולדותיו של יצחק למרות שהיה ידוע לכאורה בנבואה שיש בן אחד צדיק ובן אחד רשע, עדיין יש עבודה לברר מי הבן המיוחד - מי הממשיך דרכו של יצחק, וכאן העניין לא ברור כל כך. שהרי נאמר "**ורב יעבוד צעיר**" ולכאורה צריך עיון למה לא נכתב דבר והיפוכו "**גדול וקטן**", כמו שאמרה רבקה בסוף הפרשה???

ואם כן שייכתב "**וגדול יעבוד קטן**"??? בפרט שהמילה "**רב**" המשמעות שלו יותר למושג **הרבה**, וממילא **צעיר** ישתמע לא בגיל אלא **קצת** בכמות, **וכמו** שכתבו בדעת זקנים לבעלי התוספות, **ואולי להיפך** שהסוף ילמד על המילה הראשונה, שצעיר זה דווקא כפשוטו - **צעיר בגיל**, וממילא **רב** יהיה במשמעות של **מבוגר בגיל**.

ולפי זה אכן הנבואה לא הייתה חדה וברורה לחלוטין, כמו שהייתה חדה כלפי **ישמעאל** ששם הייתה נבואה ברורה שהוא יהיה **פרא אדם**, ו**שביצחק יקרא לך זרע**, ואילו כאן כביכול היה מקום לשנות את מצב, שלא ברור האם הצעיר בגיל הוא הממשיך, כי יתכן שהכוונה לקצת?? ומי יודע מי יהיה הרבה ומי הקצת??? וגם קצת במה, בכסף?? בעבירות???? במצוות???

ודווקא בגלל שהדברים ניתנו בערפול מסוים הבינו ההורים יצחק ורבקה שאולי יש מקום לשנות ולתקן, ששני הבנים יהיו צדיקים, כי מי מסוגל להתייאש מבן שהוא בשר מבשרו??? וכפי שנראה בהמשך.

ללמדנו, שלפעמים דווקא אי הבהירות ודווקא מצב הספיקות זה מה שנותן הזדמנויות חדשות להצלחות מעל המתוכנן, רק אל תתבלבל ואל תתחמק בגלל הספיקות והטשטוש, כי מכל מצב אפשר למצוא גם את החלק הטוב רק חזק ואמץ, ודע שעל התאמצות בורא עולם נותן שכר ולא רק לפי התוצאות, ולפי הצער כך גודל השכר, ושוב רק חזק ואמץ ליבך וקווה אל ה'.

למה רבקה לא הולידה 12 שבטים

במדרש רבה (סג ו) **"ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי"** רבי יצחק אמר מלמד שהייתה רבקה **מחזרת על פתחיהן של נשים** ואומרת להן הגיע לכם הצער הזה בימיכם אם כך הוא צערו של בנים והלואי לא עיברתי, **רבי הונא אמר א"כ אני עתיד להעמיד 12 שבטים הלואי לא עיברתי, מנין ז"ה.**

והביא המדרש בשם רבי נחמיה ראויה הייתה רבקה שיעמדו ממנה י"ב שבטים ולמד זאת מהכתוב **"ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך"** הרי 2 ושני לאומים ביחד 4, ולאום מלאום יאמץ יוצא 6, ורב יעבוד צעיר יוצא 8, וימלאו ימיה ללדת יוצא 10, ויצא הראשון אדמוני יוצא 11 ואחרי כן יצא אחיו יוצא 12, ויש שדרשו זאת מהפסוק **"ותאמר אם כן למה זה אנכי"** ז"ה בגימטרייה 12.

ונשאלת השאלה מדוע אכן לא זכתה רבקה שיצאו ממנה 12 השבטים? וראיתי הסבר נפלא בספר **שם משמואל** ששאל איך יתכן שרבקה ויתרה על זכות זו כשהיא כל כך השתוקקה להוליד את עם ישראל??

ותירץ (והדברים עמוקים ומקווה שהבנתי נכון את דבריו הקדושים) שהיות ויצחק היה עולה תמימה לכן פסק ממנו כוח היצר ולא היה יכול להוליד כדברי **הגמרא ע"ז** (ה') שלולי חטא העגל עם ישראל לא היו מולידים כי פסק מהם היצר הרע וזוהמתו.

ואכן בלידת עשו מוכח שנותר בו זוהמה זו שמזה יצא עשו שהוא מלא ביצר הרע מבטן כדברי **רש"י** שהיה רץ לצאת לבתי עבודה זרה, ובכוח הזוהמה הזו יכול היה יצחק להוליד ורק באותו הריון היה גם יעקב יכול להיוולד, אבל אם עשו היה נולד קודם לא היה יעקב יכול להיוולד, כי נוקה הזוהמה לגמרי מיצחק, (ואולי כוונתו שיצחק התפלל שיוליד, והקב"ה החשיב ליצחק זוהמת עשו על שם העתיד, ורק בכך יכל יצחק להוליד).

והיות והיה כרוך לידה של 12 שבטים צדיקים רק בכוח הריון של רשעים, לכן רבקה לא רצתה הריון כזה, וויתרה להוליד את 12 השבטים.

אומנם קצת צ"ע איך הצליחה רבקה להפסיד זכות 12 השבטים הרי לא התפללה להפסיד זאת? ועל זה אפשר לתרץ שברגע שרבקה חיזרה על בתי נשים והתלוננה בפניהם על צער ההיריון ועל ויתורה על 12 השבטים מחמת צערה, פרסום תלונתה ברבים וויתורה על 12 השבטים זה גרם לה להפסיד את לידת 12 השבטים.

ואולי זה בבחינת יגיד לרבים צערו שיתפללו עליו, או שהיות והברכה כבר לא הייתה סמויה מן העין לכן לא חלה הברכה.

אומנם עדיין צריך עיון, **שהמדרש** הביא דברי רבי נחמיה שלמד מהמילים הכתובים בלידת יעקב ועשו שבהם טמון 12 שבטים, ומשמע קצת שבהריון זה היו אמורים לצאת 12 השבטים ולא בהריונות נוספים?

ואולי, אם רבקה לא התלוננה אכן הייתה יולדת 12 שבטים בהריון זה, כי כל

הריון זה היה ניסי וכי ממתי 2 עוברים מתקוטטים עד מוות, וגם ראינו בלידת דינה שהייתה אמורה להיות בן ונהפך הריונה לבת (רש"י בראשית ל' כא' ע"פ ברכות ס'), וא"כ ברצון ה' היו 12 שבטים בהריון זה וכולם היו צדיקים.

ואולי רבקה התנגדה, כי לא רצתה ש-12 שבטים ייוולדו מתערובת פסולת טמאה, שברגע שראה שהריונה מובנה ע"י פסולת וטומאת עשו, גם אם הייתה מצליחה לתקן זאת שכולם יהיו צדיקים (ואולי גם כלול בה עשו), היא רצתה ש-12 השבטים יהיו טהורים בשלימות מתחילה ועד סוף, בלי שמץ של פסול, וזה התקיים אצל יעקב איש תם האדם השלם, ויל"ע.

שני גיים גוים בבטנך

כתב רש"י - שני **גוים** בבטנך - **גיים** כתיב, כמו **גאים**, אלו אנטונינוס ורבי שלא פסקו מעל שולחנם לא צנון ולא חזרת לא בימות החמה ולא בימות הגשמים (ע"ז יא). ולכאורה תמוה, שהרי המסר העיקרי היה שיש אחד צדיק ואחד רשע, אז מה העניין להזכיר שיש את רבי ואת אנטונינוס שהיו חברים זה רבן של ישראל וזה קיסר רומי שאהב את רבי??? הרי זה סותר את עיקר הנבואה??

וגם מה העניין להזכיר שהיו להם מותרות ופינוקים של צנון וחזרת כל השנה כסמל של עשירות שאפילו ירקות שהם לא בעונה גם כן היה להם קבוע מחמת עשירותם המופלגת???

ונראה לתרץ, שאכן כאן במילה **"שני גיים – גאים"** היה **פתח לתקן את עשו** שגם הוא יהיה צדיק, ושיחיה בשלום עם יעקב הצדיק, **והדוגמה** לכך הייתה וכפי שהביא רש"י **"רבי ואנטונינוס"**, שהם חיו לאחר תקופה של גזירות השמד, שבהם נרצחו באכזריות עשרה הרוגי מלכות ומתוכם נשיא ישראל וכהן גדול ורבי עקיבא על ידי ממלכת רומי הרשעה.

ואכן בזכות הידידות הגדולה והעשירות המופלגת של שניהם הצליח רבי הקדוש לנצל פרק זמן זה לחבר את המשניות **"ששה סדרי משנה"** [שבעשירותו היה ביד רבינו הקדוש להחזיק תלמידי חכמים שהתעסקו בכתיבת המשנה], וגם יש דעות שאנטונינוס התגייר בסופו של דבר.

אמנם זה רק תחילת הנבואה, ורק אחרי זה יש את הפרידה ואת ההשתלטות של **"רב יעבוד צעיר"**, ולכן הבין יצחק שעדיין יש מקום לתקן ולשפר את עשיו, ולנסות שיהיה כתחילת הנבואה ולא כסופה.

וייתכן, שלכן הגמרא הביאה בדווקא

את הדוגמא של **המותרות** שהיו בשולחנם – **צנון וחזרת כל ימות השנה**, כי ידוע מאמר הגמרא שרבי בסוף חייו הרים ידיו הקדושות למעלה והעיד בעצמו שלמרות כל העשירות שהייתה לו, ולמרות כל הנאות העולם שהיו זמינות על שולחנו, בכל זאת הוא לא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה, ולכן כינויו "**קדוש**", כי התגבר על יצרו ברמה בלתי ניתנת להשגה, כי להתנזר כל הזמן ממה שזמין לך ממש זה קשה.

ואולי, כאשר עם ישראל יהיו קדושים יהיה להם שפע זמין, ובכל זאת לא ינצלו זאת להנאות הגוף רק להפיץ תורה כמו שעשה רבי, ייתכן שזה ישפיע על עשיו ואדום של דורנו שיהיו לעזרת ישראל וידידי ישראל ולטובתם.

ללמדנו, שלהסתפק במועט, זה שלמות של יהודי!! נכון, עשירות זה דבר נפלא, אבל זה בתנאי שמשתמשים נכון בכסף, דהיינו להשתמש בכסף רק למצוות וללימוד תורה ולחינוך הילדים ולהפצת תורה ולצדקה וגמילות חסדים, כי כידוע ניסיון העושר קשה יותר מניסיון העוני.

כי כאשר יש לך אפשרות וזמינות להשתמש לרעה ואתה מתאפק ומשתמש בכסף רק לטובה, זוהי דרגה גבוהה ומזה תתעלה למעלת ודרגת הקדושה שזה להשתמש אך ורק לטובה וגם לא לפינוקים והנאות ומותרות אפילו הכשרות והמותרות, ואכן כתוב מפורש "קדש עצמך במותר לך", ועל יהודי שמשתמש בכספו לעצמו בחסכנות ובחשבון ככתוב בתהילים קיב' "יכלכל דבריו במשפט", ואילו לצדקה מקיים "פיזר", עליו נאמר "לא ימוט" שלא נופל לעולם מעשירותו מלבד שכרו בעולם הבא.

וגם היום שיש זמינות עצומה לחטוא וליפול לשאול תחתיות, ולפעמים באמת ובכנות גם בלי כוונה נכשלים וחייבים בבת אחת המון כוחות נפש ותעצומות נפש להתגבר על היצר שקפץ פתאום מולנו, ולא פלא שגדולי ישראל מכל החוגים דורשים ומחייבים להתרחק מכל המכשילים וכידוע.

ואכן היום הניסיון קשה פי כמה וכמה מאשר פעם, כי פעם היה קשה מאוד להגיע ולהשיג טומאה, ולכן היום אם נתגבר ונשמור על קדושתנו יכולים אנו לגרום שעשיו ויוצאי חלציו יהיו ידידים שלנו ואולי גם יתגיירו כפי שאנטונינוס התגייר, ובכל אופן זה יעזור לעולם התורה והיהדות כדרך שבזמן

השפע והטוב שהיה בימי רבי נכתבו המשניות תורתם של כל התנאים, ונזכה לרוב טוב אמן ואמן.

ויתרצצו הבנים בקרבה – המשך

כתב רש"י, רבותינו דרשוהו לשון **ריצה**, כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב רץ ומפרכס לצאת עוברת על פתחי עבודה זרה עשו מפרכס לצאת. ושימו לב לנוסח של רש"י, שאצל יעקב כתוב "**רץ ומפרכס**", ואילו אצל עשו כתוב **מפרכס**, ולא כתוב **רץ**!!!

ללמדך, שתשוקת יעקב לתורה הייתה פי כמה מתאוות עשו לצאת לעבודה זרה. ואולי לכן יעקב (וכפי שנראה בהמשך) הסכים לתת אפשרות לעשו להיות הבן הצעיר וממשיך הדרך, למרות שהוא מסכן את הרוחניות שלו עצמו כי ראה שתשוקתו לתורה מטבעו עצומה יותר מתשוקתו הטבעית של עשיו לרע.

ויתרצצו הבנים בקרבה

דרך ב' – המשך

אומנם במדרש רבה הגרסה שונה והפוכה (ס"ג סימן ו'), בשעה שהייתה **עומדת** על בתי כנסיות ובתי מדרשות **יעקב מפרכס** לצאת ובשעה שהייתה **עוברת** על בתי עבודת כוכבים **עשו רץ ומפרכס** לצאת.

ואכן בספר **אוזניים לתורה** הסביר נפלא את המדרש, שרבקה בכוונה **עמדה** והתעכבה ליד בתי כנסת ובתי מדרש, אבל כשעברה ליד עבודה זרה היא הייתה **עוברת** במהירות, ולכן עשו היה רץ להספיק בכל זאת לצאת.

והנה בגמרא (סנהדרין צ"א) כתוב שהיה ויכוח בין רבי הקדוש לאנטונינוס ממתי ניתן היצר הרע לאדם, ובסופו של דבר הודה רבי לאנטונינוס שהיצר ניתן רק בעת הלידה ולא ברחם, כי אם היצר היה שולט על העובר אז העובר היה מבעט ויוצא באמצע ההריון וגם יש קצת ראיה כפי הוראת הפסוק "**לפתח חטאת רובץ**". אם כן, קשה מאוד איך יתכן

שעשו רצה לצאת מרחם אמו כשעברה ליד עבודה זרה, הרי נפסק שלפני הלידה אין עדיין יצר הרע לאדם???

ואולי היצר הרע ניתן רק בלידה אבל בכל זאת יש מקומות שמסוגלים לעורר את היצר הרע עוד לפני הזמן הקבוע, וזה תלוי בהורים, כמו שהרבה פעולות שהאמא עושה בהריונה עלולים להשפיע על בריאות העובר וגם להשפיע על המשך כל ימי חייו.

ולכן יתכן שהיצר היה מתעורר ומקדים לגשת לעשו עוד קודם הלידה כשרבקה הייתה עוברת על פתחי עבודה זרה, ולהיפך היצר הטוב היה מתעורר אצל יעקב בפתח בית כנסת ומקומות קדושים, כי זה גם כלול ב"**לפתח חטאת רובץ**", גם פתחים אלו, ועובדה שאכן עשיו ניסה לבעט ולצאת בדיוק כפי טענת רבי הקדוש שטען שאם יצר הרע שולט על העובר אזי העובר יבעט ויצא.

ולפי זה אפשר לחדש, שגם רבקה השתדלה בכל כוחה לתקן את עשיו, שהרי עבודה זרה הייתה בכל העולם ובכל מקום ובשפע רח"ל, ואילו בית כנסת היה רק ישיבה אחת או שניים, ישיבת שם ועבר!! אמנם כתוב **במדרש** בלשון רבים "**בתי כנסיות ובתי מדרשות**", **וייתכן** שכל מקום שאפילו פעם אחת למדו בו תורה או התפללו בו זה כבר קידש את המקום והשפיע קדושה ליעקב.

ורבקה השתדלה כל הזמן לברוח ממקום טומאה למרות שהיא בכל רחוב ובכל פינה, ואילו מקומות קדושים היה עליה לחפש בנרות, ובכל זאת היא מצאה והתעכבה שם, בכדי לצמצם את יצרו של עשיו, ולהגדיל את יצרם לקדושה. אבל ברגע שראתה שבכל זאת עשו הצליח לנסות ולצאת למרות שעברה במהירות בפתחי עבודה זרה, היא קלטה והבינה שעוצמת המשיכה הטבעית שלו ליצר הרע היא עוצמתית ביותר מעל ומעבר, לכן אהבה את יעקב שמטבעו נמשך לטוב ולקדושה.

ויתכן שיצחק אבינו דווקא אהב את עשו "**כי ציד בפיו**" דהיינו שכנגד טבעו הרע של עשו שנמשך ליצר הרע בעוצמה, כנגד זה היה לו כוח של תחכום למדני ועצמתי, שבכוח עוצמת הפלפול התורני יכול היה עשיו להפוך קערה על פיה ולהתגבר על טבעו הרע.

ולכן דווקא מזה שעשיו שאל איך מעשרים המלח ותבן, דווקא מזה שמח יצחק כי ראה שעשו משתמש בכוח למדנותו להחמיר ולא להתיר איסורים, ויצחק שמח שיתכן ועשיו יתקדם בדרך הנכונה להתעלות, ואולי "**איש הציד**" **יצוד גם את היצר הרע** שטבוע חזק בטבעו.

ללמדנו, עד כמה עלינו לברוח ממקום של טומאה, כי זה משפיע לעורר את

היצר הרע, אפילו עוד קודם שניתן היצר באדם!!!! וכל שכן שלא נהפוך את הבית שלנו למקום טמא, וסיפרו לי אנשים שאפילו בבתים ריקים אם פעם נעשו בבית זה עבירות חמורות אפשר להרגיש זאת, וכן להיפך במקום בדירה שבה חי אדם קדוש יש אנשים שאפילו בלי לדעת זאת מרגישים קדושה במקום בלי להבין למה, ועל אחת כמה וכמה שחס ושלום וחלילה וחס לא נעיז ונטמא בתי הכנסיות ובתי המדרשות בשום סוג של טומאה!!! ואפילו לא במחשבה של טומאה!!

ומצד שני, נחפש כל דרך להיות במקום קדוש, ולהתעכב במקום קדוש, וגם ליצור מקומות קדושים, כי זה משפיע על נפש האדם ונפש הילדים אפי' לעוברים, וגם נהפוך את גופינו למקום קדוש, כך זה יוסיף כל רגע להשפיע עלינו קדושה כל רגע, וישפיע באופן טבעי גם על יוצאי חלצינו להיות קדושים וטהורים רק חזק ואמץ אמן ואמן.

ואחרי כן יצא אחיו, וידו אחזת בעקב עשו, ויקרא שמו יעקב – המשך

רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל הסביר כאן הסבר נפלא שמה שרבקה שמעה משם, **ש"רב יעבד צעיר"** זה לא רק היה ידיעת העתידות, אלא גם **רפואה לרבקה**, כי כאשר שמעו העוברים שהצעיר מנצח, הם נרגעו ואף אחד מהם כבר לא נדחף לצאת ראשון.

נשאלת השאלה אם כן מדוע יעקב אחז בעקב עשיו, בניסיון לעכבו שלא עשיו יצא הראשון אלא הוא יעקב יהיה הראשון??? הרי כך יעקב מסכן את עצמו שלא הוא יהיה הצעיר שמנצח – הממשיך דרכו של אברהם ויצחק??

ונראה לתרץ, שאכן יעקב העדיף לקחת סיכון ולצאת ראשון במקום עשיו, כי ראה את עשיו שטבעו רע שנמשך לעבודה זרה, כי כל פעם שעברה אמם אפילו במרוצה ובחטף ליד עבודה זרה בכל זאת עשו כבר ניסה לצאת.

ומצד שני ראה יעקב שהוא מטבעו נמשך לטוב ולקדושה ולבית מדרש של שם ועבר, לכן הוא הסכים להסתכן ולצאת ראשון ולתת לאחיו עשיו הזדמנות להיות האחרון שזה

הצעיר שבנבואה למרות שייתכן שרק עשו יהיה הממשיך, ואולי הוא יהיה צדיק פחות מעשיו ממשיך הדרך.

אבל יעקב אבינו לא הצליח לעזור לעשיו, כי עשיו הקדים לצאת והצליח לצאת, אבל למרות זאת יעקב לא התייאש וניסה בכל הכוח עד הרגע האחרון וגם קצת אחרי!!! ומגודל ההתפעלות מהמסירות נפש של יעקב לחזק ולהציל את עשיו בלי ייאוש גם אחרי הרגע האחרון, נקרא שמו יעקב, שזוהי גדלותו!!! שהוא מוסר נפש להציל נפשות בכל כוחו גם אחרי שהכל נראה כאבוד.

ללמדנו, שעיקר מהות חיינו תהיה להתחזק ולמסור את הנפש גם לחזק אחרים, ובלי ייאוש כלל!! וגם כאשר נראה שזה ברכה לבטלה וכבר אין סיכוי, עדיין למשוך בעקב כיעקב, לנסות עוד קצת!!!

ושתבינו, עשיו שומע שקוראים לאחיו יעקב ומבין את המשמעות העצומה ואת גודל ההקרבה, ועל עשיו היה להעריך את המשפחה האוהבת והתומכת שאין בנמצא כמותה, והיה עליו להתגבר ולהתחזק על נטייתו הטבעית לרוע, אך לשווא, זה לא קרה!! כי עשיו רשע הוא, אבל בכל זאת כל המאמץ של יעקב ויצחק לא התבזבז וכפי שנראה בהמשך.

ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו – המשך

כתב רש"י שרימה את אביו ושאל אותו שאלות של חומרות מוזרות בהלכה, איך מעשרים מלח או תבן!!! ונשאלת השאלה וכי יצחק תמים היה, וכי לא הבין שאלו שאלות הבל ושקריות המוכיחות שעשיו צבוע הוא??? וגם כתוב **באבות דרבי נתן** שרק יעקב נימול בגיל 8 ימים, ויש דעות שנולד מהול, ואילו עשיו לא נימול וכפי שכתוב **בדעת זקנים מבעלי התוספות בשם המדרש** שיצחק לא מל את עשיו בגיל 8 ימים כי חשש שעשיו יצא אדמוני כי עדיין לא נבלע בו הדם ויש סכנה למולו.

ואחרי שעברו שנים ונשאר אדמוני הבין יצחק שזה טבעו של עשיו ולא מחלה, והיות והתעכב חשב יצחק שבגלל שלא

נימול לשמונה ימים כמוני אמתין לו עד שיהיה בן י"ג כמו ישמעאל אחי ואז אמול אותו, **אבל** כשעשיו היה בן 13 הוא כבר התנגד ולא רצה למול את עצמו, וא"כ בעצם עשיו עיכב מאביו את המצווה למול אותו, ואיך חשבו אביו לצדיק???

ועוד פלא עצום יש כאן, שהרי יצחק נהיה עיוור בגלל השידוך ה"**נפלא**" של עשו עם נשים רשעיות המקטרות לעבודה זרה רחמנא ליצלן בביתו - בית של יצחק כביכול בקודש הקדשים, ואיך הוא עדיין מאמין בבן יקיר עשיו, ומבקש לתת לו ברכה מיוחדת???

ומוזר הדבר עד להפליא, יצחק אבינו אומר לעשיו, אני חושש מיום מותי!! ולכן הוא אומר לעשיו תפנק אותי במטעמים באוכל טעים ומשובח כאשר אהבתי. וגם דבר זה מופקע מהבנתנו, וכי ליצחק העולה תמימה, קודש הקדשים, פחד יצחק!!! יש בכלל מאכלים ומטעמים שהוא אוהב עד כדי כך שזה ידוע לעשיו, שאמר לו תעשה לי כאשר אהבתי, מאיפה לו לעשיו לדעת מה אבא שלו אוהב, וכי יצחק דיבר על תענוגי עולם הזה עם בניו??? ועוד זה בקשתו של יצחק לפני מותו??

אלא כאמור קודם בכל הפרשה הזו טמונה תוכנית ענק, ומה הייתה התוכנית??? שברור ששום הורה לא רוצה שיהיה לו בן רשע, והיות והנבואה ניתנה בערפול מסוים וכאמור לעיל בפסוק "**שני גיים**" וכדברי בעלי **התוספות** על הפסוק "**ורב יעבוד צעיר**", הבינו ההורים הקדושים שאולי יש מקום לשנות ולתקן, ואולי ייתכן שעל ידי מאמץ והשקעה נכונה שני הבנים יהיו צדיקים, כי מי מסוגל להתייאש מבן שהוא בשר מבשרו.

ולכן יצחק אבינו בפרט לאחר שגדלו הנערים כשהבחין שעשיו נוטה לעבירות ועזב את לימוד התורה ונהפך לאיש שדה - בלי עול, ובפרט שגם עיכב את מצוות המילה, הבין יצחק שאכן עשיו הוא המיועד להיות הרשע, אבל מכך שיש ערפול מסוים בנבואה כמבואר קודם, ובפרט שלכל אדם יש אפשרות של בחירה להיות צדיק, לכן בא בתוכנית מדהימה לתקן גם את עשו, שכך יזכה ויהיו לו שני צדיקים, ושלא יהיה לו בן אחד רשע.

כי הנה יש כלל (ע"פ הרמב"ם פי' המשניות סוף מכות) שאם אדם אפילו רשע גמור דבק במצווה אחת באופן מושלם, יש בכוח המצווה היחידה הזו להחזירו בתשובה שלימה, ראה **כלי יקר** סוף פרשת שלח שזה כלול במצוה גוררת מצוה.

וברוך ה' גיסי הרב אברהם ניסן גוטשטיין שליט"א סיפר לי **שמרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצ"ל** הביא ראיה לכך **מירושלמי קידושין כב' ב'** שכתוב עשה מצוה אחת מטיבים לו ומאריכים את ימיו ונוחל את הארץ, אמר רבי יוסי בי רבי בון מי שייחד לו מצוה ולא עבר עליה מימיו, אמר רבי מר עוקבן כגון כיבוד אב ואם.

ועצה זו נתן מרן שר התורה לבחור בר מצווה בן של אברך חשוב ביותר מאשקלון, כדרך עלייה בתורה וביראת שמים, והבחור ירד מדרך התורה, אבל

היות וכיבד את אביו כמצווה יחידה כציווי שר התורה לכן פתאום באמצע ימי בחרותו חזר בתשובה שלימה.

ולכן יצחק אמר אני אקרב את עשו באהבה רבה ויחידה, **וכמים הפנים לפנים כן לב האדם**, כך עשיו גם יחזיר לי אהבה, ואז ממילא הוא יקיים מצוות כיבוד אב, ובכוח מצווה זו יחזור בתשובה.

ולכן אדרבא כאשר יצחק ראה שהרשע מנסה לרמות אותו שהוא צדיק, שמח מאוד בליבו, הנה הבן הרשע מחזיר לי אהבה, ואכפת לו ממני והוא אוהב אותי, כי הוא לא רוצה לצער אותי, אדרבא הוא מנסה לשכנע אותי שהוא צדיק, ויצחק ראה בזה התקדמות, שהתוכנית שלו לקדם את עשו במצווה אחת אכן נראית כפועלת ומצליחה.

ללמדנו, לא להתייאש מהבן שלך, אפילו אם כתוב לו על המצח שהוא רשע מבטן ומלידה [ראה ברכות י' ע"א, ובהגהות הב"ח על אתר], אפילו שהוא נראה מפחיד ושעיר כעשיו וכקוף להבדיל, בכל זאת לא להתייאש!!! תרבה בו אהבה ותנסה בכל הכוח למצוא בו נקודת אור ותנסה להאיר את נשמתו מכוח נקודה זו.

וכגודל המאמץ כך גודל שכרך בשמים, כי בורא עולם לא רואה רק את התוצאה אלא בעיקר את ההשקעה, ותרבה תחינה ותפילה ובקשות, ובעזרת השם תראה נחמה בליבך ותראה אור בחייך אמן ואמן!!

וגם מורי ורבותי ראו מה כוחה של מצווה אחת מושלמת, רק חזקו ואמצו!! כי יש לכם הרבה יותר ממצווה אחת מושלמת!

וכמו כן אנא מצאו בבנכם או בתלמידכם תכונה טובה אחת ותשבחו אותו בזה, שיתרומם בהצלחתו בתכונה זו שהוא טוב בה, ואפילו שאינה קשורה לתורה וליהדות כמו ציור וכו', וברגע שהבן והתלמיד יראה שהוא מצליח לפעמים יותר מחבריו בתכונה הזו, זה יגרום לו חשק ובטחון עצמי לנסות להתקדם בעוד תחום וכו', ובס"ד ראיתי הרבה הצלחות עם תלמידים כשבאתי אליהם בגישה זו, כמו שאליהו הנביא הסביר לדייג שטען לו שלא לומד תורה כי אין לו שכל להבין בלימוד התורה - אליהו זוטא (יד').

ויאמר יעקב מכרה כיום את בכרתך לי – המשך

צריך לבאר למה רצה יעקב לקנות את הבכורה מעשיו?? וגם "**שומו שמים – עשו בז לבכורה**" וכי לשם מה התורה מדגישה שעשיו בז לבכורה, מה יש לנו להתפעל מזה, הרי הוא רשע מרושע שביום זה עשה את העבירות החמורות ביותר, והבוז שלו לבכורה מתגמד מול חטאיו??

אלא ייתכן שאפילו יעקב הצדיק היה אכפת לו מאחיו עשיו, ולכן בפטירת אברהם התחזק מאוד במידת החסד של סבו אברהם אבינו עמוד החסד, **ולמרות** שבאותו יום עשיו הגיע לאכול אחרי שעשה את העבירות החמורות ביותר עדיין יעקב מנסה להפוך קערה על פיה, לכן ביקש מעשיו שימכור לו את הבכורה, בכדי שהוא יעקב יהיה הגדול ועשיו יהיה הצעיר, וככה עשיו יהיה הצעיר של הנבואה והממשיך של יצחק, ואילו יעקב יהיה הרב ויתאמץ בכל כוחו להיות גם צדיק כנגד הגזירה.

ולכן כאשר כתוב "**ויבז עשיו את הבכורה**", זה לימד שהתוכנית של יעקב כשלה, **כי** עשיו לא התחזק, ולא אמר הנה אני נהפכתי **לצעיר** של הנבואה, הנה יש לי הזדמנות פז למרות כל חטאי החמורים להיות מעכשיו הממשיך של יצחק ואברהם, אבל ברשעותו לא פתח דף חדש, אלא **ויבז ויבז!!!!!**

ללמדנו, מצד אחד את גודל הצדקות של אבינו יעקב שהסכים לסכן את כל עולמו הרוחני הנצחי בשביל לתקן את אחיו, וממנו נלמד למסור נפש לחזק אחרים, ולפחות נלמד ממנו כמה חמור לקלקל אחרים ה' ירחם, שחלילה לא יהיה לנו שום חלק ואחוזים בהידרדרות הרוחנית של הזולת או של ילדינו.

ודעו שהילדים של היום לא טיפשים, הם יודעים בדיוק מה מצבו הרוחני של ההורים, והם לומדים מזה לטובה או לרעה ויותר רעה ממה שאנחנו מצפים מדור ההמשך שלנו, והאשמה תהא רק או בעיקר בנו חלילה, לכן עלינו להתחזק מאוד, וכמו שיעקב איש תם יושב אוהלים מצא מקום להתחזק עוד יותר בעת פטירת סבו כפי שנראה בהמשך, גם אנחנו נחפש כל מיני נקודות זמן של התחזקות וכך נזכה לדורות ישרים מבורכים אמן ואמן.

ויצחק אוהב את עשו

חיזוק עצום

כידוע תפילה לא הולכת ריקם, וגם אם התפללו על חולה שיחיה ובסוף הוא מת, התפילה לא הייתה לריק, כמו כן אם התפללו לפרנסה טובה ובכל זאת לא רואים שיפור, בכל זאת התפילה לא הולכת ריקם, **אלא** ה' משתמש בה להזדמנות אחרת לבנים של אותו מתפלל ולפעמים עבור יהודי אחר או על כל כלל ישראל.

ולכן כל המאמץ של יצחק אבינו לחנך את עשו הרשע ולהופכו גם כן לצדיק כמו יעקב, למרות שיצחק לא הצליח במשימתו זו בכל זאת עבודת הקודש עבודת החינוך הקדושה של יצחק אבינו לא הולכת ריקם.

כי היא עוזרת עד היום לכל עם ישראל לכל יהודי שרוצה ומתאמץ לחנך את בנו שיש לו נטיות לא טובות רח"ל, שיצליח במאמציו ויצליח בזכות יצחק באהבה רבה להחזיר את בנו לדרך הישר והטוב אמן ואמן.

וזה כמו שמשתמשים בזכות עקידת יצחק כך נשתמש בזכות עבודת יצחק בחינוך בנו, ואבא יקר ואהוב אל יאוש גם אם הבן נורא מצבו איום תשקיע באהבה ובעזרת ה' כי בוודאי הוא לא יותר גרוע מעשו הרשע שעוד קודם שנולד היה רשע גמור שרצה לצאת לעבודה זרה, ובעזרת ה' תראה הרבה נחת יהודית אמן ואמן.

וגם אתה עצמך חנך את עצמך ותשקיע להיות ירא שמים, גם אם אתה במצב אנוש וירוד ומחריד, ובזכות השקעת החינוך של יצחק בבן הרשע מבטן ומלידה עשו תצליח גם אתה להשתנות ולהיות צדיק אמן ואמן.

עשו – אדמוני

רוצח מלידה

אדמוני - כתב **בעל הטורים** שעשו השחית בטן אמו והתפוסס בדם, והקשה **החכמותא היקר הרב מהר"ר נתנזון שליט"א** למה לא הפילה את עשו מדין רודף??

והנה במנחת חינוך (רלו) כלפי עובר כתב מהגמ' שאין דין רודף לעובר שהולידו לשון שמסכן אמו כי מהשמיים הרליפה שאין לעובר בחירה, אבל כשהעובר לא הולידו לשון מותר להורגו כי עדיין אין לו דין נפש ויש"ל ההורג עובר אינו נהרג עליו כי כשאר אין העובר רודף להרוג,

אבל כלפי **עובר בן נח** שהתפק המנ"ח שם נחשב לנפש, כי בן נח חייב על הריגת עובר, ואם כן אסור להרוג עובר בן נח רודף. ואם כן יש לומר שעשו הוא כישראל או כגוי, אומנם רבקה בוודאי הייתה כישראל והיא אינה חייבת על עובר בן נח וכ"ש עובר ישראל כשלא הולידו לשון.

אבל כאן לכאורה יהיה מותר להרוג עובר שהולידו לשון כי ברור שעשו ניסה לרצוח את אמו מחמת ילדו הרע או טבעו הרע של עשו, וממילא אין כאן סברת שם משמים רלפו ליה, ואם כן מדוע למה לא הפילה??

ואולי רבקה לא הפילה את עשו כי רבקה לא רצתה להפסיד את יעקב?? ויש לומר שאם מותר לוותר ולא להרוג רודף מחמת סיבה של רווח?? הרי **לי"מ זה מצוות ל"ת לא לעמוד על דם רעיך??**

ואומנם מצאנו אצל משה שכשהרג את המצרי כתוב "וירא כי אין איש" שהתבונן שלא יצא לדיק מאותו מצרי שרדף והכה יהודים, ואולי המצרי לא בא להרוג את היהודי אלא רק לצערו ויל"ע.

ואולי כל זמן ההיריון עשו לא סיכן את חייה, ויתכן עוד שאפילו בשעת הלידה רבקה לא הבינה את גודל הסכנה, **ונראה** מהמדרשים שרק בשעת הלידה פצע אותה למכות שיצא לשון בכדי שיעקב יצוא, ולכן יעקב אחז בעקבו לעקבו שכך יפסיק לפצוע את אמו כי עשו יתגנב שמא יחזירנו יעקב פנימה כך שעשו יצוא ביחד עם אמו.

וראיתי במדרש הגדול שעשו אמר ליעקב שאם יעקב ילא לשון אז עשו יהרוג את אמו וילא דרך הגופן, ולכן נתן לו יעקב ללחת לשון, ואם כן **מדוע יעקב ניסה לעכבו?**

ואולי יעקב ידע שעשו לא יהרוג את אמו בעודו בפנים כי אז יש סיכוי גדול שעשו יצוא עמה, ותתוותו לחיות ולחטוף הרבה,

ורק בשעת הילילה חזי עשו הרשע תוך כלי הילילה ינסה להרוג את יעקב.

וכפי שכתוב **במדרש** שעשו קרע לשמו את הרחם ומשבריה הפנימים ולכן הוא התנוסס בדמה, ולכן יעקב לא ילא לשמון כי ניסה לעשות את הריגת שמו בכך שמחז בעקב עשו, וחז עשו פחד שמא יצליח יעקב להחזירו פנימה כשמו מתה.

ולפי זה נרחה שלכן כתוב **במדרש** שיש חובה לעשו על שילא לשמון ובפשטות זה זכות לעס ישראל בכך שעשו ילא לשמון ולא יעקב, כדברי **המדרש רבה** (סג,ו) **"ויצא הראשון אדמוני"** ר"ל חגי בשם ר' יוחנן בזכות (ויקרא כב) **"ולקחתם לכם ביום הראשון"** אני נגלה לכם לשון שנאמר (ישעיה מד) **"אני ראשון ואני אחרון", ופורש לכם מן הראשון זה עשו שכתוב: "ויצא הראשון".**

ויתכן שעשו מוגדר ראשון לא רק כי יצא לשון אלא כי טמון בילילתו לשון מהותו – רוצח ורשע מבטן ומלילה.

רק הפלא הוא ובעשם שיש העזות לזך עשו מזכיר ליעקב שיעקב שמו כן כי עקבני פעמים, וכי לזך לא התביים להזכיר את פשעו הנורא לאביו??? **ושמא** מרוב לערו וכעסו לא שלט בשכלו ופלט מחשבתו למרות שהפליל עצמו, כי **אדם ניכר בכוסו בכיסו ובכעסו.**

ויגדלו הנערים

מה יעשה אבא כשבנו רח"ל נופל??

בליל שישי (תולדות תש"פ) הייתי ב-2 בר מצוות באשדוד, והשתוקקתי שיתחדש לי חידוש על בר מצווה – וביקשתי מה' שיזכני, ובס"ד התחדש, שהנה בפרשתנו כתוב **"ויגדלו הנערים"**.

וכתב רש"י שהכוונה שנהיו בני 13, ולכאורה המילה **"ויגדלו"** יש במשמעותו גם שהיו גדולים בחשיבות רוחנית, **וכפי שנראה בהמשך**, וצריך להבין מדוע גם עשו נחשב לגדול ברוחניות?

וזכיתי שהרב הגאון ר' יחיאל מאיר צוקר שליט"א האיר את עיני שאכן יש **מדרש** שמוכיח **שיגדלו הנערים זה גדלות רוחנית הן אצל יעקב והן אצל עשו**, וחיפשתי ומצאתי כדבריו **במדרש זוטא** (שיר השירים פרשה א') וכתוב שם: **"הגדול"** זה **אברהם,**

יצחק, ויעקב, שנקראו "**גדולים**", באברהם כתוב "**וה' ברך את אדני מאד ויגדל**" בראשית כד' לד', ביצחק כתוב "**ויגדל האיש וילך הלוך וגדול**" שם כו' יג' ביעקב כתוב "**ויגדלו הנערים**" שם כה' כז'.

וממשיך המדרש, הרי **כלול ב"ויגדלו הנערים"** הנכתב על **גדלות יצחק**, שני בניו - **יעקב ועשו**, שכשם שחל השם על יעקב כך היה ראוי שיחול על עשו, כי עשו היה ראוי שיקרא יעקב ויעקב היה ראוי שיקרא עשו, כמו כן עשו היה ראוי להעמיד מלכים ויעקב היה ראוי להעמיד כהנים, הברכות הראשונות ראויות לעשו והאחרונות ליעקב, אלא שקלקל עשו ונתנו הכל ליעקב, וכשמכר עשו את הבכורה מיד נאמר עליו "הנה **קטן נתתיך בגוים** בזוי אתה מאד" (עובדיה א' ב').

ופלא עצום הוא שעשו עד גיל 13 נחשב כגדול כביכול בדרגתו של יעקב איש תם יושב אהלים, הרי כבר מבטן אמו כתוב **ברש"י** שכאשר אמו הייתה עוברת ליד פתחי עבודה זרה עשו נדחק לצאת, ואם כן איך יתכן שעשו בתחילת ימיו עד גיל 13 היה נחשב גדול כיעקב שאפילו בבטן אמו נמשך לצאת כשאמו עברה ליד בית מדרש??

אלא התחדש בס"ד, שהיא הנותנת, שגדלותו של עשו היא, שלמרות שכבר בבטן אמו הייתה לו משיכה כמו מגנט לצאת לעבודה זרה, בכל זאת במשך 13 שנה כשהיה מחוץ לבטן אמו בכל זאת לא ברח אפילו פעם אחת לעבודה זרה!!! פשוט הוא נלחם נגד טבעו הרע במשך 13 שנה, כפול 365 יום אם נניח שבזמן האבות ספרו לפי ימי החמה, מצד שני מפורש שאברהם ויצחק קיימו את חג הפסח.

וביום שישי לאחר מבחן שנבחנתי **במנחת חינוך** כמידי חודש זה כ-15 שנים הודו לה', **ואני מספר זאת, כי הרבה מאוד מכוח החידוש קיבלתי מכוח התמדתי בעיון במנחת חינוך, ומצווה לפרסם זאת כי זה מתנה שכדאי שכל יהודי יזכה בה**, לקחני יהודי צדיק ברכבו לביתי, וכשאמרתי לו חידוש זה, שאל אותי **מה המסר?!** והתפלאתי מה כוונתו?? ואז סיפר לי **שיש לו בן אחד שלצערו נפל מדרך היהדות** ואיזה המסר עליו לתת לבנו שיקבל מתוך חידוש זה בסעודת שבת?

עניתי לו, שיתכן, שיצחק השתמש באותם 13 שנים בהם עשו התגבר על נטייתו וטבעו הרעה להידבק לעבודה זרה, והעריך זאת מאוד, כי ראה את מלחמתו של בנו יום יום נגד טבעו הרע.

ויתכן שזה גם הסבר "שיצחק אהב את עשו **כי ציד בפיו**", שיצחק אהב את עשו כי במשך 13 שנה הצליח לצוד את יצרו הרע ולא הלך לבית עבודה זרה אפילו פעם אחת, "**וציד בפיו**" יתכן שהוא התגבר וצד את היצר הרע על ידי "**פיו**", דהיינו שעל ידי לימוד התורה הוא הצליח להתגבר, כי זה הכוח היחידי שמנצח את היצר הרע, כמובא **בגמרא קידושין** (ל').

ובגלל מעלת עשו העצומה וגבורתו במשך 13 שנה, **בכוח מעלה זו ניסה יצחק לקרב את עשו שיחזור בתשובה**, ולכן אהב אותו **גם בגיל מבוגר**, עד כדי כך שאפילו

כאשר נשי עשיו עוורו את יצחק, בכל זאת יצחק רצה להראות לעשו את אהבתו ואמר לו רואה אני את חלק הטוב שבך את ה-13 ולא את ה-30 הרעים, ואנא גם אתה עשו ראה נא את ה-13 ותחליט טוב אני וחזור לשם לטוב שבך.

ולהפתעתי אותו צדיק השבור מחמת בנו שנפל שוב שאלני, ומה המסר??

ושוב התחדש בס"ד הוספה ועניתי לו, שאכן בסופו של דבר למרות אהבת אביו יצחק, בכל זאת עשו קרס ונפל, ומגיל 13 עד 15 אחרי הלימוד בישיבה, עשו היה חוטא בסתר, ובגיל 15 לאחר פטירת אברהם יצא עשו בפרסיה לתרבות רעה.

אבל כפי שכתבתי במאמרים הקודמים, **המאמץ של יצחק לא היה לריק,** כי בנו בסופו של דבר לא היה נחשב ליהודי ממש, ולכן הקב"ה לקח בשלימות את כל מה השקעת יצחק, שהשתמש ב-13 השנה בהם עשו היה טוב יחסית שהתגבר על טבעו, ולראות את הטוב ולהתמקד בטוב ובכוח הראיה הטובה לנסות לעזור לבנו להתגבר על השנים הרעות שחי בהם, כוח זה עובר לכל הורי הילדים בעם ישראל, לכל אבא יהודי עד עצם היום הזה.

שגם אנחנו נלך בדרכי יצחק אבינו, ונזכה שכל בן שקרס ונפל רח"ל, בכל זאת יזכה לחזור למוטב מתוך האהבה ובכוח ההתמקדות בטוב, שאנחנו ההורים נתמקד בטוב שמצאנו בבנינו, ונזכה שגם הבן יתמקד בטוב שבו או שהיה בו, ויתעורר ויחזור לטוב בקרוב אמן ואמן.

ובזכות יהודי צדיק זה הייתה לי **דרשה נפלאה בליל שבת תולדות** בבית המדרש נפש החיים באשדוד, שמסרתי **לעילוי נשמת מו"ר אבי רבי שלום בן יצחק זצ"ל** שיום פטירתו **ו' כסליו תשע"א** זכותו יגן עלינו, כי איש צדיק היה, והתנקה מכל אבק וצל חטא בפרט שרוב ימיו בייסורים ולא נהנה מהעולם הזה כמעט מאומה וכל כולו מסר נפשו למען ילדיו.

סיבת קלקולו של עשו בגיל 13

קודם ראינו מדרש שעל יצחק נכתב לשון **גדלות,** כשם נכתב כלפי אברהם אבינו ויעקב, כי כתוב "**ויגדלו הנערים**", והמדרש כותב שאכן **עשו היה גדול ברוחניות כיעקב אבינו,** אלא **שבסוף קלקל,** וביארנו שגדלותו של עשו הייתה שנלחם משך 13 שנה במסירות נפש נגד יצרו שעוד ממעי אמו נמשך כמגנט לצאת לעבודה זרה.

והשאלה הנשאלת איך נפלו גיבורים?? מדוע דווקא כאשר הגיע לגיל מצוות ונכנס בו יצר טוב, דווקא אז הוא התחיל בנפילה במשך שנתיים לאחר לימודיו, ומה קרה

שבפטירת אברהם נפל לגמרי?? וכי היכן נעלם כוח התורה שלמד?? ואיפה נעלם כוח הגבורה שנלחם במסירות נפש נגד יצרו משך 13 שנה??

ויתכן לתרץ על פי **המדרש**, שעשו לא נימול, כי כאשר נולד היה אדמוני ופחד אביו שסכנה למולו, וכאשר גדל הילד עשו, הוא סירב לעשות ברית מילה כי טען שרצונו לעשות ברית מילה כמי שמחוייב בדבר, כשם שאברהם אבינו זקינו לא נימול עד שנצטווה על כך מאת ה', למרות שאברהם אבינו קיים את כל התורה כולה, בכל זאת המתין בכדי לקיים מצוות מילה כשהוא מצווה ועושה, ולא בדרגה נמוכה יותר שמקיים כשאינו מצווה.

ואכן כאשר עשו נהיה בן 13 והתחייב במצוות היה עליו לעשות ברית מילה, אך חשש מהכאב, ולכן משך שנתיים דחה מלקיים מצווה זו.

ויתכן שלכן שאב את אביו יצחק כשגדל, איך מעשרים את המלח ואת התבן, ולכאורה עשו ידע שמעשר זה עשירית ואם לדעתו חייבים לעשר מלח ותבן, מה יש לשאול איך מעשרים אותם?? אלא יתכן, שעשו רצה להחמיר יותר מחיוב המעשרות, שאולי בזכות החמרה במצווה יתוקן החיסרון שלא מל את עצמו, ולכן הוא שאל, איך מעשרים מלח ותבן, שכוונתו שאביו יתן לו פתח וסיבה להחמיר לעשר גם מלח ותבן למרות שמעיקר הדין זה פטור גמור.

ולכן אביו אהב אותו, כי יצחק ראה שעשו מנסה לתקן חסרונו, ואיכפת לו מאי קיום מצוות מילה, ויתכן שיצחק סבר שבמשך הזמן עשו יראה בעצמו שאי אפשר לתקן ולכבות עבירה על ידי מצווה, וכפי שהלל קיבל את הגר שרצה להיות כהן גדול, כי כאשר למד הגר הרבה תורה כבר הבין שזה לא שייך, ובכל זאת הגר לא חזר בו מגרותו, כי התורה נעמה לו.

אבל אצל עשו, למרות לימוד התורה ולמרות קיום המצוות בתוספת חומרא, הרגיש בנפשו שחסר הוא בשלימות מחמת שהוא ערל, וחוסר השלימות ניקרה בו ולכן התקרר מקדושתו, ולכן במשך שנתיים אחרי לימודיו היה חוטא בסתר, כי הרגיש דחוי מלפני הבורא.

אומנם כל זמן שאברהם אבינו היה חי, היה תקווה טובה לעשו, לבא להתחזק מאברהם אבינו שיתן לו כוח ואומץ לעשות ברית מילה, **וכפי** שכתבתי בפרשת וירא, שממרא שנתן עצה על המילה – אולי הסיבה שאברהם פחד למרות שהיה חזק בכבשן האש, בכדי שעשו ילמד ממנו להתגבר על פחדו לעשות ברית מילה, כי מיעקב ומיצחק לא למד כי הם נמלו בגיל 8 ימים ולא הי להם ניסיון, ואילו מישמעאל אין ללמוד כי פרא אדם.

אבל כאשר נפטר אברהם באותו יום חשך עולמו של עשו, והוא הרגיש שיותר אין לו סיכוי לתקן עצמו ולהגיע לשלימות רוחנית, ולכן עשה ביום זה את כל העבירות החמורות, ולכן מכר את הבכורה ליעקב כי כבר איבד אמונתו בתיקון עצמו.

ויתכן, שלכן יצחק כשנהיה עיוור בגלל קטורת של עבודה זרה שהקטירו נשי עשו

בביתו, ביקש לברך את עשו לפני מותו, למרות שיצחק עוד חי מאז שנים רבות, בכל זאת יצחק רצה לומר לעשו אתה נשברת ונפלת כשאברהם אבינו נפטר, עכשיו עוד לפני מותי רצוני לברך אותך שתצליח להתגבר ולעשות ברית מילה, כך תצליח לתקן עצמך ולחזור להיות עשו הצדיק כבימי ילדותך, ובזכות קיום מצוות כיבוד אב שעדיין נשאר בך מימי צדקותך אזכה שברכתי תפעל לעוררך בעוצמה לקיים מצוות מילה, וממילא תהיה ראוי לכל הברכות ברוחניות ובגשמיות.

ויתכן עוד שיצחק רימז לו שעליו לאכול קרבן פסח כפי שאכן רבקה הכינה ליצחק, והרי בן שלא נימול מעכב אביו באכילת הפסח, ואכן יצחק אנוס היה בזה שעשו לא נימול, אבל בכל זאת יצחק רימז לעשו שימול עצמו וכך יתן לו מטעמים כאשר אהב, שיקיים מצוות אכילת פסח בשלימות, בלי פטור של אונס על ערלות בנו.

אבל כאשר יצחק ראה שעשו הביא לו בשר כלב טרף במקום בשר טהור ושחוט, נבהל יצחק וראה גיהינום תחת עשו, שהבין שאין לעשו תקנה, כי לא רק שלא כיבד את אביו אלא גם חשב להחטיא את אביו הצדיק בבשר פיגולים רח"ל, ולכן לא היה ליצחק מה לברך את עשו, כי עיקר הברכה הייתה שיצליח להתגבר ולעשות ברית מילה, אך כשהתחנן עשו נתן לו אביו ברכה שיזכה להצר ליעקב כשיעקב חוטא כך שאולי מגזירות המן וכל זרע עשו עם ישראל יתעוררו לחזור בתשובה שלימה.

ורבקה ראתה ברוח קדשה שעשו חשב "**צידה להביא**" שאם ישיג כשר יביא, ואם לא יביא טריפה, הבינה רבקה שאין מצב שעשו יזכה לברכה, ולכן דחפה את יעקב שיזכה הוא בברכות.

והברכה היא, "**ויתן לך אלוקים מטל השמים**", שגם אם היה עליך מידת הדין בגלל חטאיך תזכה לחזור בתשובה, כך שאפילו מידת הדין תתהפך עליך לטובה מכוח התשובה ותזכה לכל טוב בזה ובבא.

ואכן ברכה אחת היא ליצחק, וגם ברכת יצחק לעשו הייתה שאם יריד יעקב מעול תורה אזי יד עשו תגבר ותכביד על יעקב ובעצם מחמת הצרות והפחד עם ישראל יחזרו בתשובה, כפי שהיה בימי המן הרשע, **וכך** שוב יזכו לברכה "**ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ**", שעם ישראל יחזרו בתשובה ויזכו לטוב בזה ובבא.

ביקש יצחק לגלות את הקץ לעשו

כשביקש יעקב לגלות לשבטים הקדושים את הקץ נסתלקה ממנו שכינה, וכפי שביארתי יעקב אבינו איש האמת רצה להגיד לעם ישראל נכון הגלות ארוכה היא מאוד מאוד אבל בכוח האחדות וקדושת ישראל לעבור בשלום את הגלות.

אומנם האיר את עיני והפתיעני, **הגאון הרב אליהו פרידלנדר שליט"א** שיש **מדרש תנחומא** שיצחק ביקש **לגלות את הקץ לעשו** קודם הברכות ונגנז ממנו הדבר.

ומדרש זה פלאי הוא בעיני, בפרט אם נפרש כפי שהארכתי בפרשת קודם שיצחק בוודאי ידע שעשו הוא הבן הרשע רק ניסה לקרבו ליהדות דרך מצוות כיבוד אב שמצווה זו תביאו לידי קיום כל המצוות.

אם כן מדוע יצחק ביקש לגלות לעשו הרשע את הקץ הרחוק שיגיע בעוד אלפי שנה מאז דיבר יצחק עם עשו בנו?? הרי במקום לקרבו ליהדות זה יכול להרחיקו מאוד מאוד כי יתייאש מהגאולה בראותו כי רחוקה היא מאוד??

ואולי יצחק אבינו רצה להגיד לעשו כל הגלות קיבל עליו יעקב וחיי השלמות של יעקב יהיו רק לאחר אלפי שנים בעת הגאולה השלימה, אבל אתה עשו כדאי לך לחזור בתשובה, כי אם תצליח להתגבר על טבעך שהיית מיועד להיות רשע כנבואה שקיבלה רבקה משם הצדיק, **ששני תומים בבטנך ושני לאומים ממעייך יצאו**, אם כן אתה תזכה להרוויח גם עולם הזה טוב ונחמד **מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש**, וגם תזכה עולם הבא.

אך ה' מנע זאת מיצחק, כי בסוף עשו לא חזר בתשובה, ואוי לנו אם עשו ידע שארכה לנו הישועה וכביכול אין קץ לימי הרעה שהוא יכול להציק לנו שנים רבות רח"ל.

ועוד דרך נראה, שיתכן שיצחק רצה לגלות לעשו שתיקון העולם בגאולה השלימה תהיה בהשמדת עמלק ואדום זרעו של עשו הרשע, ואולי זה יפחיד את עשו מלהיות רשע, (ואולי אם עשו היה מתגבר ונהיה גם הוא צדיק מלבד יעקב אבינו, אם כן המשיח היה מגיע מיד, כי כביכול אין יותר את רשעותו של עמלק ואדום יותר בעולם, והכסא של ה' יכול להיות שלם, כפי שה' נשבע שבהשמדת עמלק רק אז יהיה כסאו שלם, ויל"ע).

האם נחשב ליצחק לחטא מה שקירב את עשו??

ויישר כוח לגאון הרב אליהו פרידלנדר שליט"א שבזכותו ובעזרתו הרבה התחדש לי מאמר זה

פלא עצום היה לי **בלומדי עם תלמידי** בת"ת **"תורת אמת" בני ברק בישעיהו** (מג', כה- כז'), שכתוב שם (כה) **אנכי אנכי הוא מחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכר:** (כו) הזכירני נשפטה יחד ספר אתה למען תצדק: (כז) **אביך הראשון חטא ומליציך פשעו בי:**

ומסביר רש"י שהקב"ה טוען לעם ישראל שאין להם זכות לגאולה השלימה בזכות עצמם כי פשעו בו, וגם אין להם לסמוך על האבות שהרי **"אביך הראשון חטא"** – אברהם, באומרו **"במה אדע"**, שכביכול פקפק בהבטחת ה' שעם ישראל ירש את ארץ ישראל, **"ומליציך פשעו בי"** - אין לך בכל מליצים שאתה סומך על זכותם שלא מצאתי בו פשע **יצחק אהב את שונאי –עשו.**

ואכן במדרש רבה תחילת שמות כתוב **"ויאהב יצחק את עשו לפיכך יצא לתרבות רעה על אשר לא רדהו"**, ומפורש שזה נחשב כפגם, ואולי זה הכוונה גם בנביא כאן, שזה נחשב לפשע ליצחק.

אומנם קשה, שהרי אברהם אבינו **כבר נענש** על כך ככתוב בגמרא **נדרים לב'** מפני מה **נענש אברהם אבינו ונשתעבדו בניו** למצרים מאתים ועשר שנים? שמואל אמר: מפני שהפריז - הרהר על מידותיו של הקב"ה, שנאמר במה אדע כי אירשנה??

ועוד קשה הרי באותו מדרש שבו כתוב שיש אשמה ביצחק בנפילת עשו לתרבות רעה מופיע קודם כך על אברהם כלפי ישמעאל, ומדוע לא הזכירו זאת לאברהם?? **ויתכן** שהזכירו עוון חמור יותר.

ופלא נוסף וכי יעקב במה חטא, הרי אם הקב"ה טוען שאין זכויות לישראל הרי נשאר זכות יעקב שלא כתוב שחטא?? **וגם** איך יתכן לטעון על יצחק שפשע בחינוך הרי **ידע בנבואה שאחד מהבנים יהיה רשע** עוד בעודו בבטן אמו, ואדרבא **יצחק באהבתו ניסה להצילו** ולהחזירו למוטב כפי אריכות הדברים שהבאנו במאמרים קודם??

וגם מדוע **יצחק מכונה מליץ יושר??** ועיין **במדרש הגדול** שמשבח את יצחק שידע שעשו רשע ובכל זאת קירבו במגמה ובמטרה להחזירו בתשובה.

לכן נראה לחדש שהקב"ה מסביר לעם ישראל מדוע הגאולה העתידית מובטחת ותגיע אך ורק למען שמו באהבה, כי הקב"ה אומר אינני רוצה לשקול את מעשיכם הטובים והרעים לבדוק האם אתם זכאים לגאולה אם לאו, אלא אני יתייחס אליכם כאילו אתם בלי זכות כלל מצד עצמכם וגם כביכול אתם לא זכאים בזכות האבות, כי תמה זכות אבות.

ורצוני לדקדק עמהם בכדי שתקבלו את הגאולה למען שמי באהבה, כי אילו ישקלו

מעשי ישראל יתכן שלא תגיע הגאולה באהבה חלילה, ויתכן שלאחר שיוחלט על הגאולה מתוך אהבת ה' צורת ודרכי גאולה יבחנו לפי דור שכולו חייב או כולו זכאי.

ואולי אדרבא פשעי אברהם ויצחק כביכול זה בעצם הסיבה לגאולה המובטחת למען שמו באהבה, כי אברהם מצד אחד כשאמר במה אדע הוא חידש אמונה עצומה בה'.

וכפי שהגמ' **בברכות** (ז') אומרת אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם לא היה אדם שקראו להקב"ה אדון עד שבא אברהם וקראו אדון, שנאמר "**ויאמר א-ד-נ-י (אלקים) במה אדע כי אירשנה**".

אמר רב אף דניאל לא נענה אלא בשביל אברהם, שנאמר "ועתה שמע אלוקינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו **והאר פניך על מקדשך השמם למען א-ד-נ-י**", לא כתוב למענך אלא למען אברהם שקראך אדון: **ולא הגיוני שבמשפט שבו אברהם מחדש אמונה באדנות ה' על העולם במשפט זה הוא יפקפק באמונה??**

אלא יתכן שה' השתמש כביכול במילים אלו במובן השלילי שיש בזה כביכול פקפוק "**במה אדע**" לטובת אברהם ועם ישראל שלא יגאלו בגלל הזכות אבות כי אברהם פחד שמא ירבו מאוד חטאי עם ישראל ולכן הקב"ה החשיב זאת כחטא שבכך עם ישראל יגאלו בלי זכויות אלא מתוך הבטחה וברית למען שמו באהבה.

וכן אצל יצחק הקב"ה כביכול החשיב זאת לחטא שקירב את עשו, והיא הנותנת והגורמת לעם ישראל שיגאלו למען שמו באהבה גם בלי זכויות, כפי שיצחק עמוד היראה "**פחד יצחק**" במקום לרחק את עשו הרשע קרבו באהבה רבה, כך הקב"ה יקרב את עם ישראל עם כל פשעיהם ויגאלם למען שמו באהבה, בלי שום תנאי.

וחידוש זה מתאים כפתור ופרח לדברי **שבת פט'** שרק יצחק מגן על טענת ה' על עם ישראל "**בניך חטאו**" וטען שהוא מסכים לסבול חצי מעוונות עם ישראל וכו', ומובן שמכונה שמו - "**מליצך**", ומסיימת הגמרא **מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים: אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך**, שנזכה בקרוב ממש לגאולה השלימה אמן.

מדוע לא מוזכר יעקב אבינו כסיבה להבטחת הגאולה – המשך, ולמה יעקב לא עלה בסולם?

לעיל הקשתי מדוע בפסוקים שבו ה' טוענן שמין זכות אבות לגאולה, כי מכירים ויליחק חטאו ופשעו, הרי נאמר יעקב שלח כתוב גם שחטא ומדוע לא תגיע הגאולה

בזכות יעקב אבינו?? וכמו כן גם לגבי יעקב מלחתי שכתוב בתהילים שחטא כביכול נגד ה' וכפי שלכתוב בהמשך.

והנה תמיד התפלחתי בפרשת ויצא מדוע יעקב אבינו בחלום הסולם, **לא חלם שגם הוא עולה בסולם??** וב"ה מלחתי **מדרש תנחומא** (פרשת ויצא פסוק ג') "**ויחלום והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו**", ע"כ דרכיה בשם רבי חלבו ור"ש בן יוסינה מלמד שהראהו הקב"ה ליעקב אבינו שרה של בבל עולה ויורד ושל מדי עולה ויורד ושל יון עולה ויורד ושל אדום עולה ויורד, **ע"כ הקב"ה ליעקב יעקב!! למה אין אתה עולה??**

באותה שעה נתירא אבינו יעקב, ואמר: **כשם שיש לאלו ירידה כך אני יש לי ירידה**, ע"כ הקב"ה: **אם אתה עולה אין לך ירידה!!!**

וכתוב במדרש שלמדות הדבוחת ה', **יעקב אבינו לא האמין!! ולא עלה!!** ודרש ר"ש בן יוסינה שעל זה כתוב (תהלים עח) "**בכל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו**".

אמר לו הקב"ה: חילו עליה והאמנת לא הייתה לך ירידה לעולם!!! אלא **הואיל ולא האמנת הרי בניך משתעבדים בהלבנת ד' מלכיות בעה"ז.**

א"ל יעקב: האם לעולם?? ע"כ "**אל תירא עבדי יעקב אל תחת ישראל כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שביים**" כי **אעשה כלה בכל הגויים** אשר הפיצותיך שם בחומות העולם, **ואותך לא אעשה כלה**, אלא **מיסרך ביסורין בעולם הזה בשביל לנקותך מעונותיך לעתיד לבא**, לכך נאמר ויחלום.

ולכאורה משמע שיעקב אבינו חטא בכך **שלא האמין להבטחת הקב"ה**, ומלוע לא הוזכר בגנות שגם יעקב אבינו חטא כפי שהוזכר שאברהם וילחק אבינו חטאו??

אלא לפשר שיעקב אבינו בוודאי האמין שאם ה' הבטיח שאם יעלה הוא לא יכל מהסולם, זה מובטח ולא יתבטל כי הבטחת ה' לטובה אינה מתבטלת, אבל **יעקב אבינו חשש שרק הצדיקים לא ירדו, אבל הרשעים כן ירדו וילכו בכל העמים שילדו וילכו מן העולם.**

ויעקב אבינו לוגג לרשעי עם ישראל שגם הם יזכו לחיי העולם הבא ולגאולה השלימה, לכן רצה שהקב"ה יעניש את כל עם ישראל כולל הצדיקים כל זמן הגלות, כך עם ישראל לא יכלה מן העולם, אלא יזכו לחיי העולם הבא, בכך **שהגלות תנקה אותם במקום שם הגיהינום,**

וכמפורש בנביא ישעיה (פרק מח' פסוק י') "**הנה צרפתיך ולא בכסף בחרתיך בכור עוני**" - ומסביר רש"י שהקב"ה מנקה אותנו בגלות ובעוני במקום לנקות אותנו בשם הגיהינום כך נזכה לקבל את הגאולה בניקיון מהעבירות.

ויתכן שיעקב לבדו למדות כל הילדים
הזו, בכל זאת שאל האם לעולם עם
ישראל יהיו בגלות?? למדות שידע שכל
הגלות היא בכדי לנקות את חטאי עם
ישראל לקראת הגאולה **וכפי שאמר לו ה'**
במפורש קודם לשאלתו, בכל זאת בשאלתו
האם לעולם?? רצה **להרוויח** ממש **זמן**
הגלות, בכך שהרצה להקב"ה לעצו שהגלות
תימשך כימי עולם,

ואולי טמון בשאלתו בקשה, **שהקב"ה**
יעודד את עם ישראל שלמדות
חזק וקוצי הגלות, שלא ישברו בני ישראל
ושלא יחשבו שהגלות לעולם היא, אלא
שתמיד יקוו ויצפו לגאולה הקרובה,
ובתקווה טובה זו יקיימו תורה ומצוות
מתוך שמחה למדות קוצי ולעצ הגלות.

וכמו כן רצה יעקב **שהגלות תהיה כחלום**
סוג של קהות החושים ולא לא כמצב
ערנות שאז הצער חד יותר, ולכן כתוב
ישעיה (נא' יז') "**התעוררי התעוררי קומי**
ירושלים אשר שתית מיד ה' את כוס חמתו
את קבעת כוס התרעלה שתית מצית".

ומפרש המלות דוד "**הקיצי מעתה**
מתרדמת הצער". לשאל עד הנה
שתית כוס החמה הזאת מה' ונתמרק ע"כ
העון. את קובעת – השמיים הקבועים
בתחתית כוס התרעלה כבר שתית ומצית
את הכל ולא נשאר מלומה, וכ"ל כל הרעות
הכתובות כבר בלו עליך ולא יבולו עוד:

אומנם מוכח מדברי הנביא **ישעיה** (מח'
יא'), לאחר שכתוב שם שה' מנקה לותנו
בגלות ולא בשם הגיהינום, כתוב מפורש
"**למעני למעני אעשה כי איך יחל וכבודי**
לאחר לא אתן", משמע שגם הניקיון
מהחטאים על ע"י הגלות במקום שם
הגיהינום זה רק למען שמו שלא יתחלל
חלילה??

ולכאורה הרי חטאי עם ישראל נמחקו
בגלל צער הגלות וכום
התרעילה שתו על תומה, ולכאורה מן
הדין הוא שימחקו עוונותיהם, ולא בגלל
חילול ה', וכפי שקבע יעקב אבינו כשלא
עלה בסולם וכאמור קודם??

אבל התשובה היא גם כאשר **עם ישראל**
התנקה מעבירות, זה עדיין לא
מספיק זכות לקבל את הגאולה המובטחת,
אלא זה רק **מספיק לעמוד את צער הגלות**
שישאר במקום שם הגיהינום, וכך כבר
תוסר השנאה.

אבל לנקות כלי שם הגיהינום **שאפילו לא**
ישאר רושם כלל, זה רק **למען שמו**
בלהבה, וחשוב ביותר לנקות את הרושם כי
רק **כשנמחק הרושם הרע**, רק אז **יכול**
לשוב להבה, ובגלל הלהבה תבוא
הגאולה, ועל זה חייבים את חסדי ה'.

וכפי שכתוב **בישעיה** (מג' כה') "**אנכי אנכי**
הוא מחה פשעיך למעני וחטאתיך
לא אזכר", ומפרש המלות דוד "**וחטאתיך**
לא אזכור" – כ"ל מחקתים **היטב** לבל
ישאר רושם כלל **ולא יזכר**, שעל זה מפורש

שם שמין להם זכות אבות וכנ"ל, ורק כך זוכים כל עם ישראל לטוב האין סופי העתיד לבוא בעת הגאולה, **ומחיקת הרושם היא למען שמו בלהבה.**

ולכן יעקב לא נמנה בכיכול בפקעי האבות הקדושים, כי מלד פעלו של יעקב אבינו התנקו חטאי עם ישראל בגלות, וכמוכח קושי **בנביא** (ישעיה נח'), אבל זה עדיין לא מספיק שיהיו ראויים לגאולה בלי חסדי ה' למען שמו, ורק פעולות אברהם ויצחק פעלו את ההתחייבות שה' יגאל את ישראל בלהבה למען שמו, וכפי שנכתב במאמר הקודם.

ויבא עשו מן השדה והוא עייף

הגמרא ב"ב (טז') אמר רבי יוחנן, חמש עבירות עבר עשו באותו היום שנפטר אברהם אבינו, בא על נערה מאורסה, והרג את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחיית המתים ושט את הבכורה, **ובמדרש תנחומא** (תולדות ג', בובר) מובא שעשו רצח את נמרוד כשגנב ממנו את בגדי אדם הראשון – בגדי חמודות.

ונשאלת השאלה מדוע נחשב הריגת נמרוד הרשע לרצח ועבירה בידי עשו, הרי נמרוד הפיל את אברהם והרן להריגה בכבשן האש, ונמרוד ניסה להרוג את אברהם משך שנים, וגם אברהם נלחם בנמרוד בכדי להציל את לוט, מדוע אינו כמו גואל הדם שאפילו מצווה יחשב לו שנקם נקמת הרן שנרצח ע"י נמרוד??

והתשובה, שעשו לא הרג את נמרוד בגלל נקמת דם, אלא כי חמד את בגדי אדם הראשון שהיה לנמרוד, ועוד קודם להריגת נמרוד בא עשו על נערה המאורסה, בכך הוכיח עשו שרק תאוות לבו הרע חפץ הוא ולא כוונות טובות וטהורות, ולכן זה רצח.

כמו שהנביא **בישעיהו** (סו' ג') מגדיר שחיטת בקר וצאן כרצח אדם, אם נשחטו לקרבן לה' אבל הם אינם קורבן לרצון ה', בגלל שמקריבים קורבנות כשהולכים בידיעה ולא בשוגג בדרך רעה.

למה נמרוד לא נהרג ע"י אברהם אלא רק ע"י עשו

אולי כי הקב"ה רצה **להודיע שטומאת עשו הרשע הכי גרועה** שיש בעולם יותר מטומאת נמרוד, ולכן רק עשו בטומאתו הצליח להורגו, למרות טומאות העצומה של נמרוד שהצליח להרוג את הרפאים והענקיים, שאפילו עוג מלך הבשן ברח ממנו ורק הוא נפלט מכל הענקים שהרג נמרוד, ואכן מעשו וטומאתו העצומה יצאו רודפי ישראל הגרועים ביותר - אדום ועמלק, וראו כמה סבל נורא יש לעם ישראל רק מהחלשים של עמלק ככתוב "**ויחלוש את עמלק**", שהותיר יהושע במלחמת עמלק את החלשים שאותם לא הרג רק את הגיבורים, ע"פ ציווי ה'.

ויזד יעקב נזיד ויבא עשו מן השדה והוא עיף

האם ביום כיפור בישל יעקב?

כתב רש"י על הפסוק "מן **האדום האדום**" – עדשים אדומות, **ומותו היום** מת אברהם, **וישל יעקב עדשים** להבדות את האבל, ולמה עדשים?? כי זה עגול, ואבלות זה כגלגל החוזר בעולם.

והנה יש מחלוקת מתי מל אברהם אבינו את עצמו ואת כל אנשי ביתו, **הבעל הנים מבעלי התוספות** כתב שזה היה ביום כיפור, כי עושים היקש ממה שכתוב במילת אברהם "**בעצם**" וגם במצוות יום כיפור בתורה כתוב "**בעצם**".

והנה במילת אברהם כתב **רש"י** שהוא נימול בדיוק ביום שנולד בן לפני 99 שנה, שלכן כתוב פעמים "**בעצם היום הזה**", ולפי זה לפי נחבר את הדברים יחד, יוצא לנו שאברהם אבינו נולד ביום כיפור.

שהרי הגמ' בראש השנה (י'-יא') מבילה מחלוקת מתי נולדו ונפטרו האבות הקדושים, והגמרא טוענת שבאותם שהם נולדו באותו חודש הם גם נפטרים, ולומדים את זה ממשה רבינו שכתוב בו "**בן מאה ועשרים שנה אנכי היום**" והמילה המיותרת "**היום**" מלמדת אותנו שהקב"ה יוצא וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחודש לחודש, וכך זה אמור בכל הצדיקים ככתוב "**את מספר ימיך אמלא**".

ולפי זה הקשה החברותא **הרה"ג אלדר נתנזון שליט"א** שאם אברהם אבינו

נולד ביום כיפור לפי החשבון הקודם, אם כן הוא למעשה גם להיפטר באותו יום בחודש להיינו שנפטר ביום כיפור, ואם לכן כן הם פני הדברים קשה מאוד איך יעקב לפניו ביקל נזיד עדשים בעשו יום כיפור, הרי התורה קיימו את כל התורה כולה עוד קודם שניתנה ואפילו עירובי תבשילין יומא כח'??

ונראה לתרץ ח. שהיות ולא היה חובה לקיים את התורה לכן כשאר היה צורך חשוב יותר מלנהוג על פי התורה לזו הם נהגו לפי הצורך ולא לפי התורה, וכך מתרצים איך יעקב התחתן עם 2 אחיות דבר שאסור בלשון חמור של ערוות על פי התורה, אלא היות ולזה צורך להתחתן עם 2 האחיות בכדי להקים 12 שבטים על כן הוא פעל לפי הצורך ולא לפי התורה שעליון לא התחייב בה.

וגם כאן, היות ויעקב לפניו לזה להתחזק בירושת שמים, ולכן ביקל בעשו ולא על ידי אמו נזיד עדשים בכדי להמחיש לעשו שהאבילות זה כמו גלגל שמתגלגל ממשפחה למשפחה, והחיים הם חיי זמן, קצובים ולא נצחיים!! זה היה חשוב יותר ליעקב מאשר לנהוג איסור מלאכה ביום כיפור עוד קודם שניתנה תורה.

ובפרט אם נפרש שיעקב לפניו לזה לעורר את עשו בתשובה, שפתאום עשו מולא את יעקב המתמיד בתורה במקום ללמוד הוא מבקל במטבח!!! ועוד מאכל מוזר - עדשים לאומות, ואולי עשו יתעניין ויחקור בעניין הביקול והאוכל ויתעורר לרעיון של העדשים שהחיים זמניים הם, וחייבים לחטוף תורה ומצוות כל רגע בחיים.

תשובה נוספת נראה בדרך חידוש, שאכן למיקים הקב"ה ממלא ימיהם ושנותם מיום ליום ומחודש לחודש, לכל היות ואברהם נפטר 5 שנים קודם זמנו שבמקום שייפטר בגיל 180 הוא נפטר בגיל 175 כי בורא עולם לא רצה לפערו שירצה חלילה בקלקולו של נכדו עשו שילא לתרבות רעה בגיל 13.

ואם כן ממילא כבר לא התקיים מילוי שנותיו של אברהם, כי נפטר קודם זמנו ביום שנכנו חטא, אם כן יתכן שנחסר לו 5 שנים לא מלאות ממש, אלא פחות לו יותר בכמה ימים, לכל בכל זאת אברהם נפטר בחודש תשרי כמשמעות הגמרא.

אומנם בעשו קשה, איך יתכן שחלק מהמלאכים נפטרים באותו יום שנולדו בדיוק, הרי יודע שהוא חי יותר שנים ממה שנקבע לו, כי הפטירה בתאריך יום הלידה זה כבר התחלת שנה חדשה, למשל משה רבינו שנולד בז' אדר וחי 120 שנה, הרי אם נפטר בז' אדר הרי ביום פטירתו זה כבר התחלה של השנה ה-121?? כמו כבר מצווה שזה 13 שנה לאחרי יום הלידה, וממילא יודע שהגיעו בן 13 שנה ויום אחד.

ואולי בדרך לפקפק, יתכן והם נפטרים בגיל המדויק בו מלאו בדיוק 120 שנה מלידתם כמו לגל משה, למרות שבגמרא מופיע רק שנים חודשים וימים ולא מוזכר שעות ורגעים, בכל זאת הרי עצם הלשון קשה שהרי היה לריך להיכתב קודם שה' ממלא חודשים ואחר כך לכתוב שה' ממלא גם את הימים?! אלא לשון זה נלקחה ממגילת אסתר שפשט נכתב קודם מיום ליום ומחודש לחודש, ויתכן שלכן לא נזכר כאן בגמרא גם שעות ורגעים.

ואם נכונים דבריו, אם כן אין קושיה לריך משה רבינו נולד בז' אדר ונפטר גם בז' אדר בגיל 120 בדיוק, כי הוא נפטר כשהתמלאו 120 שנה מלאות כולל השעות והרגעים.

ואולי יותר מזה לפקפק לומר, שיתכן שאם לברהם אבינו נולד בתחילת מולאי יום כיפור, להיינו שעה לאחר תחילת יו"ר תשרי, אם כן כל יום כיפור מלבד ההתחלה שלו - השעה הראשונה שלו, זה בעצם היום בו נשלמו ימיו לפי שעות ורגעים.

ולכן גם אם לברהם אבינו נולד בי"ו תשרי עליין לפקפק לומר כשמל את עלמו בשמע יום כיפור שזה היה היום בו נולד לברהם לפני 99 שנה להיינו ה–24 שעות שבהם מסתיימים 99 שנותיו על הלילה - מעת לעת, והרלויה היא ממשה רבינו שעל רגע שמלאו לו 120 שנה מדויקים מעת לעת נחשב יום לילדתו.

ואכן מלאתי **ברמב"ן** (שמות כ' יב') שכתב "**וכן בכל מניני התורה בשנות האדם כך הם נמנים מעת לעת**", **וכלתנן בפ' יולא לופן** (נדה ל' מה.)) בן ט' שנים ויום אחד בן י"ג שנה ויום אחד בת י"ב שנה ויום אחד, שאותו יום אחד כדי להשלים, ועי' **ריטב"א** שם שהביא **מחלוקת הראשונים** האם לגבי בר מלווה זה גם מעת לעת לפי שעה מדויקת מהלידה או רק מתחילת היום.

ולפי זה לברהם נפטר בי"ו תשרי, ואכן למרות שנחשבו מחייו 5 שנים עליין הוא נפטר בדיוק בגיל 175 שנה, וכפשטות **הגמרא** שעל כל האבות התקיים הפסוק שהתמלאו ימיהם, ולכן היה מותר ליעקב באותו היום י"ו תשרי, לבשל נזיד עדשים ללוש כל חשש.

והנה מלאתי **בתשובת רש"י** סי' **נ"ג** שמשה נפטר בזמן מנחה של שבת, ולפי מה שכתבתי, לריך לומר שמשה נולד כמעט לפני מולאי ז' אדר, ולכן בז' אדר קודם זמן המנחה עליין לא עברו 120 שנה מלאים מעת לעת לחיי משה, וכלמור.

והראוני מהרש"ל (קידושין לח') וכך הבנתי דבריו: שהיות ולא כתוב "**מספר שנותיך אמלא**", משמע שאין שנים מלאות הכוונה כמו שנפשק כלפי בר מלווה, שאם נולד לפילו בסוף ז' אדר בכל זאת עם סיום ו' אדר נשלמו שנותיו, אבל אנו לריכים הקב"ה ממלא ימיהם להיינו מעת לעת שנפטר בדיוק ברגע שנולד, וכך יולא ימים

מלאים, ולכן משה שנפטר בז' לחד מבחינת השנים היה 121, לחד מבחינת ימים מלאים היה זה 120 שנה בדיוק.

ואם כך משה רבינו כשהתחיל לכתוב ביום מותו 13 ספרי תורה לשבטי **המדרש רבה** (דברים ט' ט') היה זה בכדי שלא ימות שהרי עסוק הוא בתורה, וכפי שכתבתי בתריכות ע"ז בפרשת וילך, ולכן יתכן שמשה רבינו התחיל לכתוב לפני מנחה של ערב שבת בהיתר, לחד הוא המשיך לכתוב לכתורה לל תוך השבת, והשם בגלל שזה היה פיקוח נפש שלא ימות לכן התיר זאת משה לעצמו, כי ללמוד תורה לא יכל כי נשתמו ממנו מעיינות החוכמה ורק להעתיק ולכתוב ספר תורה יכל משה לעשות כמובן **במדרש רבה שם**, לחד הקב"ה רצה כן שמשה ימות, והשם כשהוא מציל את עצמו כביכול נגד רצון ה' השם גם זה בכלל פיקוח נפש לוחה שבת?!

והנה שם תירצתי שהייתה הוראת שעה מה' שמשה יכתוב בשבת עיי"ש, ולומנם נכון שה' התיר לו לכתוב את השירה בשבת ככתוב "**ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם**", לחד השירה לכתורה זה רק החזינו לרש"י ורמב"ן, לחד משמע **מהמדרש** שמשה מעצמו להציל עצמו ממיתה החליט לכתוב 13 ספרי תורה שלמים, 12 לכל השבטים ועוד לחד שיהיה מונח בתרון? ועי' לקמן **שמהגמרא** משמע שהציווי לכתוב את **השירה הכוונה לכל התורה כולה שבתוכה כתוב את שירת האזינו**, לחד גם לחר דברי הגמרא עליון קשה, שנכון שהיה ליווי למשה רבינו לכתוב בשבת ספר תורה לחד שלם, לחד לול היה התיר משה לעצמו לכתוב עוד 12 ספרי תורה שלמים בשבת?

ונראה לתרץ, על פי שאלה נוספת, שהנה גם ספר תורה לחד בדרך הטבע לוקח לכתוב כחצי שנה, ובכדי שיעבוד יום המיתה של משה מספיק שמשה היה כותב רק ספר תורה לחד וממילא היום היה עובר, ומלוע משה רבינו קיבל על עצמו לכתוב 13 ספרי תורה לכל השבטים?

והנה בפרשת **וילך** כתוב שמשה לחר השירה, משה כתב ספר תורה שלם ונתנה לכוהנים משבט לוי שיניחו לותו בתרון הברית (ולעיה לחת בגמ' במקף בשלו), ועל זה כתב רש"י בסוף פרשת כי תבוא כט' ג' לותו היום שנתן משה ספר התורה לבני לוי, כמו שכתוב (דברים לא, ט)) ויתנה לל הכוהנים בני לוי, בלו כל ישראל לפני משה ולמרו לו:משה רבינו! לף לנו עמלנו בסיני וקבלנו לת התורה ונתנה לנו, ומה לתה משליט לת בני שבטך עליה?! ויולמרו: לנו יום מחר לל לכם נתנה, רק לנו נתנה. ושמח משה על הדבר, ועל זאת למר להם: "**היום הזה נהיית לעם**" וגו' (דברים כז, ט), היום הזה הבנתי שלתם דבקים וחפלים במקום / בה'.

ולפי זה מובן, שבהתחלה משה רבינו לקבל בציווי ה' ולל כתב רק לת שירת

המזינו, אלא החליט לכתוב את כל הספר תורה בפלס וכדברי הרמב"ם **שיהיה ספר תורה שיש בו שירת המזינו**, כי בכוח ספר תורה בפלס לחזק את קיום שירת המזינו כראוי בבחינת "**ולמדה שימה בפיהם**", וכפי שכתב **הבעל הטורים** שם ש"**ולמדה את בני ישראל**" זה בגימטריה "**הן תורה שבכתב**", או כדברי **הכתב והקבלה** ע"פ הרמב"ם בתחילת הלכות ספר תורה, שמין כותבים תורה פרשיות פרשיות אלא "**כתבו לכם תורה שיש בה שירת המזינו**" והרמב"ם למד הלכה זו מפסוק זה.

ובעצם כך משמע מהגמרא **סנהדרין** כא' ומפורש יותר **בגמרא נדרים** לח' שהשירה זה לא רק המזינו אלא כל התורה כי רק כך מתקיים הפסוק "**למען תהיה השירה הזאת לעד בבני ישראל**" שטוענת הגמרא שלפי זה רק השירה/המזינו בלבד זה לא מספיק בשביל העדות, אלא הכוונה לכל התורה כולה, ובעצם משה רבינו עצמו כשלמד לכוהנים לפיס את הספר תורה בלי החרון למד שזה יהיה לעד בבני ישראל, להיינו כל התורה כולה, וכך קיים משה ציווי ה' שהשירה תהיה לעד בבני ישראל.

ולכאורה קשה על רש"י והרמב"ן הנ"ל שהשירה הכוונה להמזינו ולא לכל התורה כולה? אלא נראה שההסבר הוא כדברי הרמב"ם שספר תורה יהיה בלפס שכתוב בו שירת המזינו, ובקלף **הכתב והקבלה** כן גם מתוך הפסוקים, שמשה נצטווה לכתוב שירה וכתב ספר תורה בלפס, וזאת הספר הפלס הזה מסר תחילה לבני לוי להניח בהארון.

וכאמור קודם זה יש קצת ולחוג לכל הפבטים, ואולי לכן מודגש כמה פעמים שמשה מסר את התורה **לבני לוי**, למרות שהכוונה רק לכוהנים כי ללויים אסור לגעת בהארון וכדברי **המפרשים**, אלא מודגש כאן **בני לוי** כי משה רבינו רצה לעורר קנאת סופרים תרבה חוכמה, שיתעוררו בני כל הפבטים בטענה שבני לוי יטענו שרק להם ניתנה התורה ולא לפאר הפבטים וכדברי רש"י לעיל.

ולכן משה רבינו לא רק שמח כשראה שאיכפת לכל הפבטים מהלוחות הבאים שיהיו מחוברים לתורה, אלא משה רבינו היה חייב גם לכתוב להם ספר תורה נפרד לכל שבט בכדי לבטל את הפפק שגם להם ניתנה התורה בדיוק כמו שניתן לפבט לוי, ורק בלופן שכתב לכל שבט ספר תורה נפרד, רק כך קיים משה רבינו את ציווי ה' "**ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם**".

כי אם תלונתם הייתה עדיין בתוקף רק לבני לוי ניתן ספר תורה, זה היה פוגם ומפריע לבני הפבטים לקבל את התורה ואת השירה ואת הברית עם התורה בפלימות בבחינת "**שימה בפיהם**" כי טעם מר היה בפיהם שלשון לחוחת הבאים והרי הברית והשירה היא לא רק לקיימים אלא גם לחוחת הבאים, ככתוב בתחילת פרשת

נלבים, ולכן הותר למשה לכתוב עוד 12 ספרי תורה נוספים בשבת ולא רק מטעם פיקוח נפש, אלא זה כלול בהיתר ה' ובציווי למשה "**כתבו את השירה ולמדה את בני ישראל שימה בפיהם**".

ואולי הקב"ה לא נתן למשה שיתחלל השבת בכתיבתו, לכן ה' עיכב מהמשך לשקוע בכיכול עבור משה, וכדברי **המדרש רבה** שם, ולכן השמש התלוננה על כך בפני הקב"ה עי"ש, עכ"פ היות והשמש התעכבה מלשקוע למשה רבינו, לכן עדיין לא נכנס שבת למשה, כי בנם בכיכול נמתח היום לזמן ארוך מאוד עד שסייים משה לכתוב את כל 13 ספרי התורה, ועי' בפרשת וילך את ההוכחות לדברים הללו.

מתי אכן חל מכירת הבכורה מעשו ליעקב, וצוחק מי שצוחק אחרון

במדרש רבה (סג' יד) "**ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכורה**", שבהתחלה המכירה לא הייתה חלה כי ה' לא הסכים עם המכירה, ויתכן כי עשו היה כמוסר מודעה קודם המכירה שאינו מעוניין באמת למכור, בכך שהקדים קודם המכירה שהיות והוא הולך למות אז לא שווה לו הבכורה, וכביכול הוא אנוס למכור כי היה בסכנת מוות מרעב.

ואולי גם יש לדמות זאת לנדרי אנסים **בפרק ג' בנדרים** שמותר לנדור כי פיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה מלבד 3 עבירות חמורות, והחידוש במשנה הוא שהנדר לא חל ואינו צריך לקיים את הנדר, ולמרות שיש דין **תלוה וזבין** שמכירה באונס נחשב למכירה, יש לחלק בעניין ואכמ"ל, ויתכן שעשו התכוון בהקדמתו שעל צד שהוא יחיה אינו מסכים לוותר על הבכורה, שרק אם ימות עכשיו אין לו צורך בבכורה.

וממשיך המדרש שעשו הלך והביא את חבריו הפריצים הרשעים שיעקב יתן להם לאכול עדשים וביחד יצחקו על יעקב שקנה את הבכורה מעשו, (ויש במפרשי המדרש שמדייקים זאת מ"**ויקם וילך**" ויש שכתבו מהמילה "**ויבז**" **שזה בפני קהל**), ורוח הקודש אומרת (ישעיה כא) "**ערוך השולחן סדר פתורא צפה הצפית סדר מנרתא**", שהיות וערכו את השולחן לסעודה לכל הקבוצה שהביא עשו, וסדרו שולחן במפה ושמו מנורה לקשט את הסעודה, שעשו וכל חבריו אכלו חינם מיעקב תמורת הבכורה שמכר עשו ליעקב, וחגגו וצחקו על חשבון יעקב, לא רק הם צחקו אלא גם הקב"ה צחק עמם.

כי בכך עשו שילם את החשבון, שבכך הוכיח עשו שהוא מוכר בלי אונס, ועל זה כתוב "**קומו השרים**" **זה** מיכאל וגבריאל "**משחו מגן**" שה' ציווה אותם שיכתבו שהבכורה ליעקב, וזה מה שהבטיח ה'

לאברהם "**אנכי מגן לך**", **וכדברי בר קפרא** שלכן כתוב (שמות ד) **כה אמר ה' בני בכורי ישראל**.

ויש כאן חידוש עצום, שבעצם עשו היה מותש באותו יום שבא על נערה המאורסה והרג את נמרוד הגיבור הגדול, והוא היה רעב ועייף עד מוות, ובדרך כלל אדם מותש אוכל וקורס על המיטה ונרדם, בכל זאת הקב"ה ברחמיו כשרוצה להגן על צדיק ולתת לו את שכרו המגיע לו, דווקא נותן לעשו כוחות רעננים ליזום הצגה הכי טובה בעיר לאסוף ולקרוא לחבריו שלא היו עמו באותו יום שיבואו למסיבת ליצנות על יעקב, וכוחות אלו גרמו את המכירה האמיתית של הבכורה.

ובזה נתחזק כולנו שאם נראה את הרשעים מתלוצצים עלינו, ועוד חוגגים להתלוצץ עלינו שמשתדלים אנו להיות יראי ה' וחרדים אל דברי ה', שלא ניבהל ולא נתפעל מהם, ולא ניפול ברוחנו, אדרבא פעמים דווקא מתוך הליצנות שעושים עלינו היראים לדבר ה', בכך הם כורים לעצמם פך, ובליצנותם תהא מפלתם, כי יושב בשמים יצחק ה' ילעג למו, צוחק מי שצוחק אחרון.

ויזד יעקב נזיד – הלעיטני נא מן האדם האדם הזה על כן קרא שמו אדום

פלא עצום יש כאן, שהרי באותו יום חזר עשו **עייף**, **והגמרא** מפרשת (בבא בתרא ט"ז ע"ב) שחמש עבירות עבר אותו רשע – עשו באותו יום, בא על נערה המאורסה, והרג את הנפש, וכפר בתחיית המתים, וכפר בעיקר, ושט את הבכורה.

וקשה וכי מה מיוחד בעדשים האדומות שזלל, יותר מהעבירות החמורות, שדווקא על זה – זלילת העדשים קיבל את תוארו - "**אדום**"??? והנה כתב רש"י "**מן האדם האדם**" – עדשים אדומות ואותו היום מת אברהם, ובישל יעקב עדשים להברות את האבל, ולמה עדשים?? כי זה עגול, ואבלות זה כגלגל החוזר בעולם.

וראיתי בספר **מליץ יושר** שתמה מדוע יעקב אבינו בעצמו בישל את העדשים ולא נתן לאמו שתבשל עבורו, ובפרט שיעקב היה איש תם יושב אהלים ומה לו ולבישול??? **ותירץ**

שיעקב רצה להמחיש ולהשריש לעצמו בהמחשה גמורה את המושג גלגל חוזר בעולם – את ה"**יזכיר לו את יום המיתה**".

ובמדרש רבה כתוב שכשעשיו שמע שמת אברהם נבהל ואמר לא מתן שכר ולא תחיית המתים, ויצא לתרבות רעה, ומבאר **הבית הלוי** שהיות וגזירת הגלות נגזרה על אחד מזרעו של יצחק שיחול רק לאחר פטירת אברהם, לכן עשיו נבהל והחליט שהוא לא יהיה ממשיך הדרך של אברהם ויצא לתרבות רעה, כי העדיף את החיים הטובים בעולם הזה – חיי הרגע, מאשר סבל וגלות ובהמשך חיי נצח טובים ומושלמים.

ולפי זה חשבתי להוסיף, שעשיו ראה את יעקב מבשל עדשים אדומות, וזה היה פלא עצום עבורו ממתי יעקב מתחיל להתעסק בבישול במקום ללמוד תורה??? ויעקב ניסה להסביר לו את המושג עדשים עגולות שגלגל חוזר בעולם, ושווה לסבול עכשיו ולזכות בחיי נצח, כי החיים הם כגלגל, וחבל להפסיד חיי נצח בשביל חיי רגע.

אבל עשיו, ממש לא רצה לראות את העדשים ולא לגעת, רק הלעיטני ישר לפה, בכדי לא לראות ולא להתעורר, כי עשיו לא רצה שום מחשבת תשובה, וזה התיעוב הגדול מעשיו, שלא רצה שום הרהור תשובה, ושום פתח לתשובה, וגם כשראה מולו פתח לתשובה הוא מיד סגר אותו, ולא רצה אפילו לנסות להציץ בפתח ולנצלו ואולי דרכו לחזור בתשובה!! זה שיא התועבה, לכן נקרא שמו "**אדום**", שזה מסמל את השנאה לתשובה.

ללמדנו, שהגרוע מכל הוא לנעול דלת בפני התשובה ח"ו, ואדרבא עלינו לשמוח ולהודות לבורא עולם על כל פתח של תשובה שזימן לנו, כמו כן עלינו להתאמץ לשמוע או לקרוא דברים שמחזקים אותנו מידי יום כי ככה אנחנו מיצרים לנו פתחי תשובה, כי מי יודע איזה דבר מוסר סוף סוף ישנה את חיינו לטוב, ככתוב במשלי ד' י"ג "החזק במוסר אל תרף נצרה, כי היא חייך".

ויזד יעקב נזיד

תגובת עשו הרשע לפטירת אברהם אבינו

כתוב במדרש (רבה ס"ג י"א) אמר עשו ליעקב מה טיבו של נזיד זה, אמר לו מת אותו זקן!! אמר עשו וכי באותו הזקן פגעה מדת הדין?? אמר לו הין, אמר עשו אם כן לא מתן שכר ולא תחיית המתים, אין דין ואין דיין!! ורוח הקדש צווחת "**אל תבכו למת ואל תנודו לו**" זה אברהם, "**בכו תבכה להולך**" זה עשו.

לכאורה תמוה מאוד מה התפלא עשו על פטירת אברהם אבינו, הרי סוף כל אדם למות, ואיך הסיק מזה מסקנה מעוותת שאין דין ואין דיין??? ונראה לבאר על פי מה שכתב רש"י שאברהם נפטר חמש שנים קודם זמנו בכדי שימות בשיבה טובה ולא יצטער בקלקולו של נכדו עשו הרשע, ועצם זה שאברהם נפטר 5 שנים קודם זמנו זה מידת הדין ליעקב אבינו ולעולם כולו שהפסידו 5 שנות תורה וקדושה.

אבל רוח הקודש צווחת – לאברהם אבינו זו מתנה שנפטר לפני זמנו כך שלא יצטער חלילה, אבל 5 שנים של תורה שהעולם הפסיד זה יהיה לחובתו של עשו שייענש גם על זה, ועל זה יש לו הרבה לבכות.

אבל עשו עצמו, במקום לקלוט שאברהם אבינו נפטר לפני זמנו בכדי שלא יצטער ממעשיו הרעים שלו – של עשו, וממילא היה עליו להזדעזע מעצמו ולחזור בתשובה, במקום זה הוא הופך קערה על פיה וטען שאם יש דין ויש דיין, אז במקום שאברהם אבינו הצדיק ימות 5 שנים לפני זמנו בגלל נכד רשע, מן ההגינות שהרשע ימות בעונשו והצדיק יישאר לחיות, ובכך עשו הרשע עיוות את ההתעוררות המוסרית שהיה עליו לקחת, וקיבל מזה מסקנה הפוכה והרסנית ומחרידה.

ועל זה מסיים המדרש, שאברהם אבינו לא סבל מזה שנפטר לפני זמנו, וכלפיו אין כאן מידת הדין שפגעה בו, כי נפטר בשיבה טובה וישר הגיע לגן עדן, **ורק על עשו יש לבכות והרבה לבכות, כי הוא חי וצובר הרבה עבירות כל רגע בחייו, וחיים כאלו לחיות זה ממש מידת הדין!!!**

עשה לי מטעמים כאשר אהבתי – המשך

אכן ליצחק העולה תמימה, קודש הקדשים, פחד יצחק!!! ההתעסקות בהנאות גשמיות כאהבה למאכלים לא היה אמור להיות נושא לשיחה בינו לאחרים, כי זה ממש לא תחום רוחני אלא להיפך. וידוע המאמר שעד שתתפלל שיכנסו דברי תורה ללבבך תתפלל שלא יכנסו מעדנים לגופך (תוס' כתובות ק"ד בשם מדרש).

וייתכן בדרך אולי ואפשר שבכל זאת יצחק חרג, והוא כן דיבר עם בנו עשיו על אוכל ומעדנים, **כי** רצה לרדת לרמתו הנמוכה של עשיו ומשם למצוא שיחה ונושא משותף וכך להתחבר אליו, כי לא היה סיכוי בעולם שיתחבר לעשו כשהוא בעולמות עליונים ובנו עמוק בענייני העולם הזה. וכך דרך המאכלים והמטעמים שדיבר עם עשו עליהם כאילו ברמה שלו, גרם לעשו לדעת את אשר אהב יצחק ולהרגיש חיבור טוב עם בנו עשיו.

וקצת ראיה לי לרעיון זה, שהרי יצחק לא גירש את עשו ונשיו הרשעיות למרות החוצפה העצומה שלהם לעבוד עבודה זרה בבית הפרטי שלו שהיה קדוש וטהור וענן קשור מעליו כפי שהיה בבית אמו שרה (רש"י כ"ד ס"ז), **ולכאורה הרי חייבים להתרחק מעבודה זרה??**

אלא בשביל התוכנית לתקן ולחזק את בנו עשו במצוות כיבוד אב וכנ"ל, הסכים יצחק לסבול סבל בל יתואר של טומאה חמורה, שגם הזיקה לגופו הקדוש עד שנהיה עיוור, **ואם** כן כל שכן שיצחק יסכים לדבר בענייני גשמיות על מאכלים עם בנו עשו בכדי להתחבר אליו ולתקנו באהבה.

ומספרים שרב גדול בא לבקר את ה**סטייפלר**, והנה להפתעתו הוא רואה את הסטייפלר יושב על הרצפה ומשחק על הרצפה עם בנו, ואותו ראש ישיבה נרתע אחורנית והגיע מאוחר יותר, **ואז** הסביר לו הסטייפלר שלא ביזיון כבוד התורה הוא ראה, אלא חינוך יהודי טהור שמוטל על כל אב זה בדיוק מה שראה.

ללמדנו, שגם אם אתה אבא בן עלייה ובעולמות עליונים, זכור נא את אשתך ובניך ובנותיך, ודע כי חלקם רחוקים מטבעם מרוחניות ומטבעם הם טיפוסים גשמיים, ואם אתה תדבר איתם רק ברוחניות אתה תתנתק מהם, ותימאס עליהם והם יתרחקו וישנאו אותך עד כדי תיעוב.

ולכן אין לך ברירה "רד אל העם", תשחק איתם ותבלה איתם תדבר איתם בעולמם ולא רק בעולמך, פתאום תגלה עולם חדש יש חיבור ביניכם ויש עם מי לעבוד, ואין נתק ואין שנאה רק אהבה והערכה הדדית.

עשה לי מטעמים כאשר אהבתי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרם אמות – המשך

הנה יצחק רואה שכל התוכנית שלו לא מתקדמת, שכבר עשיו בן 63 שנה ועדיין לא התחזק, **וגרוע** מכך הוא נועל על עצמו דלתות תשובה, כי הביא נשים רשעיות וחוצפניות העובדות עבודה זרה בבית יצחק הקדוש, ורשעיות אלו לא יתנו לו להתחזק.

לכן יתכן שיצחק גמר אומר להביא את עשיו לשיא השיאים ולפסגת מצוות כיבוד אב, ועל ידי שיא ופסגת המצווה סוף סוף יפתחו שערי התשובה בפני עשו.

ולכן ציווה עליו, עשיו בני תשקיע בי לפי מושגיך מכל הלב, ולפי המושגים שלך זה אוכל בשרי טעים ובשפע ומתובל לעילא ולעילא. ואני בתמורה לאהבה שתרעיף עלי תקבל ברכה מיוחדת מכל הלב, ברכה של פעם בחיים, ואז בשיא האהבה העצומה ההדדית בשיא הכיבוד אב יחזור עשו בתשובה.

והדברים ברורים, שיצחק ידע שעשיו רשע הוא ויעקב צדיק, שהרי גם בסגנון דיבור היה ביניהם הבדל שמים וארץ, אצל עשיו אין שם שמים שגור בפיו, ויצחק מזהיר את עשיו שלא יאכיל אותו בנבילות וטריפות וגזל, וגם היה מדבר בגסות לאביו - **"יקום אבי ויאכל"**, **ובכל** זאת ברמה של הרשעות של עשיו עצם הדבר שיצא החוצה להכין אוכל לאבא שלו ועדיין אכפת לו מאבא שלו אפילו שזה תמורת ברכה של פעם בחיים, זה עדיין נחשב כיבוד אב, ויותר מכך הגמרא מציינת שזה נחשב שיא בכיבוד אב.

ללמדך, שתמיד חייבים התחדשות בדרכי השם, ובדרכי העלייה, ובדרכי החינוך, וגם נלמד מכך שכל מצווה נמדדת לפי מידת האדם, מה שאצלך זה מצווה בזלזול אצל השני זה מצווה לעילא ולעילא!! כמו הסיפור על רבי יצחק

מברדיצ׳וב שלימד זכות על העגלון שתוך כדי תיקון גלגל העגלה הוא התפלל שחרית, והרי אצל כל אדם זה תפילה מאוסה!!! אבל אצל העגלון זה תפילה חשובה ביותר!! ולכן רבי יצחק מברדיצו׳ב פרש ידיו לשמים ואמר: ריבונו של עולם, מי כעמך ישראל?? הרי אפילו בעת החלפת גלגל לא שוכחים אותך!!!

"וישמור משמרתי מצוותי חוקתי ותורתי"

מה עוד ידע אברהם אבינו הרבה קודם?

במדרש (סד ד) "**וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורתי**" ר׳ יונתן משם ר׳ יוחנן אמר אפי׳ הלכות עירובי חצרות היה אברהם יודע תורותי, שתי תורות – שקיים אפילו מצוה קלה שבעל פה, ר׳ סימון אמר אפילו שם חדש שעתיד הקב"ה לקרוא לירושלים היה אברהם יודע ככתוב (בראשית כב) "**ויקרא שם המקום ה׳ יראה**" וכתוב (יחזקאל מח) "**ושם העיר מיום ה׳ שמה**", ופרשו **בגמרא ב"ב עה׳** שהכוונה שיקראו לירושלים –"**ה׳**", וכך אמר אמר אברהם בעקידת יצחק "**ה׳ יראה**" שיקראו לירושלים **ה׳** ע"ש שמשם יראה הוד כבוד מלכותו על כל העולם.

רק נפלאתי מה המשמעות שאמר ר׳ סימון שאפילו שמה של ירושלים העתידית ידע אברהם אבינו, הרי אם כתוב קודם שאברהם אבינו ידע וקיים את התורה שבכתב ואת התורה שבעל פה, א"כ בוודאי ידע מה שכתוב **ביחזקאל** שירושלים תקרא "**ה׳**"?

ואולי החידוש הוא **שבישעיהו סב׳ ד׳** כתוב ששם ירושלים תהיה **חפצי בה**, ואם כן זה החידוש, שאברהם ידע שהשם הסופי הנבחר לירושלים יהיה "**ה׳**", ואולי זה יהיה בשלב מתקדם יותר מתוך 1000 השנים של ימות המשיח שיתקדמו יותר ברוחניות ויפחתו בגשמיות, אבל על ימי העולם הבא כתוב בנביא "**עין לא ראתה זולתי אלוקים**".

וכאמור, כמה שיותר נתקדם בשנים בימות המשיח וכמה שנתקרב יותר לימי העולם הבא, בני אדם יתעלו יותר ויותר ברוחניות ופחות בגשמיות, ואכן ההשגות של סוף ימות המשיח יהיו נסתרים קודם לרוב בני אדם, וכפי שכתב רש"י בהסבר הפסוק **בזכריה יד׳ ז׳** שימות המשיח הם 1000 שנה, שהוא כמו יום של ה׳ שהוא 1000 שנה, וימות המשיח הם "**לא יום ולא לילה**" אבל "**והיה לפני ערב יהיה אור**" שלקראת סוף ימות המשיח נהיה רוחניים מאוד שיהיה אור הנוגה וכל הטוב האמור

על ישראל, אבל על ימי העולם כלל לא יהיה השגות אפילו לנביאים, קודם שיגיע ימי העולם הבא.

ולפי זה ביארתי מדוע **לפי הרמב"ן שיר השירים** (ח, יב)**: והרבנו בחיי בפרשת נצבים** שתחיית המתים יהיה רק 200 או 206 שנה לאחר בא המשיח ולא מיד, והתשובה כי על דור מקבלי פני משיח להתעלות ברוחניות בכדי להתחבר עם אלו שקמים בתחיית המתים שהיו בעולם האמת בעולם הרוחני, ויל"ע.

והתברכו בזרעך כל גויי הארץ

כתב החזקוני אמר רב יוסף בן טוביה **בזרעך יתערבו כל גויי הארץ** כדתנן אחד המבריך ואחד המרכיב, **ואולי** לפי זה הברכה שקיבל אברהם **"אב המון גויים נתתיך"** שבכל האומות יהיה שייכות לעם ישראל, כך יזכו להתגייר **כמובא בנביאים ישעיהו ותרי עשר, וזאת למרות שלעתיד לבוא למרות אין מקבלים גרים, כי להם יש שייכות לעם ישראל**, כי באים מצד יהודי שמעורב בדמם, **ותלמידי היקר יאיר כהן מכיתה ז' תורת אמת ב"ב** חידש שיתכן שהגויים שיתגיירו לעתיד לבוא הם רק יעשו גירות של עבדים כנענים במילה וקבלת מצוות כאשה, ויל"ע.

וגם זה התועלת בבני קטורה שנולדו לאברהם, אולי כי רבים מהם התערבו בעם ישראל, או אדרבא להיפך, שהיות ואברהם ריחקם למזרח הרחוק, מקום שכמעט לא היו שם יהודים במשך ההיסטוריה (ובקשר לעשרת השבטים – אין לי ידיעה), בכל זאת היות והם מבני אברהם לכן יזכו רבים מהם להתגייר לעתיד לבוא. ובפרט שלפני מתן תורה עם ישראל נחשב כבני נח לפחות לעניין שהבן מתייחס אחר האבא ולא אחרי האמא, ומובא **בגמרא יבמות עח'** שבאומות הלך אחר הזכר, ויל"ע. **וראה פרשת לך לך שכתבתי באריכות גדולה בעניין במאמר "ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיך" ואיפה עשרת השבטים? ואיך יחזרו באחרית הימים?**

את כל הארצות האל

רמז לתהליכי התפשטות ארץ ישראל בזמן הגאולה

בפסוק ג' כתוב "**גור בארץ הזאת ואהיה עמך ואברכך כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל, והקמתי את השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך: (ד) והרביתי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל הארצות האל**".

ובעצם כתוב פעמים "**לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל**", ולמה? כי 3 ארצות נוספות בתחילת הגאולה, וכפי שכתב **רש"י טו' יט' שבברית בין הבתרים** הובטח לאברהם שבגאולה ינחלו נחלת 10 עמים, וכמו שכתוב **בדברים** (יט' ח') "**ואם ירחיב לך ה' אלוקיך את גבולך" וכפי' רש"י שם,**

ואחרי זמן כשיתקדשו ויתעלו ברוחניות יותר ויותר (כדברי **רש"י בזכריה** (יד' ז') שימות המשיח יהיו כמו יום של הקב"ה שזה 1000 שנה, ולקראת ערב יהיה אור שלקראת סוף האלף של משיח כבר יהיה רק רוחניות) ארץ ישראל יתפשט על כל העולם, כמובא ב**ילקוט שמעוני** (ישעיה רמז תקג).

עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורתי

יתכן שהסוד לכך שאברהם הצליח לעמוד בכל הניסיונות, ולקיים כל חלקי התורה והמצוות וגם גזרות דרבנן המרחיקות אדם מעבירה, היה זה בזכות "**עקב**", וכפי שכתבתי בעניין זה בפרשת "**עקב**", שאברהם הקפיד על קלה כבחמורה אפילו במה שאדם דש בעקבו, והרגיש שאפילו איסור דרבנן הוא כניסיון מיוחד מה' להקפיד בכל כוחו.

ובכך הצליח לקיים הכל וללמוד כל התורה, **וכפי** שאמרתי **לתלמידי בכיתה ז' תורת אמת ב"ב**, שאדם נופל נפילה בהפרעה קלה בשיעור תורה, שלא יזלזל בה!! כי זה מגיע מהיצר הרע!! והיצר הרע לא רוצה את הנפילה הקטנה אלא הוא רוצה להמית את האדם לגמרי, והדרך להרוג לגמרי מתחיל בנפילות קטנות

אל תרד מצרימה

כתב רש"י: שהיה לעתו לרדת למצרים כמו שירד לפני בימי הרעב למד לו לא תרד מלמימה שאתה עולה תמימה ואין חוצה לארץ כדאי לך:

וכתב המזרחי **והשפתי חכמים** שילמד כעולה שהיא קודם קדשים וכל ארץ ישראל חשובה לילמד כמו העזרה לקרבן עולה, וחוצה לארץ חשובה אצלו כמו חוץ מן העזרה, ואין קדש קדשים יוצא חוץ מן העזרה ואם יצא "נפסל ונאסר לעולם אף על פי שחזר למקומו".

ויתכן שלשון רש"י אין חוצה לארץ כדאי, הכוונה שלא יפסל מקדושתו למרות שיחזור.

אבל ל"ע וכי ילמד לא ידע שהוא עולה תמימה ושאסור לו ללאת לחוץ לארץ, אפילו שאצל אברהם עצמו כן בזמן שהיה רעב בארץ, כי לאברהם לא היה עולה תמימה?

והנה בעצם יש לין שכל קודם **שנעשה** מצוותו כבר אין בו קדושה ואין בו לין מעילה, כמו שם קורבן למחר הזאה על המזבח, וכן אברים של קרבן שפקעו מעל המזבח למחר שאלטו האור בדופק, וכן שמן המשחה למחר שנסכו בו את הכהן, ולין זה מובא הרבה בש"ס ופוסקים.

והרי הקד"ה למד לאברהם רק להעלות את יצחק על גבי המזבח, כמובא ברש"י בפרשת העקידה, וז"ל: **והעלהו -** לא למד לו **שחטהו**, לפי שלא היה חפץ ה' לשחטו אלא להעלותו עולה, ומשהעלהו למד לו הולילהו.

אבל שם כן ברגע שעלה על המזבח נתקיים המצווה שעלה כעולה, וממילא כשירד כבר פקעה קדושתו, וממילא יצחק אינו כעולה כל חייו? ושם כן מצוע הקד"ה לשר על יצחק לשלא לחוצה לארץ כי הוא קדוש בקדושת עולה?

ונראה לתרץ על פי מה שאומרים בתפילה שמזכירים בזכות הבן הנעקד יצחק אבינו, וגם הניסיון נקרא עקידת יצחק, כי העקידה לא היה חיוב לעשות ליצחק לפי מה שבאמת ה' למד שרק רצה שיצחק יעלה על מזבח בלי שחיטה, ובעצם כל העקידה היה ככתוב **במדרש** (תנחומא וירא כג) שכשבא לשחוט למד יצחק, אבי לשור את ידי ורגלי שלא אראה את המלכלת ואזדעזע ויפסל הקרבן, בבקשה ממך אל תעש כי מוס:

והיות וגם יצחק וגם אברהם עשו עקידה שזה הכנה לשחיטה כשירה כראוי, ממילא כביכול הם הקדישו את יצחק לעולה שישחט ולא רק עליה גרידה על גבי

המזבח, ואולי לכן חזר יצחק שמותר לו לצאת לחוץ לארץ כי כבר היינו קדוש כעולה

וכמו כן היות והקב"ה בעל כל ההקדשות שבעולם קבע שאין צורך רק בהעלאה ולא בשחיטה, מ"כ לכאורה כל העקידה היא כטעות בהקדש, אבל בכל זאת עיקר הזכות שלנו מזכיריס הוא בעקידת יצחק ולריך להבין מדוע?

אלא כאן בזמן הרעב ואולי לכן זה הסיבה שלכן היה רעב וזאת בכדי שה' יגלה ליצחק שהוא כן נשאר בקדושת עולה, ולמה? כי הקב"ה בעל ההקדשות למרות שלא ביקש לשחוט את יצחק בכל זאת קיבל את מצוות העקידה שהיא הכנה לשחיטה שנעשתה ביצחק, כחלק מההקדש שלה ביצחק, כי עצו זאת להילוד מצווה בכוונה שלא יפסל הקרבן בשחיטה, והיות וההכנה למצוות השחיטה נחשבת למצוות העולה.

כי ה' הסכים כביכול הרחיב את מצוות העלאה העולה למזבח של יצחק גס בחלק ההכנה לשחיטה על ידי העקידה, ממילא נשאר כביכול בחוויל שיצחק עולה תמימה שנעשתה בו ההכנה לשחיטת העולה רק שלא נשחט עדיין, ולא לריך בחמת להיעשחט, אבל מחמת ההכנה נשאר בו קדושת העולה ולא חל בו הדין שנתקייס מצוותו ותס ופקע קדושתו.

ובפרט שיצחק לשה ורולה כל רגע למות על קידוש ה' כפי שהתווכח עס ישמעאל שהתגלה כנגדו שעשה בריח בגיל 13 שנה, וגס לאברהס לצונו היה לשחוט כעולה גמורה, ולכן כשנשחט את האייל עשה לאותו תחת בנו במחשבה כאילו בנו יצחק הוא הנשחט והשרף ע"ג המזבח, ולכן נחשב לפר האייל כאילו של יצחק שמגן בעדנו כמובא **בזבחים סב'.**

סיפורי הבארות שיצחק חפר – סודות נשגבים, ועלינו להבין שכך כל הכתוב בתנ"ך יש בהם סודות עמוקים

במדרש רבה (סד' ח) **וישב יצחק ויחפור וגו'** כמה בארות חפר אבינו יצחק בבאר שבע ר' יהודה אמר 4 כנגד כן נעשו בניו 4 דגלים במדבר, ורבנן אמרו 5 כנגד חמישה ספרי תורה.

"ויקרא שם הבאר עשק" כנגד ספר בראשית שבו נתעסק הקב"ה וברא את העולם, **"ויקרא שמה שטנה"** כנגד ספר **"ואלה שמות"** על שם **"וימררו את חייהם בעבודה קשה", "וימצאו שם באר מים חיים"** כנגד **"ספר ויקרא"** שהוא מלא הלכות רבות, **"ויקרא אותה שבעה"** כנגד **"ספר במדבר"** שהוא משלים שבעה ספרי תורה, שואל המדרש והלא 5 הן? מתרץ בר קפרא שבמדבר מחולק ל-3 ספרים עי"ש,

"ויקרא שמה רחובות" כנגד **"ספר דברים" משנה תורה**, על שם **"כי ירחיב"** ככתוב **"כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ"**.

ואכן הפלישתים הפריעו וסתמו ורבו עם יצחק אבל בעקשנות יצחק בסופו של דבר ניסה במקום אחר שוב ושוב וכך הצליח והגיע אל המנוחה ואל הנחלה, **שכביכול היצר הרע כבר לא נלחם עמו, וכך נתעקש גם אנחנו להצליח, ונחשוב שאם נפסיד ליצר הרע אין לנו מים לשתות ונמות מצמא, כך ננסה עוד הפעם ועוד הפעם ובמקום אחר ובאופן אחר, ובסוף היצר הרע יתייאש ממך ותצליח מאוד מאוד.**

ותאמר לו אמו עלי קללתך בני

לכאורה ברגע שיעקב לא נתפס על ידי יצחק כשקרן וקיבל ברכות ולא קללות אם כן אין כאן מקום למשפט שאמרה אימו **"עלי קללתך בני"**.ואם כן קשה מדוע בכל זאת התקלל יעקב ב**"עלי"**, שהם ראשי התיבות של הצרות שהיו לו בחייו, וכפי שכתב **רש"י** בפסוק **"עלי היו כלנה"** - **עשו לבן** ויוסף???

אלא בכל זאת יש מקום לקללה, כי בכל זאת יש לו צד בכישלון התוכנית להחזיר בתשובה את עשיו, לכן יש **"עלי קללתך בני"**, **ולמרות** שהאמא לקחה את הקללה על עצמה ולמרות שיצחק לא קילל, **ואדרבא** בירך את יעקב ובמפורש הסכים ואמר בסוף **"גם ברוך יהיה"**, ולמרות שכאמור היה גם צד שנתן לעשיו להתחזק ולחזור בתשובה דווקא מפעולה זו, בכל זאת יש קללה של **עלי** שחלו על יעקב.

ללמדנו שעלינו להתבונן בכל מעשינו שמצד אחד כמה חשוב להחזיר בתשובה גם רשע גמור, ומצד שני עד כמה עלינו להיזהר מלהכשיל אחרים ולרחק אנשים מלחזור בתשובה, וגם מפעולה שיש בה גם צדדים של קירוב, בכל זאת אם יש בהם גם צד של ריחוק זה מביא קללה, ולכן שמור מרחק והיזהר מאוד.

עוד דרך לבאר מדוע חל קללת "עלי" על יעקב אבינו

הנה מצאנו כפי שכתבתי בפרשת וישלח, שיעקב אבינו התעכב בכוונה בארץ ישראל כשנתיים ולא בא לפגוש את אמו, ואכן לא היה בלוויית אמו, ויתכן כי לא רצה להעמיד את אמו הצדקת במצב לא נעים שהיא הפצירה ביעקב אבינו לגנוב את הברכות, ויעקב אבינו טען לה שהוא פוחד שמא יקבל קללה על גניבתו, ואמו התחייבה לו "**עלי**" קללתך בני, שזה ר"ת **עשיו לבן ויוסף**.

ולמרות שהיא קיבלה על עצמה את האחריות, ואת הקללות שלא יחולו על יעקב אלא אם כן רק עליה, בכל זאת יעקב כן סבל מעשו ולבן כפי שאמר לבניו "**עלי היו כולנה**", שהתקיימו בי כל הקללות שפחדתי מהם.

ואם תטען שהקללות חלו על יעקב כי קללת צדיק אפילו על תנאי מתקיימת, אבל כאן **אמו רצתה להסיר מיעקב חשש של קללה** ולא שיחול עליו קללה בעקיפין חלילה, ובכך שכנעה את יעקב שהיא לוקחת את האחריות ואת הסכנה עליה, ואינו דומה לקללת יעקב שמי שגנב את התרפים ימות ובגלל זה מתה רחל למרות שבוודאי לא היה רוצה שיחול הקללה על רחל שמאוד אהבה, כי שם רחל באמת גנבה את התרפים, אבל כאן אצל יעקב ורבקה, אמו לחצה על יעקב שיגנוב את הברכות, ורבקה כביכול לא נתנה ליעקב שום ברירה רק להסכים לבקשתה ולדרישתה.

והנה באמת יצחק לא קילל את בנו יעקב, ואמו שאמרה "**עלי קללתך בני**" בוודאי התכוונה רק על צד שיצחק יקלוט שיעקב רימהו ויקללו, הקללה תהיה עליה ולא על יעקב, וכאמור קודם רבקה באהבתה את יעקב רצתה רק ברכות ליעקב וחלילה לא חשש בלי שום צד של קללה על יעקב בנה האהוב שעשה רצונה נגד רצונו תחילה.

ולכן באמת לא אמור לחול קללה על יעקב בשום צד!! רק **עשו לבן ויוסף היו ניסיונות קשים להגדיל את צדקותו של יעקב**, כפי שאמר יעקב עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, וגם עמד בהצלחה בניסיון עם עשיו א. שלא התחבר ולא השתתף עמו למרות הצעת עשיו, וגם שנקט בענווה כלפי עשו ולא בגאווה שה' הבטיח לי הגנה וגם צדיק אני כי תרי"ג מצוות שמרתי, ואין לי מה לפחד, אלא עדיין פחד שמא גרם החטא, וזה היה ניסיון גדול, לא להתגאות כלפי הקב"ה שאמר לה' **קטונתי**!! ואצל יוסף להמשיך בעבודת ה' למרות שהיה בטוח שהוא יורד לגיהינום כי מת אחד מבניו **וכפי שהרחבתי בפרשת וישב**.

רק יעקב אבינו פחד מעוד ניסיונות קשים לכן אמר לבניו לאחר שעבר את הניסיונות של "**עלי**", ש"**עלי היו כולנה**", כפי שמצאנו ש**במדרש רבה** (במדבר יז' ג') שאחרי העקידה ביקש אברהם שהקב"ה ישבע לו שלא יעמיד אותו בניסיון נוסף, והקב"ה נשבע לו שאכן לא ינסו עוד.

איך הותר ליעקב לשמוע בקול אמו ולרמאות את אביו?

כך הקשה תלמידי היקר **רפאל לניאדו נ"ו מכיתה ד' ת"ת תורת אמת ב"ב, הרי זה כמו מצווה הבאה בעבירה?** ובפרט שגם אמא חייבת בכיבוד האבא?

ונראה לתרץ שמכך שרבקה אמרה ליעקב "**עלי קללת בני**", הבין יעקב שזה פיקוח נפש לגנוב את הברכות, ורק על 3 עבירות חמורות צריך למסור נפש.

ועצם הדבר שיעקב טוען לאמו שרק חושש מקללת אביו, ולא חושש מעבירה, סימן שיעקב הבין שאין בזה עבירה כי זה פיקוח נפש, וי"ל.

אך יוצא יצא מאת פני יצחק אביו

שאל תלמידי היקר **אלחנן קולר נ"ו מכיתה ד' ת"ת תורת אמת ב"ב מדוע** כתוב המילה "**פני**" שיכתב "**אך יוצא יצא מאת יצחק אביו**"? **ונראה** לתרץ שהתורה באה ללמדנו את כיבוד האב המיוחד של יעקב אבינו, שיעקב אבינו רצה לנצל כל רגע לראות את פני אביו יצחק הצדיק ולכן יצא הפוך עם הפנים לאביו, וגם לא להפנות גב לאביו, **ובכל** זאת מה' מצעדי גבר, ה' סיבב שיעקב אבינו יצא בדלת המסתובבת לא בצד שעשו ניסה להיכנס.

אכילת פסח של יצחק למרות שבנו עשו לא נימול

במגלה עמוקות בפרשת וישלח מסביר ע"פ **המדרשים**, שכשאכל יצחק ממטעמי יעקב בנו, קיים את כל מצוות חג הפסח, עי"ש באריכות, **ולכאורה** הרי עשו בנו לא נימול ואיך טעם יצחק טעם של קרבן פסח, הרי בן שלא נימול מעכב את אביו מאכילת קרבן פסח כמפורש בפרשת בא???

ואולי כדברי **המנחת חינוך** (רפב' אות ח') שגם **רש"י מודה לר"ת** גבי קרבן פסח שאם היה אונס מתחילה ועד סוף אינו מעכב משא"כ בתרומה לדעת רש"י . **וחשבתי סיבה מדוע גלגל הקב"ה שעשו לא יהא נימול על ידי יצחק, ואולי** כי רק ביצחק התקיים בריתו של

אברהם בשלימות, דהיינו שבכך התחדד מאמר הגמרא **נדרים** (לא') "**כי ביצחק יקרא לך זרע" ולא כל יצחק**, שכביכול אין עשו נחשב בנו של יצחק, ואכן יצחק לא ביקש נשיקה רק מיעקב ולא מעשו.

בסוף - יצחק אוהב את יעקב

אהבה אמיתית שאינה תלויה בדבר, - כי הנה יעקב אבינו כשבא לרמאות את אביו ולקבל את הברכות, יצחק אבינו חשד שמא זה לא עשו כי שם שמים לא שגור בלשונו של עשו רק בלשונו של יעקב, בכל זאת אביו **יצחק ביקש נשיקה מבנו יעקב**, וגם כאשר מתברר ליצחק שיעקב רימהו בכל זאת אמר "**גם ברוך יהיה**".

ואילו עשו עם כל בכיותיו ושברון לבו ולמרות שכתוב שיצחק אהב את עשו, לא קיבל חיבוק ונשיקה או בקשת נשיקה מאביו.

ויתכן שיצחק התאפק מלגלות אהבה מיוחדת ליעקב כי רצה לקרב את עשו ולהחזירו למוטב, ועדיין חשב יצחק שעשו הוא זה שהביא לו את המטעמים, אבל בכל זאת לאחר שיצחק אכל את מה שהגיש לו יעקב, שיצחק אכל כנגד קרבן פסח וחגיגה, שטעם בהם כל הטעמים שבעולם כמו מן, וכפי שכתבתי קודם בעניין זה, וגם מלאך זימן לו יין ל-4 כוסות, אזי יצחק קיבל אהבה מושלמת לבן שזיכה אותו בשלימות מצוות הפסח, ולכן יעקב קיבל בקשה מאביו שהוא הבן ינשק אותו - את אביו יצחק.

ואולי לכן יש מנהגים שאומרים לאחר ליל הסדר את **שיר השירים** שכתוב "**ישקנו מנשיקות פיהו**".

ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגן ותירוש

ראיתי ששואלים למה לא הזכיר יצחק בברכה שיתן לנו ה' גשם וגם לא מוזכר שיתן לנו יצהר, **ועונה הרמב"ן** בספר אמונה ובטחון שברכה זו הייתה בחג הפסח וכפי שכתב רש"י

שיעקב הביא 2 כבשים כנגד פסח וחגיגה, והיות ובפסח נידונים על הטל ועל התבואה כדברי הרמב"ן ב'אמונה ובטחון', לכן הוזכרו אלו בברכה [ויתכן שהיא הסיבה לתפילת טל בפסח], ותירוש שזה יין גם הוזכר בשביל 4 כוסות לליל הסדר, ואילו מטר ויצהר שהוא פרי האילן אלו נידונים בסוכות.

ואולי לכן כתוב **במדרש רבה** "**ויתן ויחזור ויתן**" כי צריכים התחדשות הברכה בסוכות שירד גשם ושיתברכו פירות האילנות.

ויתן לך אלוקים מטל השמים ומשמני הארץ

כתוב במדרש: "**ויתן ויחזור ויתן**", ומה הכוונה והמשמעות?? ולמה לא נקבל את כל השפע בפעם אחת?? **ונראה** שכידוע ניסיון העושר מסוכן לרוחניות ככתוב "**וישמן ישורון ויבעט**", ולכן בירך יצחק "**ויתן ויחזור ויתן**", דהיינו שהשפע הגשמי שה' נותן לא יעביר אותך על דעתך חלילה.

אלא תמיד תישאר צדיק ותהיה ראוי לעוד שפע ולעוד שפע, כי לא תנצל את השפע לרעה ולא תשכח אלוקיך, אלא תשתמש בשפע לחזק יהודים ולעשות חסדים רבים, ולהישאר ירא שמים אמיתי עובד ה' ובלי גאווה של אני ואפסי עוד!!!או **שהברכה שהשפע יגיע בתשלומים** במנות קטנות "**ברוך ה' יום יום**", כך השפע לא יעבירך מדעתך.

אררייך ארור ומברכיך ברוך

שאל תלמידי היקר שמוליק וסרמן ני"ו מכיתה ד' ת"ת תורת אמת ב"ב, וכי מה פשר ברכה זו, וכי רשע שיברך צדיק זה מעלה או מוריד, וכן להיפך מה משפיע קללה של רשע לצדיק (וחלק זה אפשר לתרץ שאם יקלל ברגע של זעם ה' אזי הקללה אמורה לחול כמו שהיה עם בלעם)?

ואפשר לתרץ ע"פ לשון **רש"י** שכתב "**אורריהם ומצעריהם**", שהכוונה לא לקללות בלבד, אלא לקללות והשפלות וצער שעושים לעם ישראל, וכן מברכיך ברוך, הכוונה שמברך ועוזר ועושה טוב לעם ישראל, והברכות והקללות הם ביטוי לאהבה ושנאה וכל היוצא מכוח השנאה והאהבה.

אך יצא יצא יעקב

דלת מסתובבת כמו במקווה, למה? והאם היה חלונם פתוח?

במדרש רבה (סו' ה) ויהי כאשר כלה יצחק לברך את יעקב רבנן פרשו שהיה דלת כמו **איסטרופומיטא**: ומפרש **הערוך** שהציר באמצע כמו שיש במקוואות היום, עמד לו יעקב אחר הדלת עד שנכנס עשו ויצא לו.

ולכאורה משמע שזה היה מבנה מאבן או עץ ולא אוהל, כי קשה להאמין שאוהל יחזיק דלת שכזו, וגם משמע מכך שהיה בריח בחלון של יצחק ורבקה להגן על רבקה מרשעים כמו שכתב **הט"ז עה"ת**, אבל עדיין קשה מדוע עשו דלת כזו בבית יצחק ורבקה?

ואולי רבקה רצתה דלת מיוחדת כזו כי ראתה בנבואה שיום יבוא ויעקב יגנוב את הברכות מעשו ובדיוק כשיצא באותו רגע יכנס עשו, ובכדי שלא יראה אותו כשיוצא וירדוף אחריו להורגו לכן דרשה דלת כזו בביתה??

או יתכן שרק אחרי שנים הבינה רבקה מדוע דרשה דלת מיוחדת וחריגה כזו?? ובלי ספק רבקה הייתה בעלת רוח הקודש, **ואולי** ראתה מצב מסוכן זה ולכן דרשה דלת כזו, ואכן מצאנו **במדרש תנחומא תולדות יא'** כמה עיכובים עשה ה' לעשו שלא יגיע לפני שיעקב יסיים לקבל את הברכות ולצאת בלי להסתכן.

אומנם יתכן שהייתה דלת מסתובבת כזו בגלל צניעות, שאף פעם לא תהיה דלת פתוחה שיוכלו לראות את רבקה הצנועה כפי שטענו **מתלמידי בת"ת תורת אמת ב"ב**.

אבל אם כך קשה איך יתכן שהקפידו על דלת שתמיד לא יראו דרכה מחמת צניעות, ואילו דרך החלון הצליח אבימלך לראות את יצחק ורבקה??

ובאמת תמהו המפורשים איך ראה אבימלך את יצחק ורבקה מצחקים מבעד החלון, וכי יתכן לעלות על דעתנו שיצחק ישאיר חלון פתוח בזמן של חובת צניעות, ועונים **בעלי התוס' והריב"א והחזקוני** שמה שכתוב בעד החלון ר"ל מתוך החלון

שיצחק סגר אותו פתאום מזה הבין אבימלך שיצחק משמש.

ואכן לפירוש זה קשה שמשמע שבדרך כלל היה החלון פתוח, וא"כ מדוע שיקפידו על דלת מסתובבת שתמיד לא יראו את רבקה, הרי היה אפשר לראותה דרך החלון הפתוח בדרך כלל?? ולפירוש זה צ"ל כאמור קודם שהדלת המסתובבת הייתה לצורך בריחת יעקב מעשו בעת גניבת הברכות וכאמור קודם.

ואומנם המשכיל לדוד בשם **הזוהר** עונה שלא הייתה ראיה ממש אלא השקפה באצטגנינות, ולכן כתוב "**וישקף וירא**", אבל קצת צ"ע שא"כ מה המשמעות לתחילת הפסוק ש"ויהי כי ארכו לו שם הימים", הרי לכאורה אם ראה בכישוף יכול היה לראות גם ביום הראשון שיצחק גר שם?? והמשכיל לדוד עונה על שאלה זו שעד עכשיו יצחק היה נלחם שלא יצליחו לראות בכוחות הטומאה, אבל כאשר עברו ימים רבים הפסיק יצחק להילחם ולכן רק אז הצליח אבימלך לראות בכישוף.

אבל עדיין קשה, שאם אבימלך ראה דרך כישוף וכדו' מה הקשר הכתוב שראה מבעד לחלון?? וגם ע"ז עונה המשכיל לדוד שהחלון בה' הידיעה הכוונה לא לסתם חלון אלא לחלון המראה בכוח הכישוף והטומאה, וכידוע כל השקפה לרעה.

והנה הט"ז מתרץ שהיה חלון בחדרו של יצחק וכל הזמן הוא היה נעול בבריח, בכדי שלא יבאו לאנוס אשתו, אבל כי ארכו לו הימים לא חש יצחק לנעולו בבריח רק לסוגרו, ובא אבימלך ופתח החלון מבחוץ, וזה הכוונה וישקף אבימלך בעד החלון שפתח מבחוץ שיוכל להשקיף שם ואח"כ וירא את יצחק ורבקה יחד.

ולפי הסבר הט"ז מובן שהדלת המסתובבת הייתה לצניעות מושלמת כי הדלת והחלון תמיד היו סגורים בבית רבקה, כמו אהל שרה שכתוב שלא יכבה בלילה נרה, וכפי שכתב **רש"י** שהנר של שרה ורבקה דלק מערב שבת לערב שבת, ואולי הנר דלק רצוף כי הדלת והחלון היו תמיד סגורים באוהל שרה ובבית רבקה.

מאיפה נמצא ברכה לעשו הרי יצחק אבינו אמר שאין לו אפשרות לברכו?

תלמידי היקר רפאל לניאדו נ"ו הקשה איך יתכן שיצחק טוען לעשו שאין אפשרות יותר לתת ברכה לו לעשו כי כל מה שקנה עבד קנה רבו ועשו ניתן להיות עבד ליעקב, ופתאום לאחר שעשו בוכה פתאום יש כן מה לברך? **וגם שאל תלמידי היקר אברהם ישעיהו אקמן נ"ו** וכי מה הכפילות שאמר עשו בפסוק "**אבי**" כשטען הברכה אחת וברכני?

ויתכן שטענת עשו, שקללת צדיק אפילו על טעות מתקיימת אם כן כל שכן ברכה צריכה להתקיים, ולכן טען עשו שהיות ויצחק הכין ברכה לעשו בוודאי היא אמורה

להתקיים, ולכן טען עשו אבי אתה חייב לברכני מאחר והכנת לי **ואצלת לי ברכה**, אבל במציאות לא היה שייך לברך כי אין מאיפה כביכול הקופסה ריקה, כי כל מה שקנה עבד קנה רבו ועשו נהיה עבד של יעקב.

אבל טוען **תלמידי רפאל לניאדו** שאחרי הבכי של עשו מצא יצחק כן מה לברך, ולכן לא כתוב **ויאמר אל עשו**, וגם כתוב **אביו** לומר **שלא מחמת טענת עשו** נמצא ברכה אלא **רק מתוך רחמים מהדמעות של עשו**.

ואגב יש בזה גם ברכה ליעקב ולעם ישראל, שגם כשאין מקום לברכה כי אין מאיפה ואין סיבה רח"ל, בכל זאת **שערי דמעות לא ננעלו** ודמעות פותחים שערים, ובדמעות יש ברכה והצלה לעם ישראל

ויתן לך – ויחרד יצחק

מרן שר התורה זצ"ל בספרו "טעמא דקרא" כתב, שכאשר בא יעקב אבינו ליצחק אביו במלבושי עשו, הריח יצחק ריח גן עדן, והקשה מרן, אם כן מדוע שאל יצחק אבינו מי הנכנס?? וכי סבר שלעשו יהיה ריח גן עדן??

ומתרץ מרן שר התורה זצ"ל, שיצחק חשב שאולי בזכות מצווה אחת הקיימת אצל עשו – אולי בזכות מצוות כיבוד אב שקיים באופן נפלא ביותר, על כן זכה לריח גן עדן.

וראיתי בספר **חן השולחן** מהגאון **רבי אליהו פרידלנדר שליט"א** שהוסיף על דברי מרן, שלפי זה מובן מדוע לאחר שהריח יצחק ריח גן עדן כתוב "**ויתן לך אלוקים מטל השמים**", כי יש קשר בין הדברים ולכן ו' מוסיף על עניין ראשון, שהיות ויצחק אבינו סבר שעשו נכנס ובזכות מצווה אחת יש לו ריח גן עדן, לכן ביקש לעודדו ולדרבנו וכאילו טען לו עשו בני הנה לך שעל מצווה אחת כבר יש לך ריח גן עדן, ואם תלך בדרך ה' ותוסיף מצוות ותמעט בעבירות עד כמה יתן לך ה' ויוסיף ויתן לך.

וחשבתי להוסיף עוד נדבך לדברים הנפלאים שאמרו גדולים ממני, שבסוף כשהתברר ליצחק אבינו שקודם כשהיה הריח הטוב היה זה כי נכנס יעקב הצדיק, כי כאשר נכנס עשו ראה יצחק גיהינום פתוחה לרגליו, אז נחרד יצחק מאוד, כי הבין שאפי' מצווה אחת אין לעשו ולכן אין לו ריח גן עדן בזכות אותה מצווה, (כי מאחר שיצחק אבינו סבר שעל מצווה אחת כבר מריחים ריח גן עדן, הקב"ה היה

מתנהג עמו כסברתו) ולכן נחרד יצחק מצבו הרוחני של בנו עשו, ולכן יצחק לא רצה לברכו כלל.

ואולי זה קצת הוכחה למה שכתבתי שגם מצוות כיבוד אב של עשו נפגמה, כאשר יחל לפטירת אביו – "**יקרבו ימי אבל אבי**", כי בן שמצפה לפטירת אביו זה סותר לחלוטין את הבסיס של כיבוד אב.

ואם נטען שריח גן עדן היה אמור להיות לפי מצבו של עשו באותה שעה ולא לפי סוף חייו, ואם כן הרי לפני הברכות עדיין לא ציפה עשו לפטירת אביו, ואם כן עדיין לא נפגמה מצוות כיבוד אב של עשו?? ואולי בגלל שחשב להכשיל את אביו באכילת גזל ואיסורים כשאמר להביא "**צידה להביא**" וכמו שפירש רש"י: שעשו החליט אם יצליח יביא צידה לאביו ואם לא יביא **גזל**.

ובאמת עשו הכין לאביו **כלב** כדברי **המגלה עמוקות פרשת שלח**, ולהחטיא אבא צדיק זה היפך מכיבוד אב, כפי שמצאנו **במשניות כתובות פ"ז מ"ו** – שאשה המחטיאה את בעלה באיסורים היא מוגדרת כעוברת על דת יהודים, דינה שתצא בלי כתובה.

והנה במדרש תנחומא כתוב **שחרדה זו** הייתה **חרדה גדולה יותר מהחרדה שראה את השכינה בעת העקידה** –, וזה מבהיל על הרעיון **וכי שייך יותר חרדה ממראה כבוד ה'??**

ואולי, כאן יצחק חרד שכל העשרות שנים בהם קירב את עשו הרשע בכדי לקרבו על ידי מצוות כיבוד אב, בכל זאת הכל קרס בגלל המחלוקת בינו ליעקב, שעכשיו מצפה הוא שאביו ימות בכדי לרצוח את יעקב, וממילא קרס כל הכיבוד אב כי בן המצפה שאביו ימות לא שייך שיחשב כמכבד אביו גם ברמה של רשע כעשיו הרשע.

אבל לפי זה קשה מדוע אמר יצחק מיד לאחר מכן על יעקב "**גם ברוך יהיה**"?? וכמו כן האם יעקב בגונבו את הברכות גרם שעשו יחטא בכיבוד אב ובעצם בכך גרם להפלת תוכניתו של יצחק אביו במשך עשרות שנים להחזיר את עשו בתשובה??

אבל לפי האמור קודם הדברים נפלאים, שיתכן שכשיצחק ראה את הגהינום פתוחה לפניו בכניסת עשו, הבין שאין לעשו גם מצוה אחת של כיבוד אב, והתגלה לו גם הסיבה לכך, כי עשו התכוון להכשילו ולהאכילו גזל ואיסורים במקום ציד אם לא ימצא, ועל זה נחרד יצחק ביותר, עוד יותר מהחרדה שראה פני השכינה בעקידה.

כי בעקידה הוא קיים מצווה, ואילו כאן יצחק כמעט נכשל בעבירה חמורה רח"ל, ופחד של יצחק מעבירה גובר על כל פחד שיש, ועל כן אמר יצחק על יעקב "**גם ברוך יהיה**", שאכן רק ליעקב מגיע את כל הברכות ואילו לעשו שאין בו אפילו מצווה אחת לא מגיע לו שום ברכה, ולפי זה ברור שאין ליעקב ולרבקה ששלחה אותו לגנוב את הברכות שום צד חס ושלום בקלקולו של עשו הרשע.

ויתכן עוד שרבקה ראתה שעשו מסכים להחטיא את אביו בפרט שראתה שלא לקח עמו את בגדי הצידה לכן שלחה את יעקב להציל את יצחק מעבירה חלילה, וגם שעל פי האמת כבר לא מגיע לעשו שום ברכה.

וראה עוד מה שהארכתי בפרשת ויחי על הפסוק "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי" על הכיבוד אב של עשיו, ועל עניין מכירת הבכורה.

ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד

וכי יצחק רצה לברך את עשו שיעקב יהיה עבדו?

תלמידי היקר שוקי נוסבוים ני"ו מכיתה ד' ת"ת תורת אמת הקשה בשביל מה התיאור הארוך הזה? והנה **רש"י** הביא 2 פירושים על מה הייתה החרדה, הסבר ראשון שתמה תמיהה, והסבר שני כתב רש"י שיצחק חרד מאוד כי ראה גהינום פתוחה מתחת עשו.

וטענת תלמידי היקר שאם חרד בגלל גיהינום מובן שזה חרדה גדולה עד למאוד, אבל לפי ההסבר הראשון שיצחק תמה תמיהה מה אם כן פשר אריכות הלשון?

ונראה לבאר שהסבר הראשון **ברש"י** כאן בנוי על דברי **רש"י בפסוק לו'** שכתב בשם **מדרש תנחומא**, למה חרד יצחק? אמר שמא עוון יש בי שברכתי קטן לפני גדול, ושניתי סדר היחס, וכשהתחיל עשו לצעוק **"ויעקבני זה פעמים"** אמר לו אביו מה עשה לך? ענה עשו, **"את בכורתי לקח"**, אמר יצחק בכך הייתי מצר וחרד שמא עברתי על שורת הדין, עכשיו לבכור ברכתי **גם ברוך יהיה:**

ועל חשש עוון זה שמא בירך קטן לפני גדול החשיב יצחק לעוון, ולמרות שזה היה באונס כי יעקב התחפש לעשו, ויצחק לא ידע שזה יעקב, בכל זאת מזה חרד יצחק חרדה גדולה עד מאוד!! כי תמה תמיהה איך יצאה תקלה של עוון לצדיק? הרי אפילו לחמור של צדיק לא נכשל בעבירה כמו חמורו של רבי פנחס בן יאיר? **אבל** עדיין חוזרת שאלת תלמידי היקר, מדוע חרדה גדולה ועצומה על שמא עבירה בעוד באונס??

אלא זה מהות **פחד יצחק עמוד היראה** שמפחד מצל של עבירה באונס אצל יצחק זה כמו גהינום פתוחה לרגליו, ולכן שמח שלא טעה ולא נכשל אלא בירך את יעקב כי התברר שהוא הבכור.

רק עדיין צריך עיון, שהרי יעקב הקפיד לברך את אפרים הקטן לפני מנשה הגדול, כי ראה שמהקטן יצא צדיקים גדולים יותר, אז מדוע יצחק אבינו החשיב לברך את יעקב הצדיק והתם לפני עשו הגדול לעוון?

ואולי כי יצחק האמין בעשו בנו הגדול שיחזור בתשובה בזכות כיבוד הורים וכפי שכתבתי על זה באריכות קודם, ויל"ע.

וקצת יש להוכיח כן, שהרי בברכה שנתן יצחק ליעקב מה שהכין לעשו, כתוב שכולם יהיו עבדים שלו, ולכן טען יצחק לעשו שאין לו יותר מה לברכו, כי כל מה שקנה עבד קנה רבו, וקשה מאוד, וכי יצחק רצה שיעקב הצדיק איש תם יהיה עבד לעשו הרשע?!

ועוד קשה, מדוע בסוף יצחק הגביל את הברכה שקיבל יעקב ברמאות כביכול, שהברכה תחול רק כאשר יעקב ובניו יהיו צדיקים, אבל אם ירשיעו הם יפסידו את הברכה ועשו יכביד עלו על היהודים, ואילו כשיצחק בסופו של דבר בירך את עשו, הוא לא התנה ולא הגביל את הברכה שתחול רק כאשר עשו ובניו יהיו צדיקים, אלא הברכה שקיבל עשו היא בלי הגבלה כלל, ונשאלת השאלה למה יש הפלייה כביכול לטובת עשו?

אלא יתכן, שיצחק סבר שאם עשו יחזור בתשובה בזכות כיבוד הורים, ממילא כבר לא יהיה יותר עבירות בעולם אלא יהיה גאולה בעולם, שהרי **אין כסא ה' שלם עד השמדת זרע עמלק שיצא מעשו**, שזה יהיה בזמן הגאולה.

ואילו עשו היה חוזר בתשובה ממילא לא היה יוצא ממנו עמלק הרשע, וממילא היה **כסא ה' שלם**, והעולם בא על תיקונו, הן מחינת צדיק גמור שזה יעקב איש תם שמעולם לא חטא, והן מצדיק שהיה רשע גמור וחזר בתשובה שהוא בבחינת במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, **וזה** שלימות הגאולה שמתקיים גם מצוות התשובה קודם הגאולה.

וכמו שראיתי שמלחמת שור הבר עם הלוויתן זה קשור לכוח צדיק שלא חטא לצדיק חוזר בתשובה.

ואם דברי נכונים, מובן שיצחק הסכים שעשו יהיה אדון ליעקב, כי אם עשו יהיה בעל תשובה וצדיק גמור אכן מגיע לו להיות אדון כי טעם טעמו של חטא ובכל זאת כפה את יצרו והכניע את יצרו החזק, וממילא הוא גילה מעשה אדנות בכך שהפך קערה על פיה במקום שהיצר ישלוט עליו הוא שולט על יצרו, והברכה היא בלי תנאי והגבלה כי תיקון העולם הגיע לשלימותו וכאמור.

ורק כאשר נכשל התוכנית של יצחק, שעשו לא יחזור בתשובה, ממילא ידע יצחק שיהיה מצבים שעם ישראל יחטא ולכן בגלות מפני החטאים עם ישראל אכן הפסיד את הברכות, ועם ישראל כפופים לגויים, **אבל עשו הרשע**, שהוברר שהוא רשע עד סוף הדורות, ואינו חלק מעם ישראל, הוא קיבל ברכות בלי תנאי של צדקות מצדו, כי הוא לא במסלול של עם ישראל.

ואולי לכן אמרה רבקה **למה זה אנוכי**, וכתבתי קודם בשם **המדרש** שהייתה רבקה ראויה שיצא ממנה 12 שבטים מיעקב ועשו יחד, אילו היו שניהם צדיקים.

ואכל מכל

במדרש רבה (סז' ב') בשעה שנכנס עשו אצל אביו נכנסה עמו גיהינום, ואילו כשנכנס יעקב נכנס עמו גן עדן (שם סה' כב'), **"ואוכל מכל"** לרבי יהודה מכל מה שנברא בששת ימי בראשית, לר' נחמיה מכל טוב שהוא מתוקן לעתיד לבא, שאל עשו את יצחק מה האכילך יעקב? אמר לו איני יודע, אבל טועם הייתי טעם פת טעם בשר טעם דגים טעם חגבים טעם כל מעדנים שבעולם, וכתב **רש"י** תמצית המדרש - **מכל טעמים שבקשתי לטעום טעמתי בו** (ב"ר).

וכי מה פשר הדבר שיצחק אבינו ביקש לטעום כל טעמים שבעולם, **הרי קדוש וטהור הוא??** אלא שהיות ויעקב נכנס עם ריח גן עדן, והגיש אוכל שיצחק הרגיש בו שהוא **רוחני כמו המן**, בדק יצחק האם הוא **מושלם בכל הטעמים** כפי המן שהיה מושלם בכל הטעמים כי עולם הבא הוא שלימות, ואכן כשעם ישראל מקיים בשלימות תורה ומצוות מובטח להם שפע גשמי.

וכפי שכתבתי בפרשת אם בחוקותי שזה לא שכר אלא זה מציאות של שלימות הבריאה, ולכן **האבות הקדושים זכו לעשירות מופלגת** לא כשכר אלא כי זה שלימות הבריאה שפע ברכה מאת ה', וכעין זה **יופי האימהות זה שלימות הבריאה** רק הוא כניסיון העושר הקשה מניסיון העוני **שהיופי הפנימי יהיה מושלם כמו היופי החיצוני ולא יפגם מגאווה או מניסיון אחר מחמת היופי החיצוני.**

ויחרד יצחק חרדה גדלה עד מאד, ואברכהו גם ברוך יהיה

נשאלת השאלה לכאורה בהתחלה יצחק אבינו נבהל מאוד וטוען שרימו אותו, ופתאום הוא מגיב בחיובי, **"גם ברוך יהיה"**, מה בדיוק היה החרדה ומה בדיוק השתנה לטובה???

ונראה שבהתחלה יצחק נבהל שכל התוכנית לתקן את עשיו נפלה וקרסה בגלל הרמאות של יעקב שגנב את הברכות, אבל מיד חשב שבעצם יש כאן דווקא טובה גדולה ועצומה. כי אם אכן אין עוד ברכות בגשמיות, שהכל ניתן ליעקב, אם כן לא תהיה ברירה לעשיו ואם חפץ הוא בברכות, הוא יאלץ לקבל על עצמו להתחזק בכדי להתברך בברכות רוחניות.

ואדרבא, הרי עד כאן הכל היה לפי התוכנית, שהוא גילה את אהבתו הגדולה

לעשיו, וכן עשיו החזיר לו אהבה גדולה, וזכות המצווה של כיבוד אב שהגיע לשיאו בפעולות אלו היה אמור לפעול בזמן זה, ואם לא עכשיו אימתי, וכאן כביכול נפלו המסכות והעטיפות והגיע זמן האמת ודרישת האמת באופן ברור ושקוף, ולכן אמר "**גם ברוך יהיה**". וכמה שעשו צעק ובכה יותר, זה היה אמור לעודד את יצחק, שהנה הרשע מתעניין בברכתו ומאמין בה, ואולי עכשיו יגיע לנקודת השבירה ויתחזק ויקבל על עצמו לחזור בתשובה ולקבל ברכות רוחניות, **ולכן** כביכול הציק לו והתגרה בו שכבר לא נשארה שום ברכה גשמית, "**הן גביר שמתיו לך, ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים, ודגן ותירש סמכתיו, ולכה אפוא מה אעשה בני**".

ויותר מכך, עשיו גילה שגם פעולה זו של יעקב היא המשך למהות שמו ופעלו "**הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים, את בכרתי לקח והנה עתה לקח ברכתי**", וכאמור לעיל שכבר בעת הלידה יעקב אחז בעקבו, וגם קנה ממנו את הבכורה כי רצה לתת לעשיו את האפשרות להיות הצעיר שעל פי הנבואה הוא הממשיך דרך של אברהם ויצחק, ובעצם גם כאן הבין עשו שיעקב לקח לו את הברכות הגשמיות בעצם הוא דוחק אותו אל הקיר וכביכול לוחץ עליו לחזור בתשובה, ובדיוק כפי שהבין יצחק כשאמר "**גם ברוך יהיה**".

ובכל זאת עשיו לא הסכים להתחזק, ובמקום להתחזק הוא בוכה ומתחנן דווקא לברכה גשמית אחרת, ולא מסכים לקבל את ברכת אברהם וברכה רוחנית ולהיות הממשיך הדרך של האבות הקדושים. ובמקום להתחזק הוא ממיר רגשותיו ומתמלא רגש שנאה שמילא את כולו, והוא מתמלא שנאה על יעקב ומבקש להמיתו, כי במקום להתמלאות ברוחניות הוא העדיף להתמלאות ברוע ושנאה, כי יותר קל לשנוא ולהאשים את האחר מאשר לתקן את עצמנו.

ויצחק שומע מה שעשיו גילה באופן ברור, שיעקב ניסה פעמיים לתקן אותו לטובה (וכפי שכתבנו קודם) ובכל אופן עשיו אמר אני לא מעוניין, ולכן יצחק לא כועס על יעקב על קלקול תוכניתו שעבד עליה משך עשרות שנים, כי הרי גם עשיו מעצמו הבין שיעקב כל חייו התכוון לתקנו והתאמץ לתקנו, רק שהוא עשיו לא מעוניין בכך ובז לכך, אם כן מה לו ליצחק שילין על יעקב הצדיק!!!! ועי' לקמן בהרחבה.

ובפרשת ויצא נלמד שכל המהלך הזה של גניבת הברכות על ידי יעקב ותחפושתו והצגתו כאילו הוא עשיו הבכור, עזר ליעקב בשידוך עם לאה שלא תהיה ביאתו ביאת זנות של **מקח טעות** חלילה, שהרי הוא עצמו כביכול פעל בהטעיה.

ללמדנו, שלפעמים יש לנו הרהורי תשובה והתעוררות עצומה, אבל היצר הרע מסית אותנו להתמקד בדברים שוליים ובשנאה, כך שתשכח מההתעוררות

ולא תחזור בתשובה, לדוגמא בעת פטירת האבא שמטבע הדברים כל הילדים אמורים להתעורר בתשובה מרוב הכאב והמחשבות על החיים שלאחר המוות, ובכל זאת היצר מפריע על ידי מלחמות ירושה אמתיות או דמיוניות, העיקר להרוס את התעוררות ורגשי התשובה ולהמירם ברגשי שנאה ונקמנות וכעס, וכן על זה הדרך היצר הורס כל פתח לתשובה, ועלינו להיות ערניים ולהתחזק ולהתעורר ולא להתפתות ולהפסיד הכל חלילה.

בא אחיך במרמה

כתב רש"י במרמה – **בחכמה, ושאל תלמידי היקר אלחנן קולר נ"ו** מדוע נקט לשון "**מרמה**" שיכול להוסיף כעס לעשיו על יעקב, ולא נקט "**בחוכמה**", שהרי עינו הייתה טובה על יעקב למרות הרמאות, שהרי יצחק אמר "**גם ברוך יהיה**"?

ויתכן שבמילים אלו נתן יצחק כוח רמאות ליעקב אבינו שיוכל להתמודד עם לבן הרמאי שיהיה כביכול אחיו ברמאות, למרות שיעקב איש תם.

ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי, ואהרגה את יעקב

ובפסוק הבא כתוב "**ויגד לרבקה את דברי עשו בנה הגדול ותשלח ותקרא ליעקב בנה הקטן**", **וקצת** קשה למה דווקא בסוף הפרשה רבקה מתבטאת שעשו הגדול ויעקב הקטן, וכי מה החידוש ומה התגלית בזה?? וב"ה שגם **תלמידי היקר חיים טעפ נ"ו מכיתה ד' ת"ת תורת אמת ב"ב** הבחין ושאל שאלה זו.

עוד קשה וכפי שרש"י כתב על זה איני יודע למה זה כתוב, והוא שכתוב בפסוק כשיצחק שלח את יעקב - "**רבקה אם יעקב ועשיו**", ורש"י שואל וכי מה החידוש והתגלית בזה?? וגם קשה למה יצחק הקדים את יעקב לעשיו הפוך ממה שרבקה אשתו אמרה, שהיא הקדימה עשו ליעקב???

ונראה לבאר, שברגע שיעקב גנב את הברכות עשיו התעצבן ותוכניתו של יצחק נהרסה, או שהתברר למפרע שעל עשיו תוכנית זו בכלל לא עבדה, **ואז** נודע לרבקה שעשיו מתנחם להרוג את יעקב.

וכפי שמסביר **רש"י**, שכבר שתה כוס ניחומים על אבל אביו, שציפה שאביו כבר ימות ואז הוא יהרוג את יעקב, (ואולי חשב שממילא כבן יחיד הוא יזכה בכל הברכות בלי שום מאמץ מצדו), **ובן שמחכה שאבא שלו ימות** זה ההיפך ממש מכיבוד אב, גם לאדם רשע כעשיו הרשע.

כמו אותו נכד שישב על ברכי סבו המיליונר, ואמר לסבא, סבא תעצום עיניים, שאל אותו סבא, למה? ענה לו הנכד, כי אבא שלי אמר, שכאשר סבא יעצום עיניים - כל זה!!! והנכד מצביע בסיבוב עם ידו על הסלון וכל הנראה לעין, כל זה!!! יהיה שלנו... **הסבא** קפץ כמו טיל והעיף את הנכד והבן החצוף ונישלו בצדק מהירושה.

ולכן אצל רבקה כבר היה מוחלט אצלה סופית, שעשו הוא **הגדול** מהנבואה - רשע, ואילו יעקב הוא הקטן הצעיר והצדיק, דהיינו שהתבאר לה **"שרב יעבוד צעיר"** זה הגדול בגיל, שהוא יהיה תחת הצדיק הצעיר בגיל. ובסופו של תהליך גם יצחק מסכים עם רבקה ומחשיב את יעקב לפני עשיו לא בגלל גדול או קטן, אלא לפי החשיבות האמתית, ולכן נתן ליצחק את הברכות המיוחדות של אברהם המיועדות לבן הממשיך את דרכו ודרכי האבות להקמת עם ישראל.

וירא עשו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו ויקח את מחלת בת ישמעאל

כתוב במדרש (רבה ס"ז י"ג) אמר רבי יהושע בן לוי: **עשו נתן דעתו להתגייר**, ולכן נקרא שמה **"מחלת"** שמחל לו הקב"ה על כל עונותיו, וכן נקראת **בשמת**, שנתבסמה דעתו עליו. אמר ר"א, אילו גירש את הנשים ראשונות יפה היה, והיות ורק הוסיף אותה על נשיו זה כמו כאב על כאב.

והנה ברש"י כתוב הוסיף רשעה על רשעתו - מרשעת על מרשעיות שהיו לו כבר, שלא גירש את הראשונות, **ומשמע** מדבריו שמחלת הייתה רשעית, אולם מסוף דבריו משמע קצת שינוי, שאם היה מגרש את האחרות ונשאר רק עם מחלת זה היה שידוך טוב וכדברי ר"א במדרש.

אמנם בדברי ר"א בעצמו יש סתירה לכאורה, שהרי כתב שמחלת לבד זה היה שידוך יפה, ובסוף כתב שהיא הייתה כאב על כאב שמשמע שגם היא בעצמה הייתה רשעית - כאב, ואם כן מה היפה שאמר בתחילה??

ומצאתי עוד **מדרש אגדת בראשית** (על הפסוק הזה, שמשמע ההיפך המוחלט מהנכתב קודם), שכשבא עשו להשתדך עם מחלת בת ישמעאל זה לא היה רק שידוך אלא היה בזה הרבה יותר מזה, כי עשו אמר לישמעאל, אין זה דרך ארץ שאני הבן אהרוג את אבא יצחק, אלא אתה ישמעאל תהרוג אותו מפני שהוא אחיך ואני אהרוג את יעקב, ואח"כ אני ואתה נירש את כל העולם כולו, כך עשו אמר בפיו.

אבל בלבו חשב עשו שלאחר שישמעאל יהרוג את יצחק אבי ואני אהרוג את יעקב, אני בא לישמעאל והורגו בטענה למה הרגת את אבי, ואני יורש את כל העולם כולו לעצמי, הוא מחשב בלבו והקדוש ברוך הוא מפרסמו, שנאמר כי אני חשפתי את עשו גליתי את מסתריו (ירמי' מ"ט י') אמר הקב"ה, חייך יודע אני מה שחשבת בלבך.

ולפי זה כל השידוך הזה נולד בחטא גמור, עם מחשבות לרצח מתועב ואכזרי, אז גם אם היה מתחתן רק עם מחלת ומגרש את האחרות היה זה שידוך רע שנולד בחטא, אבל מלשון הפסוקים משמע כדברי המדרשים הראשונים, שעשו רצה לרצות ולשמח את אביו כי ראה שרעות בנות כנען בעיני אביו, ומשמע שכוונה טובה הייתה לו בנישואיו עם מחלת ולא להיפך??

וגם פלא עצום, איך עשו - מבן שמכבד אביו שאין כדוגמתו אפילו בין התנאים, ירד לדיוטא התחתונה לארגן שכיר חרב שירצח את אביו??? זה ממש בלתי נתפס החדות והקיצוניות של נפילה זו!!!!

ונראה לתרץ שיתכן ולעשו היו 2 תוכניות בחתונה הזו עם מחלת, תוכנית אחת טובה להתחזק ולפתוח דף חדש, והראיה לכך שגם מינה את אשתו השלישית מחלת שתהא אחראית על נשיו **(מלבי"ם)**, ושהיא תהיה עיקר הבית. ב. רצה להתקרב לישמעאל בכדי שיצחק אביו ויעקב ירצחו על ידם וכך יזכה בכל הירושה הגשמית והרוחנית בלי מאמץ, כי הוא רצה בכל כוחו להשיג את דרגת יעקב אבינו בכל מחיר.

ויתכן שהחלטה זו נבעה כי עשו נבהל כביכול מרגע האמת, שראה שיעקב יוצא מהארץ ומתנתק מחייו ונפרד מהמשפחה להמשך דרכו לבנות את עם ישראל, ועשו קלט את המצב ונבהל מעצמו שסופית כולם התייאשו ממנו והוא נקבע לרשע לדורות.

ויתכן שכל ההשקעה שהשקיעו בו יעקב (כאמור קודם) ואביו יצחק במשך השנים לתקנו, סוף סוף חדרו לליבו והחליט לחזור בתשובה, וכדברי רבי יהושע בן לוי, ויתכן שמחלת הייתה אשה כשרה שאם עשו היה חי רק אתה הוא היה חוזר בתשובה.

ואולי הוא סיכם על התוכנית הרצחנית עם ישמעאל רק לאחר שראה שהוא לא מתחזק, **או** שעשו אמר כבר מהתחלה לישמעאל: דע לך, אני מתחזק!! כי אני רוצה לזכות בנחלת האבות הקדושים, ודע לך שכל כך בוער בי להיות ממשיך של האבות הקדושים כך שאני בשום פנים לא מוותר ואני חייב להצליח להשיג את חלקי בירושת האבות הקדושים ברוחניות ובגשמיות, עד כדי כך שאם אני נכשל אני אדאג שיצחק ויעקב ימותו, כך בלית ברירה רק אני אשאר זרעו של יצחק (ואברהם) וממילא חייב להיות שממני יצא עם ישראל.

והוא ברשעותו חשב שבשביל שיזכה להיות ממשיך של האבות הקדושים ולהקים את עם ישראל, מותר לו במקרה של כישלון בדרך הטובה לרצוח למען המטרה הקדושה, כי בער בו להגיע ולהשיג את המטרה שראה בה פסגת חייו.

אבל היות והוא אחז בצד השני של החבל, דהיינו שהשאיר לו פתח לקלקול ואפילו לרצח מחפיר, לכן לא הצליח להתגבר ולחזור בתשובה, ולא עוד אלא שגם מחלת התקלקלה והוסיפה רשעות על הרשעות בבית עשו.

ובעצם זה כלול במהות שלו **איש ציד וציד בפיו**, שכל כולו תוכניות ותחבולות, ולכן הוא בנה לעצמו מערכת כפולה של מצבים לטוב ולרע בו זמנית העיקר להשיג את המטרה, ובזה הוא נכשל בילדותו ובזה הוא נכשל בגיל מבוגר.

שהרי ברש"י על הפסוק **"ויגדלו הנערים"** כתב שבגיל 13 עשו פרש לעבודה זרה, **והקשה רבי יעקב קמנצקי זצ"ל** בספרו אמת ליעקב, שהלוא רש"י כתב שהקב"ה הקדים ב-5 שנים את פטירת אברהם אבינו בכדי שלא יראה את נכדו עשו יוצא לתרבות רעה, וחמש עבירות עשה עשו הרשע באותו היום, ולפי החשבון יוצא שעשו היה בן 15 ביום פטירת אברהם אבינו??

ותירץ רבי יעקב קמינצקי שבמשך שנתיים עשו למד תורה בישיבה, אבל כבר אז היה לו נטיות לב להתקלקל, ואחרי שנתיים של נטיות לב רעות הוא בבת אחת וביום אחד יצא לתרבות רעה ועשה 5 עבירות חמורה ביום אחד.

ואם עשו היה מוחק את רצונו לחטוא כפי שבכוח לימוד התורה הצליח עד גיל 13 להתנתק מטבעו הרע שהיה טבוע בו עוד בעודו עובר להמשך לעבודה זרה, אז במקום עשו הרשע היה יוצא לנו רבינו עשו, אבל הוא השתמש בשני הדרכים גם יחד, מצד אחד החמיר חומרות חדשות בהלכה, ומצד שני חשב ודמיין על עבירות, ואז בבת אחת זה התפוצץ.

וגם כאן, הוא חשב שאפשר לפתוח דף חדש ולחזור בתשובה ממש, אבל הוא לא רצה להתנתק לנצח מהטומאה כי פחד שאולי הוא לא יחזיק מעמד, לכן ליתר בטחון הוא השאיר את נשיו הרשעיות, אבל להשקיט את מצפונו הוא רימה את עצמו שמספיק שהשליט את מחלת הטובה על נשיו, וככה הוא עוד צדיק שמחזיר את נשיו בתשובה.

אבל ככה לא חוזרים בתשובה באמת, כי בחזרה בתשובה חייבים למחוק ולהתנתק לחלוטין ובאמת מכל הרע, ולא להשאיר פתח לעבירה אפילו בעתיד הרחוק, אלא מחיקה מוחלטת ואמתית וסופית.

ללמדנו, שבכדי לחזור בתשובה ברת קיימא, חייבים באמת לחתוך מעצמנו את הרוע בלי ויתורים, ולא להשאיר זכר ואפשרות לחזור לעבירות במקרה שהחיזוק יכשל, כי אז החיזוק באמת יכשל, כי באמת לא התנתקת.

וילך עשו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם

במדרש רבה (סז' יג') כתוב שבשמת שמה אלא נקראת כאן מחלת אלא שעשו נתן דעתו להתגייר ולכן נמחלו לעשו כל עוונותיו בנישואיו עם מחלת, **ונשאלת השאלה** הרי הקב"ה ראה שעשו השאיר את הנשים הרשעיות שהקטירו לעבודה זרה בית אביו יצחק, וגרמו ליצחק עוורון ולרבקה גרמו שקצה בחייה, **(וזה יותר גרוע כביכול מסרטים אסורים וטלוויזיה במסך ענק בסלון של גדול הדור, כי הצדיק רוצה עדיין לקרב ולהחזיר את בנו המקולקל בתשובה!!)**.

וכפי שכתב **רש"י** הוסיף מרשעת על הרשעיות שהיו לו, ואם כן מדוע נמחלו לעשו עוונותיו, במה הראה עשו שרצונו להתגייר ולחזור בתשובה? ואכן קודם כתבתי על זה אריכות נפלאה.

ונראה לתרץ על פי קושיה נוספת, שהנה **בפסוק ו'** כתוב "**וירא עשו** כי ברך יצחק את יעקב ושלח אתו פדנה ארם לקחת לו משם אשה ,בברכו אתו ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען", ולאחר מכן כתוב **בפסוק ז'** "**וישמע יעקב אל אביו ואל אמו וילך פדנה ארם**".

ובעצם יעקב שמע אל אביו ששלחו בשביל שימצא כלה בחרן, ואילו אמו שלחה אותו בכדי שיברח מסכנת עשו הרשע, ולכן כתוב בנפרד ולא כתוב "**וישמע יעקב אל אביו ואמו**", והסכנה מעשו ידעה רבקה מרוח הקודש מה מחשבות לבו של עשו הרשע, והיות וכך הייתי בטוח **שפסוק ז'** זה לא חלק ולא המשך ממה שעשו ראה והבין, כי מאיפה

לעשו לדעת שרבקה גילתה את רוע לבו שלכן הבריחה את יעקב.

אבל הופתעתי **שרש"י** כותב **שפסוק ז'** זה גם חלק ממה שעשו ראה שיעקב נצטווה וגם אכן עשה כציווי אביו ואמו ללכת לחרן, ולכן גם עשו התחתן עם משפחת אברהם.

ולפי הדיוק שכתבתי קודם, נראה שגם עשו גילה שרבקה אמו כבר יודעת שהוא רוצה להרוג את יעקב ולכן הוא ידע שיעקב ברח לחרן לפי ציווי אמו, בשונה מאביו יצחק שרק שלחו למצוא שידוך. ואיך גילה מה שהתגלה לאמו ברוח הקודש, אולי כי עשו רק חשב בלבו ואילו אמו כבר גילתה ליעקב ודיברה עמו **ועוף השמים יוליך את הקול**, ואולי נשותיו של עשו שמעו שיחת רבקה עם יעקב, וצ"ע.

ובכל זאת דייק נפלא **תלמידי היקר חיים טעפ ני"ו**, שיש אריכות וכפילות כביכול שעשו שם לב שיצחק בירך את יעקב כששלח אותו לחרן למצוא אשה, **ויתכן** שהתורה באה להגיש לנו שעשו התמקד רק בכך שיעקב נשלח למצוא אשה ממשפחת אברהם, ולמרות שידע שרבקה שלחה את יעקב שיברח מסכנת עשו, התורה מדגישה שעשו רק התמקד בכך שיעקב נשלח לשידוך.

אומנם טמון כאן עוד עניין, שעשו שומע שיעקב קיבל עוד ברכות מיצחק אביו, ובמקום להוסיף לשנוא אותו עוד על הברכות הנוספות, כפי שלהבדיל כתוב על אחי יוסף ויוסיפו שנא אותו על חלומיו ועל דבריו, במקום זה עשו לא מתגבר בשנאת יעקב אלא להיפך הוא הולך להתחזק בכיבוד הורים ומתחתן עם מחלת למרות שהייתה יתומה בנישואיה **שנביות אחיה** הבכור טיפל בה בחתונה כאבא, כי רצה להתגייר ולהיות צדיק.

ולמרות שלא גירש את נשותיו הרשעיות, עצם הדבר שבמקום להתגבר בשנאה ליעקב על הברכות הכפולות, ועל היעוד שקיבל יעקב שהוא הממשיך של עם ישראל, במקום זה בוחר עשיו להתחזק וללכת בדרכי יעקב אחיו הצדיק, זה כבר מעלה עצומה והתקדמות עצומה לתשובה של עשו הרשע שלפני זמן כבר שתה כוס ניחומים שכביכול בשנאתו ליעקב דמיין איך שיעקב כבר מת ושות עליו כוס ניחומין, ושינוי עוצמתי כזה זה סיבה מספקת שלכן נמחלו לעשו עוונותיו.

רק למרות הסבר זה עדיין צ"ע איך רבקה אמרה ליעקב שבזמן קצר ירגע עשו מהשנאה, הרי גם אחרי 20 שנה עשו בא עם 400 לוחמים להרוג את יעקב? וגם לאחר הצעד העצום לטובה שעשה עשו הרשע להתקרב לה' במקום להוסיף שנאה ליעקב וכנ"ל, בכל זאת הוא שלח את אליפז בנו להרוג את יעקב בדרך לחרן?

אבל יתכן שהיות ויעקב אבינו נטמן 14 שנה בבית מדרשו של עבר, לכן התקרר עשו מחיזוקו העצום וחזר לשנאתו ליעקב אבינו, ולכן לאחר 14 שנה שלח את אליפז לרצוח את יעקב אחיו.

מי יותר מסוכן ליעקב אבינו, עשו או לבן? מדוע לברוח מהפח אל הפחת?

תלמידי היקר ישראל ברגמן ני"ו מכיתה ד' ת"ת תורת אמת ב"ב, שאלני מאחר שיעקב נצטווה ללכת לחרן גם בשביל שידוך וגם לברוח מסכנה אם כן איך היה מותר לו להתעכב 14 שנה ללמוד תורה בבית עבר? ועניתי לתלמידי היקר כפי שכתבתי **בתחילת פרשת ויצא** שקודם הסכנה מלבן הרשע והרמאי חייבים 14 שנות הכנה של תורה שתגן.

עוד אפשרות חשבתי, שלהיות טמון בתורה 14 שנה זה 100 אחוז הגנה מפני הסכנה, ואילו לברוח ללבן זה ספק הגנה, כי הוא דוד גם של עשו, ויכול להיות שיעדיף להצטרף לעשו ולהרוג את יעקב, וזה בבחינת ברי ושמא ברי עדיף.

ואולי לכן כתוב **וילך פדנה ארם** אל "לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה אם יעקב ועשו", לגלות את סיבת ההיתר של יעקב ללכת ללמוד 14 שנה לפני שהלך ללבן, כי לבן הוא גם דוד של עשו ולא רק דוד של יעקב, ולכן יש סכנה אצל לבן לעומת ההגנה המלאה שיש בלימוד התורה.

ויתכן עוד שכוח ההתמדה בתורה של 14 שנה הורידה את הספק סכנה מלבן שיתחבר עם עשו מין במינו נגד יעקב אבינו, כפי שעשו רצה יחד עם ישמעאל להרוג את יצחק כדברי **המדרש** שהבאתי קודם, ואכן לא מצאנו שעשו העז להגיע ללבן ושם להרוג את יעקב.

אצל מי למד יעקב תורה? אצל שם ועבר, או אצל עבר?

רש"י בסוף הפרשה כתב שיעקב נטמן 14 שנה בבית עבר, והנה **ברש"י בתחילת וישב** על הפסוק **כי בן זקונים**, כתב **שיעקב לימד את יוסף כל מה שלמד בישיבת שם ועבר**, ובתחילת פרשתנו בילדותו של יעקב כתב **רש"י יושב "אהלים" אוהל של שם ובאוהל של עבר.**

ודבר ראשון, למרות שבקושי היו לומדי תורה באותו זמן, בכל זאת הייתה ישיבה נפרדת לשם וישיבה נפרדת לעבר, ולכן כתוב "**אוהלים**" לשון רבים, וצריך להבין שם יעקב אבינו נטמן ללמוד 14 שנה בבית עבר זה מלמד שהייתה ישיבה של ממש ולא רק מקום מגורים של שם או של עבר, ואולי היות ושם היה סבא רבא של עבר אזי יתכן שהפרש הדורות משפיע לדרך הלימוד, ולכן יעקב אבינו למד ב-2 בתי מדרשות לקבל את 2 צורות הלימוד שיהיה לו תורה מושלמת.

ויותר נראה להסביר, שהיות וגם עשו עד גיל 13 למד תורה, לכן בכל פעם החליפו האחים רבנים שלא ילמדו שניהם ביחד תורה אצל אותו רב, או כי **שם הצדיק ידע שאחד**

רשע ואחד צדיק כפי שניבא לרבקה לפני הלידה, (או יתכן שלמדו בנפרד בגלל שעשו היה חריף לעומת יעקב ויל"ע).

והנה בילדותו של יעקב, יעקב אבינו למד גם אצל שם וגם אצל עבר, אבל בגיל 63 של יעקב אבינו כשברח מעשו למרות שגם אז שם היה חי כי רק בגיל 110 של יעקב רק אז נפטר שם, בכל זאת כתב רש"י שנטמן רק בבית מדרשו של עבר?

ואולי למרות ששם עדיין היה חי, בכל זאת יעקב אבינו מפחד סכנת עשו לא הפסיק רגע לצאת מבית מדרש של עבר לבית מדרש של שם, ואפילו לישון יעקב אבינו לא הפסיק מלימודו לשכב כל 14 שנה, וזה כפי הגדרת **רש"י** "**נטמן** בבית מדרשו של עבר".